<u>અસ્વીકરણ</u>: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

<u>DISCLAIMER:</u> The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==

અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

આર/ફર્સ્ટ અપીલ નં. ૧૯૨૨ / ૨૦૨૧

સાથે

સિવિલ એપ્લિકેશન (ફોર સ્ટે) નં. ૧ / ૨૦૨૧

આર/ફર્સ્ટ અપીલ નં. ૧૯૨૨ / ૨૦૨૧ માં

મંજૂરી અને સહી માટેઃ

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી સંદીપ એન. ભટ્ટ

==

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે?	હા.
૨	પત્રકારને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા.

૩	શું ન્યાયમૂર્તિશ્રીઓ ચુકાદાની યોગ્ય નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ પણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના.

==

૧. (અગાઉનું નેપિન ઇમ્પેક્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ) રજિસ્ટર્ડ ઓફિસ: એચ ૧૪૧૯, બેઝમેન્ટ, ડીએસઆઈઆઈડીસી, નરેલા, નવી દિલ્હી ૧૧૦૦૪૦, અન્ય ગોડાઉન/વેરહાઉસ: કિલ્લા નં. ૯૭૧૮/૨/૧, ૬-૨, હરિ કિશન ઇન્ડસ્ટ્રિયલ એરિયા, કુંડલી, તહસીલ: રાઈ, સોનીપત, હરિયાણા ૧૩૧૦૨૮

અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

૧. ચોથા માળે, ૩૫ નૂતન ભારત કો-ઓપરેટિવ હાઉસિંગ સોસાયટી લિમિટેડ, આર. સી. દત્ત રોડ, અલકાપુરી, વડોદરા ૩૯૦૦૦૭

સામાવાળા(ઓ)

==

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧, ૨, ૩, ૪, ૫ તરફથી શ્રી વિક્રમ જે. ઠાકોર (૨૨૨૧)

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧, ૨, ૩, ૪, ૫ તરફથી રોબિન પ્રસાદ (૯૩૪૪)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફથી શ્રી ધવલ જી. બારોટ (૬૫૪૬)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફથી રાજદીપસિંહ આર. જોધા (૮૮૫૫)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફથી સંકેત કે. પંડ્યા (૯૪૫૧)

==

કોરમ: માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ એન. વી. અંજારિયા

અને

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ સંદીપ એન. ભટ્ટ

તારીખ: ૨૫/૦૩/૨૦૨૨

સી.એ.વી. ચૂકાદો

(માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ સંદીપ એન. ભટ્ટ દ્વારા)

૧.૧ મધ્યસ્થતા અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૩૭ અને વાણિજ્યિક અદાલતો, હાઈકોર્ટની વાણિજ્યિક વિભાગ અને વાણિજ્યિક અપીલ વિભાગ અધિનિયમ, ૨૦૧૫ ની કલમ ૧૩ સાથે વંચાણે લેતાં તેમજ દીવાની કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૦૮ ની કલમ ૯૬ સાથે વંચાણે લેતાં, પ્રસ્તુત અપીલ રજૂ કરીને, અપીલકર્તાઓ વાણિજ્યિક અદાલત ૬ઠ્ઠા અધિક ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ, વડોદરા દ્વારા તારીખ ૨૧.૦૧.૨૦૨૧ ના રોજ આ કામના સામાવાળાની મધ્યસ્થતા અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૯ હેઠળની અરજીને અંશતઃ મંજૂર કરતો હુકમ રદ અને સેટ અસાઈડ કરવા માંગે છે.

૧.૨ પડકારેલ હુકમ દ્વારા, વાણિજ્યિક અદાલતે અપીલકર્તાઓને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા હુકમ કરવામાં આવ્યાની તારીખથી ૩૦ દિવસની મુદતમાં હાલના સામાવાળાની તરફેણમાં રૂ. ૩,૭૮,૭૧,૫૬૯/- (રૂપિયા ત્રણ કરોડ બોંતેર લાખ એકાંતેર હજાર પાંચસો ઓગણસિત્તેર પૂરા) ની રકમ માટે રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકમાંથી ઇશ્યુ થયાની તારીખથી એક વર્ષના સમયગાળા માટે બેંક ગેરંટી રજૂ કરવા માટે આદેશ આપ્યો છે.

૨. આ અપીલની સુનાવણી પહેલાં, પક્ષકારોએ રેકોર્ડ પર સંબંધિત પ્લીડીંગ્સ અને દસ્તાવેજો દાખલ કર્યા હતા, જેના સમાવિષ્ટો અંગે તેઓ સહમતી ધરાવતા હતા . બંને પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોએ જણાવ્યું હતું કે વધુ કોઈ પ્લીડીંગ્સ ઉમેરવાના કે પૂરક બનાવવાના નથી. તેઓએ અપીલમાં આખરી દલીલો કરી હતી અને પક્ષકારોની સંમતિ તથા વિનંતીથી, અપીલની તે મુજબ આખરી સુનાવણી કરવામાં આવી હતી.

૩.૧ અનાવશ્યક વિગતો દૂર કરતાં, એ ફલિત થાય છે કે વર્ષ ૨૦૧૫ માં, સામાવાળા-ઓપીએએલ એ હાલના અપીલકર્તાની ડેલ ક્રેડર એજન્ટ પૈકીના એક તરીકે નિમણૂક કરી હતી. વિવાદમાં સંકળાયેલા સંબંધિત તથ્યો આંતર-આલિયા (અન્ય બાબતો સાથે) એ છે કે હાલના સામાવાળા એ એક કંપની છે અર્થાત્ ઓએનજીસી પેટ્રો એડિશન્સ લિમિટેડ (ઓપીએએલ), જેણે તેના દ્વારા

ઉત્પાદિત પોલિ–એથિલિન અને પોલિ–પ્રોપિલિન સહિતના પોલિમરના ઉત્પાદનના માર્કેટિંગ અને વિતરણ માટે કન્સાઇનમેન્ટ સ્ટોકિસ્ટ એજન્ટ (ટૂંકમાં 'સીએસએ') અને ડેલ ક્રેડર એજન્ટ (ટૂંકમાં 'ડીસીએ') આમંત્રિત કર્યા હતા અને છેવટે, સામાવાળા–ઓપીએએલ અને અપીલકર્તા નં. ૧–નેપિન ઇમ્પેક્સ લિમિટેડ (ટૂંકમાં 'નેપિન') વચ્ચે ૧૧.૦૪.૨૦૧૭ થી ૧૦.૦૪.૨૦૨૦ સુધીના ત્રણ વર્ષના સમયગાળા માટે બે અલગ–અલગ કરારો કરવામાં આવ્યા હતા, જે બંને કંપનીઓ કંપનીઝ એક્ટ હેઠળ નોંધાયેલ છે.

૩.૨ ત્યાર પછી, ઓપીએએલ ના ઉત્પાદનોનું નેપિનના ડિપો મારફતે માર્કેટિંગ અને વિતરણ કરવા માટે, સ્ટોકિસ્ટ તરીકે સંગ્રહ કરવા સહિતની કામગીરી અર્થે, તારીખ ૧૧.૦૪.૨૦૧૭ ના ડોમેસ્ટિક ચેનલ પાર્ટનર એગ્રીમેન્ટ (ટૂંકમાં 'સીએસએ એગ્રીમેન્ટ') દ્વારા અપીલકર્તા નં. ૧ ની 'સીએસએ' તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. સીએસએ એગ્રીમેન્ટની કલમ ૮ સિક્યુરિટી ડિપોઝિટ સંબંધિત છે, જે મુજબ ઓપીએએલના હિતનું રક્ષણ કરવા માટે ઓપીએએલ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે તેટલી રકમની રોકડ ડિપોઝિટ સીએસએ એ કરવાની હતી. સદર સીએસએ એગ્રીમેન્ટની કલમ ૨૬ તેમાં જણાવેલ કારણોસર કરારના અંત/મુદ્દત પૂરી થવા અંગેની છે. સદર સીએસએ એગ્રીમેન્ટની કલમ ૩૦ વડોદરા ખાતેની અદાલતોની સત્તાધિકારીતા સુનિશ્ચિત કરવા અંગેની છે અને કલમ ૩૧ પક્ષકારો વચ્ચેના કોઈપણ વિવાદના સંદર્ભમાં વૈકલ્પિક વિવાદ નિવારણ માટેની છે.

૩.૩ હાલના સામાવાળાના કેસ મુજબ, સામાવાળા–ઓપીએએલ એ વિદ્વાન વાણિજ્યિક અદાલત, વડોદરા સમક્ષ મધ્યસ્થતા અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૯ હેઠળ સિવિલ મિસલેનિયસ નં. ૯૭ / ૨૦૨૦ દાખલ કરીને અન્ય બાબતો સાથે નીચે મુજબની પ્રાર્થના કરી છે:

"૧. સામાવાળા નં. ૧ અને ૫ ના ડિપો/ગોડાઉન પર અને/અથવા આ સંબંધમાં રીસીવર દ્વારા શોધી કાઢવામાં આવેલ અન્ય કોઈના પણ અન્ય સ્થળ અથવા વેરહાઉસ પર પડેલા અરજદારના ઉત્પાદનોનો કબ્જો લેવા માટે રીસીવર(ઓ)ની નિમણૂક કરવા;

૨. અરજદારના ઉત્પાદનોનો નિકાલ કરવા/હટાવવા/વેચવા/ઉચાપત કરવા/દુરૂપયોગ કરવા/તબદીલ કરવા/અન્યસંક્રાંત કરવા અથવા તેના પર કોઈ ત્રીજા પક્ષકારનો હિતસંબંધ ઊભો કરવા સામે સામાવાળાઓને રોકતો હુકમ, નિર્દેશ, વગેરે ફરમાવવા;

૩. સામાવાળા(ઓ)ને ઇશ્યુ થયાની તારીખથી ઓછામાં ઓછી ૨ (બે) વર્ષની વૈધતા સાથે અરજદારની તરફેણમાં દાવા દરમિયાનનું વ્યાજ, ઉત્પાદનોના બજાર મૂલ્યના નુકસાન બદલ વળતર સાથે વસૂલવા પાત્ર રૂ. ૬,૫૦,૦૦,૦૦૦/– (રૂપિયા છ કરોડ પચાસ લાખ પૂરા) ની રકમની રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકમાંથી બેંક ગેરંટી રજૂ કરવા આદેશ આપવા, વિકલ્પે સામાવાળા(ઓ)ને આ નામદાર અદાલત સમક્ષ રૂ.

૬,૫૦,૦૦,૦૦૦/- (રૂપિયા છ કરોડ પચાસ લાખ પૂરા) ની રકમ જમા કરાવવા આદેશ આપવા;

૪. સામાવાળા(ઓ)ને આ નામદાર અદાલત સમક્ષ દાવા દરમિયાનનું વ્યાજ, ઉત્પાદનોના બજાર મૂલ્યના નુકસાન બદલ વળતર ચૂકવવા પણ આદેશ આપવા;"

હાલના સામાવાળાએ ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ તેના પ્લીડીંગ્સ રજૂ કર્યા છે અને સીએસએ એગ્રીમેન્ટની કેટલીક મહત્વપૂર્ણ શરતો અને બોલીઓ તરફ ધ્યાન દોર્યું છે, જે નીચે મુજબ છે:

"અરજદારના વિદ્વાન વકીલ રજૂઆત કરે છે કે, સીએસએ એગ્રીમેન્ટની કેટલીક મહત્વપૂર્ણ શરતો અને બોલીઓ એ છે કે:

(એ) સામાવાળા નં. ૧ તે વિસ્તાર માટે અરજદારના માલ/ઉત્પાદનોના સંગ્રહ અને ડિલિવરીના હેતુ માટે તેની સેવાઓ પૂરી પાડવા તેમજ સેલ્સ ઓર્ડર બુકિંગ અને ગ્રાહકના સ્થળે અરજદારના માલની સીધી ડિલિવરી સુનિશ્ચિત કરવા સંમંત થયા હતા; (બી) કમિશન સામે ગ્રાહકો પાસેથી ચુકવણીઓની વસૂલાત સુનિશ્ચિત કરવા અને તે અરજદારને જમા કરાવવા માટે સામાવાળા નં. ૧ જવાબદાર હતા; (સી) સામાવાળા નં. ૧ ની માંગણી પર, અરજદાર તેના સ્વવિવેકે દહેજ, ગુજરાત સ્થિત તેના પ્લાન્ટમાંથી સામાવાળા નં. ૧ ના ડિપો ખાતે તેના ઉત્પાદનોનો સ્ટોક ટ્રાન્સફર કરી શકે છે, જેઓ અરજદારના ઉત્પાદનો મેળવ્યાની તારીખથી તેના ડિપો પર

કાળજીપૂર્વક અને સલામત સ્થિતિમાં રાખવા તથા કોઈપણ નુકસાન, વિનાશ, બગાડ અથવા અન્ય બાબતોથી તેનું રક્ષણ કરવા માટે સંપૂર્ણપણે જવાબદાર અને ઉત્તરદાયી હતા; (ડી) સામાવાળા નં. ૧ ના ડિપો પર પડેલા અરજદારના ઉત્પાદનો અરજદારની માલિકી હેઠળ રહેશે અને સામાવાળા નં. ૧ માત્ર અરજદારના ઉત્પાદનોના કસ્ટોડિયન (સંરક્ષક) છે તેમજ અરજદાર વણવેચાયેલ સ્ટોક પરત મંગાવવા માટે હકદાર રહેશે; (ઈ) અરજદાર ચોક્કસ ગ્રાહકોને ઉત્પાદનના વેચાણ, જથ્થાત્મક મર્યાદાઓ વગેરે અંગે સમયાંતરે માર્ગદર્શિકા બનાવવાના તેના અધિકારોની અંદર છે, જે સીએસએ તરીકે સામાવાળા નં. ૧ માટે બંધનકર્તા રહેશે; (એફ) આ સંબંધમાં તારીખ ૦૩.૦૪.૨૦૧૮ ના રોજ, અરજદારે તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૧૮ થી અમલી બને તે રીતે સામાવાળા નં. ૧ સહિતના તમામ ચેનલ પાર્ટનર્સને એક માર્ગદર્શિકા ઈશ્યુ કરી હતી, જેમાં ઓર્ડર પ્રોસેસિંગ માટે કેટલીક માર્ગદર્શિકાઓ ઈશ્યુ કરવામાં આવી હતી, જેમાં સ્પષ્ટપણે ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો કે,

"સીએસ – વેરહાઉસ ખાતે સીએસ દ્વારા ઝોનલ ઓફિસને મોકલેલ ઈન્ડેન્ટ (માગણીપત્ર) ના આધારે માલ સામગ્રીનો સ્ટોક ટ્રાન્સફર કરવામાં આવશે.

સીએસ–વેરહાઉસમાંથી કોઈપણ વેચાણ અરજદારના સંબંધિત ઝોનલ ઓફિસરની પૂર્વ પરવાનગી અને પુષ્ટિ સાથે કરવામાં આવશે".

કસ્ટડી અને માલિકી: માલસામગ્રીનું ઈનવોઈસ ન બને ત્યાં સુધી તેની કસ્ટડી (સંભાળ) સીએસએ પાસે રહેશે. માલસામગ્રીની માલિકી ઓપીએએલ પાસે જ રહેશે.

સીએસએ ડિપોમાંથી ઇનવોઇસિંગ: પ્રવર્તમાન ઓપીએએલ સ્ટોક પોઇન્ટ પ્રાઇસ લિસ્ટ મુજબ સીએસએ સ્ટાન્ડર્ડ ફોર્મેટ અનુસાર ઇનવોઇસ બનાવશે. માલસામગ્રી માત્ર વાસ્તવિક ગ્રાહકોને જ વેચવામાં આવશે.

રિપોર્ટિંગ: કન્સાઇનમેન્ટ સ્ટોકિસ્ટ્સે પૂરા પાડવામાં આવેલ સ્ટાન્ડર્ડ ફોર્મેટ મુજબ ઇમેઇલ દ્વારા કામકાજના કલાકો પૂરા થાય તે પહેલાં દૈનિક ધોરણે સ્ટોક સ્ટેટમેન્ટ અને સેલ્સ રજિસ્ટર મોકલવાનું રહેશે. સીએસએ પરિશિષ્ટ 'બી' માં મુકેલ ફોર્મેટ મુજબ દૈનિક વેચાણ અહેવાલ પણ રજૂ કરવાનો રહેશે."

અરજદારે તેના ચેનલ પાર્ટનર્સને દર મહિને 'પોલિમર્સ ડીટીએ સેલ્સ' માટે પ્રાઇસ સરક્યુલર પણ ઇશ્યુ કર્યું હતું, જેમાં કેટલીક સંબંધિત શરતો અને બોલીઓ પણ નીચે મુજબ મૂકવામાં આવી છે:

"બી. વિલંબિત ચુકવણીના શાર્જીસ : જો ચુકવણીની શરતો મુજબ ચુકવણી નહીં મળે તો નીચે મુજબ વ્યાજ વસૂલવામાં આવશે:

I. રોકડ વેચાણ માટે : ઇનવોઇસની તારીખથી વિલંબિત સમયગાળા માટે વાર્ષિક ૩૬% લેખે.

II. શાખ પરના વેચાણ માટે : ચેક / ઈ–પેમેન્ટના કિસ્સામાં, આઇએફસી પછીના પ્રથમ ૧૫ દિવસ: વાર્ષિક ૨૧% લેખે (આઇએફસી સમયગાળા પછી) ૧૬ દિવસથી ૩૦ દિવસ: વાર્ષિક ૨૪% લેખે (ઇનવોઇસની તારીખથી) >૩૦ દિવસ: વાર્ષિક ૨૭% લેખે (ઇનવોઇસની તારીખથી)"

૩.૪ ત્યાર પછી, જૂન, ૨૦૧૮ ના મહિનામાં, હાલના સામાવાળાને હાલના અપીલકર્તા નં. ૧ તરફથી એક તારીખ વગરનો પત્ર મળ્યો હતો, જેમાં તેના ડિપો/વેરહાઉસને ગુરુગ્રામ હરિયાણાથી કુંડલી–સોનીપત ખાતે સ્થાનાંતરિત કરવા માટે મંજૂરી આપવાની વિનંતી કરવામાં આવી હતી. હાલના સામાવાળાએ તેની સંગ્રહ ક્ષમતા અને તેના ગ્રાહકો સાથેની વધુ સારી કનેક્ટિવિટી ધ્યાનમાં રાખીને તેના સ્થાનિક વેરહાઉસને કુંડલી, સોનીપત ખાતે બદલવા માટે તારીખ ૨૯.૦૮.૨૦૧૯ ના રોજ હાલના અપીલકર્તા નં. ૧ ને મંજૂરી આપી હતી. હાલના અપીલકર્તા નં. ૧ એ સદર ડિપો/વેરહાઉસને ગુરુગ્રામથી કુંડલી–સોનીપત ખાતે સ્થાનાંતરિત કર્યા પછી, તારીખ ૧૫.૧૦.૨૦૧૯ થી અને ત્યારથી હાલના સામાવાળાને સ્ટોક રજિસ્ટર અને દૈનિક વેચાણ અહેવાલ રજૂ કરવાનું બંધ કરી દીધું હતું અને તે રીતે માસિક ચુકવણીમાં ડિફોલ્ટ કર્યું હતું અને/અથવા ક્રેડિટ મર્યાદાનો વધુ પડતો ઉપયોગ કર્યો હતો. વધુમાં, તારીખ ૦૧.૧૧.૨૦૧૯ ના રોજ, હાલના અપીલકર્તા નં. ૧ ના ડિપો/વેરહાઉસમાં હાલના સામાવાળાની રૂ. ૧,૦૬,૫૮,૩૯૯/– (ઇનવોઇસ મુજબ) ની કિંમતની આશરે ૧૩૨ મેટ્રિક ટન પ્રોડક્ટ (ઉત્પાદન) પડી હતી. વધુમાં, તારીખ ૦૧.૧૧.૨૦૧૯ ના રોજ પણ,

વેચાણ, બાકી નીકળતી રકમ અને ડિફોલ્ટના કારણે હાલના અપીલકર્તા નં. ૧ દ્વારા રૂ. ૩,૭૮,૭૧,૫૬૯/– ની મુદ્દલ રકમ ચૂકવવાપાત્ર અને બાકી નીકળતી હતી. વધુમાં, અપીલકર્તા નં. ૧ એ હાલના સામાવાળાની જાણ, સંમતિ અને/અથવા પરવાનગી વિના હાલના સામાવાળાનો ૧૩૨ મેટ્રિક ટનનો સદર સ્ટોક તેની સિસ્ટર કન્સર્ન–હાલના સામાવાળા નં. ૫ ને તબદીલ કર્યો હતો અને તે રીતે એકબીજાની મિલીભગત અને કાવતરાથી, હાલના અપીલકર્તાઓએ હાલના સામાવાળા સાથે ગેરરીતિ આચરી હતી અને છેતરપિંડી કરી હતી. આથી, હાલના સામાવાળાએ ઉપર દર્શાવેલ પ્રાર્થનાઓમાં જણાવ્યા મુજબ રીસીવરની નિમણૂક વગેરે માટે હાલના અપીલકર્તાઓ સામે વચગાળાના મનાઈહુકમ અર્થે મધ્યસ્થતા અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૯ હેઠળ અરજી દાખલ કરીને કાર્યવાહી શરૂ કરી છે.

૪.૧ વાણિજ્યિક અદાલત, વડોદરા દ્વારા નોટિસ ઈશ્યુ કરવામાં આવી હતી, જે મૂળ સામાવાળાઓ ઉપર બજાવવામાં આવી હતી. સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ હાજર થયા હતા અને આંક–૮ થી તેમનો જવાબ રજૂ કર્યો હતો, જેમાં લગભગ તમામ હકીકતોનો અસ્વીકાર કર્યો હતો અને રજૂઆત કરી હતી કે અરજી ટકવાપાત્ર નથી અને રદ થવા પાત્ર છે, કારણ કે પક્ષકારો વચ્ચે કોઈ કાયદેસર અને માન્ય મધ્યસ્થતા કરાર અસ્તિત્વમાં નથી. તેઓએ વધુમાં એવી દલીલ કરી હતી કે સામાવાળા નં. ૨ થી ૫ એ કાર્યવાહી માટે જરૂરી અને યોગ્ય પક્ષકાર નથી

અને સામાવાળા નં. ૨ થી ૫ એ અંગત રીતે હાલના સામાવાળા સાથે કોઈ કાર્ય કે વ્યવહાર કર્યો નથી. વધુમાં, તેઓએ ઓપીએએલ ના તમામ આક્ષેપોનો અસ્વીકાર કર્યો છે અને જણાવ્યું છે કે સામાવાળા નં. ૨ તેમની અંગત ક્ષમતામાં તેમજ સામાવાળા નં. ૩ થી ૫ એ સીએસએ એગ્રીમેન્ટ અને ડેલ ક્રેડર એજન્ટ માટેના ડોમેસ્ટિક ચેનલ પાર્ટનર એગ્રીમેન્ટ (ટૂંકમાં, "ડીસીએ એગ્રીમેન્ટ") ના પક્ષકાર કે સહી કરનાર નથી. વધુમાં, એવો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે ઓપીએએલ દ્વારા આક્ષેપ કરાયેલી હકીકતો વિવાદિત છે અને પુરાવાની જરૂરિયાત ધરાવે છે અને સદર અરજીમાં વિવાદિત હકીકતોનો નિર્ણય થઈ શકે નહીં.

૪.૨ વધુમાં, નેપિન દ્વારા તેના જવાબમાં એવો દાવો કરવામાં આવ્યો છે કે ઓપીએએલ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી રદ થવા પાત્ર છે, કારણ કે મધ્યસ્થતા અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ને નિષ્ફળ બનાવવાનો તેમનો કોઈ ઈરાદો નથી, કારણ કે નેપિન દ્વારા કાયદેસર રીતે ૧૩૨ મેટ્રિક ટન પ્રોડક્ટ્સ સામાવાળા નં. ૫ ને વેચી દેવામાં આવી છે. સામાવાળા નં. ૫ એ બદલામાં સદર પ્રોડક્ટ્સ કાયદેસર રીતે આગળ વેચી દીધી છે, અને આથી તેઓ ઓપીએએલની સદર ૧૩૨ મેટ્રિક ટન પ્રોડક્ટનો કબજો ધરાવતા નથી અને સદર પ્રોડક્ટ્સ નેપિનના ગોડાઉન/વેરહાઉસ પર પડેલ નથી. વધુમાં, નેપિન અને અન્ય લોકો સામે મધ્યસ્થતાની કાર્યવાહી શરૂ કરવા/હાથ ધરવા અંગે ઓપીએએલ દ્વારા

કોઈ ઠરાવ પસાર કરવામાં આવ્યો નથી. વધુમાં, રૂ. ૬,૫૬,૨૪,૩૯૮/- ની રકમ માટેનો ઓપીએએલનો દાવો કોઈપણ પુરાવા વિનાનો છે. વધુમાં, મધ્યસ્થતા અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૯ હેઠળ અરજી દાખલ કરનાર વ્યક્તિની સક્ષમતા (યોગ્યતા) ને પણ તે અરજીમાં હાલના સામાવાળાઓ દ્વારા પડકારવામાં આવી છે.

૫.૧ ત્યાર પછી, પક્ષકારોને વિગતવાર સાંભળ્યા બાદ, ટ્રાયલ કોર્ટે તારીખ ૨૧.૦૧.૨૦૨૧ ના હુકમથી સદર અરજી આંશિક રીતે મંજૂર કરી હતી અને હાલના અપીલકર્તાઓને એક વર્ષના સમયગાળા માટે રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકમાંથી રૂ. ૩,૭૮,૭૧,૫૬૯/- ની બેંક ગેરંટી રજૂ કરવા આદેશ આપ્યો હતો.

૫.૨ આક્ષેપિત હુકમથી નારાજ અને અસંતુષ્ટ થઈને, અપીલકર્તાઓ-મૂળ સામાવાળાઓએ કોમર્શિયલ કોર્ટ્સ એક્ટ, ૨૦૧૫ ની કલમ ૧૩ સાથે વંચાણે લેતાં મધ્યસ્થતા અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૩૭ હેઠળ હાલની અપીલ રજૂ કરી છે.

૬. સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલે વિગતવાર દલીલો કરી છે. તેમની દલીલોનો સરવાળો અને સાર, જે આ અપીલની વિચારણા માટે સુસંગત છે,

અને જે ઉપર નોંધવામાં આવ્યા છે, તેને આ અદાલત દ્વારા ધ્યાને લેવામાં આવ્યા છે.

૭.૧ અપીલકર્તાઓ–મૂળ સામાવાળાઓ માટેના વિદ્વાન વકીલ શ્રી વિક્રમ ઠાકરે મુખ્યત્વે (i) સીએસએ એગ્રીમેન્ટ અને (ii) ડીસીએ એગ્રીમેન્ટ અંગે રજૂઆત કરી છે. તેઓએ રજૂઆત કરી છે અને સીએસએ એગ્રીમેન્ટની કલમ ૩૧(બી) મુજબ રજૂઆત કરી છે કે, વિવાદિત નોટિસથી ૬૦ દિવસનો સમયગાળો વીતી ગયા પછી જ ઇન્વોકેશન નોટિસ આપીને મધ્યસ્થતા દાખલ કરી શકાય છે. વર્તમાન કિસ્સામાં, અપીલકર્તાઓને તારીખ ૦૫.૧૨.૨૦૧૯ ની માત્ર એક જ નોટિસ મોકલવામાં આવી છે જે સિસ્ટર કન્સર્નને ૧૩૨ એમટી પોલિમર સ્ટોકની વેચાણ કરવાની મંજૂરી આપે છે, જે તેમના મુજબ, સીએસએ એગ્રીમેન્ટની શરતોથી વિપરીત છે. વધુમાં, તેઓએ રજૂઆત કરી છે કે વેચાણ સીએસએ એગ્રીમેન્ટની તમામ કલમોના પાલનમાં કરવામાં આવ્યું છે. વધુમાં, તેઓએ રજૂઆત કરી છે કે અપીલકર્તાઓને પૂરી પાડવામાં આવેલ તારીખ ૧૧.૦૪.૨૦૧૭ ના ડીસીએ એગ્રીમેન્ટની નકલમાં કોઈ મધ્યસ્થતા કલમ નથી. તેથી, મધ્યસ્થતા કલમનું અસ્તિત્વ ન હોવું એ મધ્યસ્થતા અધિનિયમની કલમ ૯ હેઠળ કાર્યવાહી શરૂ કરવાથી સામાવાળાને રોકે છે. ટ્રાયલ કોર્ટે યોગ્ય રીતે મૂલ્યાંકન કર્યું નથી કે મધ્યસ્થતા અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૯ હેઠળની અરજી બિલકુલ ટકવાપાત્ર નથી. તેઓએ એ પણ રજૂઆત કરી છે કે

હાલના સામાવાળા–મૂળ અરજદારની પ્લીડિંગ્સ (દલીલો) કોમર્શિયલ કોર્ટ્સ એક્ટ, ૨૦૧૫ ના જોગવાઈઓ અનુસાર નથી, જે સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VI રૂલ ૧૫(એ) ની નવેસરથી ઉમેરાયેલી જોગવાઈ મુજબ નિર્ધારિત રીતે હોવી જોઈએ. તેથી, પ્લીડિંગ્સના આ ચકાસણી ના અભાવે તેને પુરાવા તરીકે ગણી શકાય નહીં. તેઓએ રજૂઆત કરી છે કે સીએસએ એગ્રીમેન્ટ, ડીસીએ એગ્રીમેન્ટ તારીખ ૧૧.૦૪.૨૦૧૭ ની કલમ ૨૬ મુજબ, કોઈપણ પક્ષકાર દ્વારા ત્રણ મહિનાની નોટિસ આપીને તેને સમાપ્ત કરી શકાય છે, જો કે, હાલના અપીલકર્તાઓની કામગીરીમાં કોઈ ઉલ્લંઘન ન હોવાથી, આવી એકતરફી સમાપ્તિ કલમ દાખલ કરવાની જરૂર ન હતી. ઓપીએએલ એ હાલના અપીલકર્તાઓ સામે સીધી કાર્યવાહી શરૂ કરી છે.

૭.૨ તેઓએ એ પણ રજૂઆત કરી છે કે સીએસએ એગ્રીમેન્ટની કલમ ૮ અને ડીસીએ એગ્રીમેન્ટની કલમ ૫ મુજબ, અપીલકર્તા નં. ૧ એ એગ્રીમેન્ટ્સની શરતો અને બોલીઓના યોગ્ય પાલન માટે રૂ. ૨,૦૦,૦૦,૦૦૦/– સિક્યુરિટી (જામીનગીરી) તરીકે જમા કરાવ્યા છે અને સદર ડિપોઝિટ સામાવાળા પાસે છે. તેઓએ રજૂઆત કરી છે કે જ્યારે રૂ. ૨,૦૦,૦૦,૦૦૦/– ની રોકડ ડિપોઝિટના રૂપમાં પૂરતી સિક્યુરિટી પહેલાથી જ સામાવાળા–કંપની પાસે છે, ત્યારે સામાવાળાએ વચગાળાના પગલાં માટે મધ્યસ્થતા અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૯ હેઠળ અરજી દાખલ કરવાની જરૂર ન હતી, કારણ કે

સામાવાળાનું હિત પહેલાથી જ સુરક્ષિત છે અને ટ્રાયલ કોર્ટે અપીલકર્તા નં. ૧ ની રૂ. ૨,૦૦,૦૦,૦૦૦/- ની રોકડ ડિપોઝિટના રૂપમાં પૂરતી સિક્યુરિટી સામાવાળા પાસે પડી છે તે હકીકત ધ્યાનમાં લીધા વિના તમામ અપીલકર્તાઓને બેંક ગેરંટી રજૂ કરવાનો આદેશ આપવો જોઈતો ન હતો. તેઓએ રજૂઆત કરી છે કે, સામાવાળાએ આ મહત્વપૂર્ણ અને અગત્યની હકીકતો ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ છુપાવી છે. તેથી, આ જ કારણસર, આ અરજી ટકવાપાત્ર ન હતી અને તેને રદ કરવી જોઈતી હતી. આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા ***૨૦૦૫ (૩) જીએલએચ ૨૮*** માં રિપોર્ટ થયેલ '***એસ્સાર ઓઇલ લિમિટેડ વિરુદ્ધ યુનાઈટેડ ઈન્ડિયા ઈન્સ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ***' ના કિસ્સામાં આપેલા ચુકાદા તરફ આ અદાલતનું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું છે જ્યાં આ અદાલતે એવું ઠરાવ્યું છે કે મધ્યસ્થતા અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ (હવે પછી "મધ્યસ્થતા અધિનિયમ" તરીકે ઉલ્લેખિત) ની કલમ ૯ હેઠળની સત્તાઓ સી.પી.સી. ના ઓર્ડર-૩૮(૩૮), રૂલ-૫ અને ઓર્ડર ૩૯(૩૯), રૂલ ૧, ૨ ની જોગવાઈઓને સમાન છે.

૭.૩ તેઓએ વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે મધ્યસ્થતા અધિનિયમની કલમ ૯ હેઠળની સત્તાઓ હેઠળ, અદાલતે સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮ હેઠળ આવી રાહતો આપવાના સિદ્ધાંતો દ્વારા માર્ગદર્શિત થવું જરૂરી છે અને અદાલતે આવા હુકમો પસાર કરતી વખતે સર્વસ્વીકૃત સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખવું જરૂરી છે.

તેઓએ ***(૨૦૦૪) ૧ એસ સી સી ૫૪૦*** માં રિપોર્ટ થયેલ ***'નેશનલ એલ્યુમિનિયમ વિરુદ્ધ પ્રેસસ્ટીલ એન્ડ ફેબ્રિકેશન્સ'*** ના કિસ્સામાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે અને રજૂઆત કરી છે કે સામાવાળાએ તેને થયેલા કથિત નુકસાન અંગે દાવો કરવો અને સાબિત કરવું જરૂરી હતું અને સી.પી.સી. ના ઓર્ડર ૩૮ રૂલ ૫ ની આવશ્યક જરૂરિયાતને સંતોષવી જરૂરી હતી.

૭.૪ વધુમાં, તેઓએ રજૂઆત કરી છે કે જ્યારે કામના બે અલગ-અલગ પ્રકારો માટે બે અલગ-અલગ એગ્રીમેન્ટ્સ હોય, ત્યારે બે કરારોના કથિત ભંગના સંદર્ભમાં એક અરજી ટકવાપાત્ર ન હતી કારણ કે ત્યાં બે અલગ-અલગ કારણો હતા. તેઓએ રજૂઆત કરી છે કે સીએસએ એગ્રીમેન્ટ એક એવો કરાર છે જેના હેઠળ અપીલકર્તા નં. ૧ એ સામાવાળાના સ્ટોકિસ્ટ એજન્ટ તરીકે કામ કરવાનું હતું, જ્યારે ડીસીએ એગ્રીમેન્ટ હેઠળ, અપીલકર્તા નં. ૧ એ સામાવાળાના માર્કેટિંગ એજન્ટ તરીકે કામ કરવાનું હતું અને સામાવાળા દ્વારા ગ્રાહકોને સીધા વેચવામાં આવેલા માલ માટે સામાવાળાના ગ્રાહકો પાસેથી ચુકવણી એકત્રિત કરવાની હતી. વધુમાં, કરાર હેઠળ, ગ્રાહકો પાસેથી ચુકવણી ન મળે તો પણ, અપીલકર્તા નં. ૧ એ કરારમાં નિર્ધારિત સમય મર્યાદામાં આવી રકમ સામાવાળાને ચૂકવવાની રહેશે. ટ્રાયલ કોર્ટે એ હકીકત પર વિચાર કર્યો નથી કે અપીલકર્તા નં. ૧ સામાવાળાને ચુકવણી કરવાની તેની જવાબદારી પૂરી કરી

શક્યા ન હતા, કારણ કે પરિસ્થિતિઓ અપીલકર્તાના નિયંત્રણ બહાર હતી. તેથી, કરારના અમલ પછી રાજ્યની કાર્યવાહી દ્વારા પોલિમર સાધન–સામગ્રીના પ્રતિબંધની અણધારી પરિસ્થિતિઓને કારણે રકમ ચૂકવવામાં ન આવવાને, તેની જવાબદારી બજાવવામાં અપીલકર્તા નં. ૧ ના સ્વેચ્છાએ કરાયેલા ડિફોલ્ટ (ભૂલ) તરીકે ગણી શકાય નહીં. તેઓએ રજૂઆત કરી છે કે ટ્રાયલ કોર્ટે, મધ્યસ્થતા અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૯ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે, આક્ષેપિત હુકમ પસાર કરતી વખતે આ પાસા પર વિચાર કરવો જોઈતો હતો.

૭.૫ વધુમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજદાર અને અપીલકર્તાઓના મુખ્ય વહીવટી વ્યક્તિઓ વચ્ચે તેમની અંગત ક્ષમતામાં કોઈ કરાર અસ્તિત્વમાં નથી. તેથી, અરજદાર અને અપીલકર્તાઓના કી–મેનેજરીયલ પર્સન વચ્ચે તેમની અંગત ક્ષમતામાં કોઈ પ્રિવિટી ઓફ કોન્ટ્રાક્ટ અથવા વિશિષ્ટ કરાર થયેલ નથી. તેથી, તેમની સામે કાનૂની કાર્યવાહી માટેનું કોઈ કારણ ઉપસ્થિત થતું નથી અને આથી તેમની સામે કોઈ રાહત મેળવવાનો કોઈ અધિકાર અસ્તિત્વમાં નથી. તારીખ ૧૧.૦૪.૨૦૧૭ ના બંને કરાર માત્ર અપીલકર્તા નં. ૧ અને સામાવાળા વચ્ચે જ સંપન્ન થયા છે. આથી, કરારમાં સહી ન કરનાર વ્યક્તિઓને પક્ષકાર તરીકે જોડતી અરજી ટકવાપાત્ર નથી. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સી.પી.સી. ની કલમ ૨૦ દાવો દાખલ કરવા

માટેનું ક્ષેત્રીય હકુમત નિર્ધારિત કરે છે કે જ્યાં પ્રતિવાદીઓ રહેતા હોય અથવા કામ કરતા હોય ત્યાં દાવો દાખલ થવો જોઈએ. આ કિસ્સામાં, તમામ અપીલકર્તાઓ કોમર્શિયલ કોર્ટ, વડોદરાના ક્ષેત્રીય હકુમતની બહાર રહે છે અને લાભ માટે કામ કરે છે. તેથી, તમામ અપીલકર્તાઓ ઉત્તર ભારતમાં રહેતા હોવાથી અથવા લાભ માટે કામ કરતા હોવાથી, વડોદરા સ્થિત કોમર્શિયલ કોર્ટને આવી અરજી હાથ ધરવાની કોઈ ક્ષેત્રીય હકુમત નથી.

૮. તેનાથી વિપરીત, હાલના સામાવાળાએ તેમનો વિગતવાર લેખિત જવાબ દાખલ કર્યો છે. ટૂંકમાં સામાવાળાની દલીલો નીચે મુજબ છે:

૮.૧ સામાવાળાએ આ અપીલના સ્વીકાર સામે પ્રાથમિક વાંધો લીધો છે, કારણ કે અપીલકર્તાઓએ ન કેવળ સામાવાળાના દાવાઓનો પરંતુ ડીસીએ તરીકેની તેમની જવાબદારી/ભૂમિકાનો પણ સ્પષ્ટ અને અસ્પષ્ટપણે સ્વીકાર કર્યો છે, કારણ કે અપીલકર્તા નં. ૧ એ સીએસએ ની સાથે સાથે ડીસીએ તરીકેની બેવડી ક્ષમતામાં કાર્ય કરી રહ્યા હતા. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અપીલકર્તાઓએ પોતે જ સ્વીકાર્યું છે કે અપીલકર્તા નં. ૧ એ વેચવામાં આવેલ માલ માટે સામાવાળાના ગ્રાહકો પાસેથી ચુકવણી એકત્રિત કરવાની હતી. વધુમાં, અપીલકર્તાઓએ તારીખ ૩૧.૦૮.૨૦૨૦ ના રોજ રૂ. ૬,૫૬,૨૪,૩૯૮/- ની બાકી નીકળતી રકમનો સ્પષ્ટપણે સ્વીકાર કર્યો છે,

પરંતુ બદનિયતથી એવો બહાનો કાઢ્યો છે કે સામાવાળાને ચુકવણી બાકી/મુદતવીતી છે કારણ કે તેઓ તેમના ગ્રાહકો/આમ જનતા પાસેથી તે વસૂલ કરવામાં અસમર્થ હતા. આ સંબંધમાં, આ અદાલતનું ધ્યાન અનુક્રમે ડીસીએ અને સીએસએ કરારોની કલમ [૧૬(સી) અને ૭(સી)] તરફ દોરવામાં આવ્યું છે, અને તેઓએ રજૂઆત કરી છે કે વ્યાજ અને શાર્જીસ સહિત સમગ્ર બાકી નીકળતી રકમ ચૂકવવા માટે અપીલકર્તાઓ અંગત રીતે જવાબદાર છે. તેથી, સામાવાળાની સમગ્ર બાકી રકમ અપીલકર્તા નં. ૧ પાસેથી વસૂલવા પાત્ર છે, જેનો અસ્વીકાર કરવામાં આવ્યો નથી.

૮.૨ વધુમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે ઉપર જણાવેલ હકીકતોને ધ્યાનમાં લેતાં, ડીસીએ તરીકે અપીલકર્તા નં. ૧ ની નિમણૂકે આપોઆપ ખરીદનારને લંબાવવામાં આવેલ ક્રેડિટના જામીનદાર તરીકેની જવાબદારી સ્વીકારી લીધી હતી. વધુમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અપીલકર્તાઓએ, અપીલમા અને ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ પણ સ્વીકાર્યું છે કે તેઓએ સામાવાળાની ૧૩૨ મેટ્રિક ટન પ્રોડક્ટ વેચી દીધી છે, જે ગેરકાયદેસર છે અને ડીસીએ તથા સીએસએ કરારોની શરતોથી વિપરીત છે. સ્વીકૃતપણે, અપીલકર્તાઓએ ક્યારેય એવું રજૂ કર્યું નથી અથવા તેનો ઉલ્લેખ સુદ્ધાં કર્યો નથી કે તેઓએ સદર ૧૩૨ એમટી પ્રોડક્ટની ચુકવણી સામાવાળાને કરી દીધી છે. વધુમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અપીલકર્તાઓએ એ પણ સ્વીકાર્યું છે

કે વેચાણના હિસાબે સામાવાળાની ચુકવણી બાકી નીકળે છે. અપીલકર્તાઓ આ અદાલતની પરવાનગી માગે છે રજૂઆત કરવા માટે કે સિવિલ મિસેલેનિયસ એપ્લિકેશન નં. ૯૭/૨૦૨૦ માં ૬ ઠ્ઠા એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ, વડોદરા દ્વારા પસાર કરાયેલ તારીખ ૨૧.૦૧.૨૦૨૧ ના હુકમમાં કોઈ ક્ષતિ નથી, જેના દ્વારા અપીલકર્તાઓને રૂ. ૩,૭૮,૭૧,૫૬૯/– ની રકમ માટે બેંક ગેરંટી જમા કરાવવા આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો, જે રકમનો અપીલકર્તાઓ દ્વારા સ્વીકાર કરવામાં આવ્યો છે. વધુમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સામાવાળાએ અપીલકર્તા નં. ૧ ને સામાવાળાની ૧૩૨ મેટ્રિક ટન પ્રોડક્ટની તબદીલી દર્શાવવા માટે ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ સ્ટોક લેજર અને ઇનવોઇસની નકલ રજૂ કરી હતી અને અપીલકર્તાઓ દ્વારા ક્યારેય તેનું ખંડન કરવામાં આવ્યું ન હતું.

૮.૩ વધુમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અપીલકર્તાઓએ, બદનિયત અને ગૂઢ હેતુથી, ડીસીએ એગ્રીમેન્ટમાં મધ્યસ્થતા કલમ અસ્તિત્વ ધરાવે છે કે કેમ તે અંગે ખોટી હકીકતો રજૂ કરી છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અપીલકર્તાઓએ સદર કરારની સંપૂર્ણ નકલ રજૂ કરી નથી કારણ કે તેના આંતરિક પાના નં. ૧૬ પર મધ્યસ્થતા કલમ સામેલ છે, જે અપીલકર્તાઓ દ્વારા વિવાદિત રીતે છુપાવવામાં આવી છે. એ પણ રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અપીલકર્તાઓનું બદનિયત અને વર્તન કાર્યવાહી પર સ્પષ્ટપણે દેખાઈ આવે છે. મધ્યસ્થતા અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૯ ની કાર્યવાહીમાં

અપીલકર્તાઓ દ્વારા આ જ દલીલ લેવામાં આવી હતી અને ટ્રાયલ કોર્ટે, આક્ષેપિત હુકમમાં, આ અંગે અવલોકન કર્યું છે. વધુમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અપીલકર્તાઓ આ અદાલત સમક્ષ અગત્યની હકીકતો છુપાવવા અથવા દબાવવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અપીલકર્તાઓ એકબીજા સાથે ગાઢ રીતે સંકળાયેલા છે. વધુમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે નામદાર અદાલતોએ વારંવાર ઠરાવ્યું છે કે મુખ્ય કરાર સાથે જોડાયેલા અથવા સંબંધિત હોય તેવા બિન–સહી કરનાર અથવા ત્રીજા પક્ષકારને પણ મધ્યસ્થતા અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ હેઠળની કાર્યવાહીમાં પક્ષકાર તરીકે જોડી શકાય છે.

૮.૪ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે, વર્તમાન કિસ્સામાં, સામાવાળાએ ન કેવળ સ્પષ્ટ અને અસ્પષ્ટ શબ્દોમાં પ્લીડિંગ્સ કરી છે પરંતુ એ પણ સાબિત કર્યું છે કે, અપીલકર્તા નં. ૧ થી ૫ એકબીજા સાથે સંકળાયેલા છે અને સામાવાળાની પ્રોડક્ટ, જે અપીલકર્તા નં. ૧ ની કસ્ટડીમાં હતી તેને અપીલકર્તા નં. ૧ દ્વારા અપીલકર્તા નં. ૫ (જે અપીલકર્તા નં. ૧ ના જેવા જ ડિરેક્ટરો અને રજિસ્ટર્ડ ઓફિસ ધરાવે છે) ને ગેરકાયદેસર રીતે, અનાધિકૃતપણે અને કપટપૂર્વક તબદીલ કરવામાં આવી હતી. ત્યાર પછી, સામાવાળા દ્વારા પ્રાથમિક રજૂઆતો પણ કરવામાં આવી હતી અને રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સામાવાળાએ અપીલકર્તા નં. ૧ થી ૩ ને તારીખ ૦૫.૧૨.૨૦૧૯ ની નોટિસ પાઠવીને તેમના

દ્વારા કરવામાં આવેલા ભંગ વિશે દર્શાવ્યું હતું, જેના કારણે કરારોની વિવિધ કલમોની શરતો અનુસાર અપીલકર્તા નં. ૧ સામે સીએસએ અને ડીસીએ બંને કરારો આપોઆપ રદ થઈ ગયા હતા. તેથી, આક્ષેપ કર્યા મુજબ સામાવાળા માટે સમાપ્તિનો નવો પત્ર જારી કરવાનું કોઈ કારણ નથી. વધુમાં, અપીલકર્તા નં. ૧ અને સામાવાળાએ સભાનપણે વાણિજ્યિક કરારો કર્યા હતા અને સદર દસ્તાવેજોના અમલ વખતે તેમના દ્વારા સંમત થયેલી દરેક શરતોથી તેઓ ખૂબ સારી રીતે વાકેફ હતા. સમાપ્તિ કલમ સ્પષ્ટ અને સુસ્પષ્ટપણે ત્રણ પરિસ્થિતિઓ પૂરી પાડે છે કે જેના દ્વારા કરાર/કોન્ટ્રાક્ટ સમાપ્ત થઈ શકે છે:-

i) તેના પર આ રીતે નિર્ધારિત કરાયેલ આકસ્મિક પરિસ્થિતિ વખતે તુરંત જ આપોઆપ સમાપ્તિ (કારણસર સમાપ્તિ)

ii) કોઈપણ પક્ષકાર દ્વારા ત્રણ મહિનાની લેખિત નોટિસ આપીને (અનુકૂળતા મુજબ કારણો આપ્યા વિના સમાપ્તિ),

iii) સમય વીતી જવાથી સમાપ્તિ (કરાર/કોન્ટ્રાક્ટની મુદ્દત પૂર્ણ થવા પર)

૮.૫ વધુમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અપીલકર્તા નં. ૧ સમાપ્તિની ઉપરોક્ત કલમોથી ખૂબ સારી રીતે વાકેફ હતા અને આથી તેમાં નિર્ધારિત

આકસ્મિક પરિસ્થિતિઓ પર કરાર(રો)ની સમાપ્તિ માટે કોઈ નોટિસની અપેક્ષા ન હતી અથવા તેની જરૂર ન હતી, કારણ કે શરતો સ્પષ્ટ અને સુસ્પષ્ટ હતી. સામાવાળાએ, તેની તારીખ ૦૫.૧૨.૨૦૧૯ ની નોટિસ દ્વારા, ભંગ દર્શાવ્યા હતા અને કરાર(રો) આગળ ન લંબાવવાનો તેનો ઈરાદો દર્શાવ્યો હતો તથા "કરારની સમાપ્તિના કિસ્સામાં..." કલમના ઉપ–કલમમાં કલ્પના કર્યા મુજબ અપીલકર્તા નં. ૧ ને ચુકવણી કરવા જણાવ્યુ હતું.

૯.૧ અમે સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા છે. બંને પક્ષકારોએ તેમની લેખિત રજૂઆતો રજૂ કરી છે કે અપીલકર્તા નં. ૩ થી ૫ એ તારીખ ૧૧.૦૪.૨૦૧૭ ના કરારના સહી કરનાર પક્ષકારો નથી. તેથી, એક તરફ સામાવાળા અને બીજી તરફ અપીલકર્તા નં. ૩ થી ૫ વચ્ચે કોઈ કરાર કે એગ્રીમેન્ટના અભાવે, અપીલકર્તા નં. ૩ થી ૫ સામેની મધ્યસ્થતાની કાર્યવાહી ટકવાપાત્ર નથી અને પરિણામે, કલમ ૯ હેઠળની અરજી પણ ટકવાપાત્ર નથી. વધુમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અપીલકર્તા નં. ૨–શ્રી ગૌરવ સિંઘલ પણ તારીખ ૧૧.૦૪.૨૦૧૭ ના સદર કરાર(રો)માં પક્ષકાર નથી અને તેમણે અપીલકર્તા નં. ૧–નેપિન ઈમ્પેક્સ લિમિટેડના ડિરેક્ટર તરીકે જ સદર કરાર પર સહી કરી છે. વધુમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે મધ્યસ્થતા અધિનિયમની કલમ ૨(એચ) મુજબ, જે મધ્યસ્થતા કરાર શબ્દને વ્યાખ્યાયિત કરે છે, જેનો અર્થ મધ્યસ્થતા કરારનો પક્ષકાર થાય છે. વધુમાં, મધ્યસ્થતા

અધિનિયમની કલમ ૨(બી) મધ્યસ્થતા કરાર શબ્દને વ્યાખ્યાયિત કરે છે જેનો અર્થ કલમ ૭ માં દર્શાવેલ કરાર થાય છે.

૯.૨ વધુમાં, અપીલકર્તાઓ દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કલમ ૭ મધ્યસ્થતા કરાર શબ્દને વ્યાખ્યાયિત કરે છે જેનો અર્થ પક્ષકારો વચ્ચેનો કરાર થાય છે અને આવો કરાર લેખિતમાં હોવો તથા પક્ષકારો દ્વારા સહી થયેલ હોવો જરૂરી છે. વર્તમાન કિસ્સામાં, નિર્વિવાદપણે અપીલકર્તા નં. ૨ થી ૫ માંથી કોઈએ પણ કોઈ મધ્યસ્થતા કરાર પર સહી કરી નથી કે અપીલકર્તા નં. ૨ થી ૫ અને સામાવાળા વચ્ચે લેખિતમાં કોઈ મધ્યસ્થતા કરાર થયો નથી. કોર્ટે મુખ્યત્વે એવા આધારે તમામ અપીલકર્તાઓ સામે હુકમ પસાર કર્યો છે કે મધ્યસ્થતા કાર્યવાહીમાં પક્ષકારોને જોડવા અંગેની કાનૂની સ્થિતિ અનુસાર, પક્ષકાર કરારનો સહી કરનાર હોય તે જરૂરી નથી અને અપીલકર્તા નં. ૨ થી ૪ એ અપીલકર્તા નં. ૧ તેમજ સામાવાળા નં. ૫ ના ડિરેક્ટરો છે. વધુમાં, તેની સામે એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સદર કારણો કાયદાથી વિપરીત છે, ખાસ કરીને, ***(૨૦૧૦) ૫ એસ સી સી ૩૦૬*** માં રિપોર્ટ થયેલ ***'ઇન્ડોવિન્ડ એનર્જી લિમિટેડ વિરુદ્ધ વેસકેર (૧) લિમિટેડ'*** ના કિસ્સામાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા પ્રસ્થાપિત કરવામાં આવેલા કાયદા, ખાસ કરીને તેના પેરા ૧૫ થી વિપરીત છે.

૯.૩ વધુમાં, અપીલકર્તાઓ માટેના વિદ્વાન કૌન્સેલે રજૂઆત કરી છે કે એ નિર્વિવાદ હકીકત છે કે અપીલકર્તા નં. ૧–નેપિન દ્વારા અપીલકર્તા નં. ૫ એમ્ગ્રીન ને સામાવાળાની ૧૩૨ એમટી પ્રોડક્ટના કથિત ગેરકાયદેસર વેચાણના મુખ્ય આધારે મધ્યસ્થતા અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૯ હેઠળની અરજીમાં અપીલકર્તા નં. ૨ થી ૫ ને જોડવામાં આવ્યા છે, પરંતુ અપીલકર્તા નં. ૨ થી ૫ ને ડીસીએ કરારમાંથી ઉદ્ભવતી કોઈ પણ જવાબદારી સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી. તેથી, જ્યાં સુધી અપીલકર્તા નં. ૨ થી ૫ નો સંબંધ છે ત્યાં સુધી આ જ કારણસર અપીલ ગ્રાહ્ય રાખવી જરૂરી છે. વધુમાં, અપીલકર્તાઓ માટેના વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઠાકોરે રજૂઆત કરી છે કે એ નોંધવું મહત્વપૂર્ણ છે કે આ કિસ્સામાં, સામાવાળાએ માત્ર અપીલકર્તા નં. ૧–નેપિન ઈમ્પેક્સ લિમિટેડ સામે જ આર્બિટ્રેટરની નિમણૂક માટે આ અદાલત સમક્ષ આર્બિટ્રેશન પિટિશન નં. ૭૧/૨૦૨૧ પણ દાખલ કરી છે. આ અદાલતે તારીખ ૧૧.૦૬.૨૦૨૧ ના મૌખિક હુકમ દ્વારા નોટિસ જારી કરી છે. તેથી, તેઓએ રજૂઆત કરી હતી કે હવે માત્ર અપીલકર્તા નં. ૧ સામે દાખલ કરવામાં આવેલી આર્બિટ્રેશન પિટિશનને ધ્યાનમાં લેતાં, હવે એ સ્પષ્ટ છે કે મધ્યસ્થતાની કાર્યવાહી માત્ર સામાવાળા અને અપીલકર્તા નં. ૧ વચ્ચે જ છે. તેથી, આવી હકીકતને ધ્યાનમાં લેતાં, મધ્યસ્થતા અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૯ હેઠળ વચગાળાના પગલાં તરીકે અપીલકર્તા નં. ૨ થી ૫ ને બેંક ગેરંટી રજૂ કરવાનો આદેશ આપતો અદાલત દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ આક્ષેપિત હુકમ ટકી શકે તેમ નથી કારણ કે તે સત્તા,

શક્તિ અને હકુમત વિનાનો છે. વધુમાં, તેઓએ ***(૨૦૧૬) ૮ એસ સી સી ૭૮૮*** માં રિપોર્ટ થયેલ ***'વિમલ કિશોર શાહ વિરુદ્ધ જયેશ દિનેશ શાહ'*** ના કિસ્સામાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે અને દલીલ કરી છે કે માન્ય બાધ્યકારી અમલપાત્ર મધ્યસ્થતા કરારની રચના કરવા માટે, કલમ ૭ માં દર્શાવેલ જરૂરિયાતોને કડકપણે સંતોષવી પડશે અને આ જરૂરિયાતો છે (i) એક કરાર હોવો જોઈએ, (ii) તે લેખિતમાં હોવો જોઈએ, (iii) પક્ષકારોએ આવા કરાર પર સહી કરી હોવી જોઈએ અથવા બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, કરાર પર સંબંધિત પક્ષકારોની સહીઓ હોવી જોઈએ અને (iv) આવા કરારમાં મધ્યસ્થતા કલમ હોવી જોઈએ અને આ ચાર શરતો માન્ય અને અમલપાત્ર મધ્યસ્થતા કરારની રચના માટે અત્યંત આવશ્યક છે.

૯.૪ વધુમાં, તેઓએ ***(૨૦૧૨) ૯ એસ સી સી ૪૯૬*** માં રિપોર્ટ થયેલ ***'બનારસ કીષણ કમિટી વિરુદ્ધ કર્મયોગી શેલ્ટર્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ'*** ના કિસ્સામાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે, જેમાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું છે કે અધિનિયમની કલમ ૨(એચ) માં વ્યાખ્યાયિત કર્યા મુજબ "પક્ષકાર" ની અભિવ્યક્તિ સ્પષ્ટપણે એવી વ્યક્તિ સૂચવે છે, જે મધ્યસ્થતા કરારનો પક્ષકાર હોય પરંતુ પક્ષકારનો એજન્ટ ન હોય. આમ, કેસની હકીકતો અને સંજોગો અનુસાર તેમજ કાયદાના સિદ્ધાંતો મુજબ, સામાવાળા અને અપીલકર્તા નં. ૨ થી ૫ વચ્ચે કોઈ મધ્યસ્થતા કરારના અભાવે, મધ્યસ્થતા અને

સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૯ હેઠળ વચગાળાના પગલાં તરીકે બેંક ગેરંટી રજૂ કરવાનો આદેશ આપતો આક્ષેપિત હુકમ હકુમત વિનાનો છે. વધુમાં, તેઓએ દલીલ કરી છે કે જ્યાં સુધી અપીલકર્તા નં. ૧ નો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, સામાવાળા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી મધ્યસ્થતા અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૯ હેઠળની અરજી અનુસાર, ખાસ કરીને પિટિશનના પેરા-૧૩ મુજબ પણ, સામાવાળાએ ડીસીએ એગ્રીમેન્ટના હિસાબે રૂ. ૩,૭૪,૧૪,૯૫૪/- અને સીએસએ એગ્રીમેન્ટના હિસાબે રૂ. ૪,૫૬,૬૧૫/- નો દાવો કર્યો છે. વધુમાં, અરજીના પેરા-૨૮ માં કરવામાં આવેલી દાદ માંગતી કલમ અનુસાર, સામાવાળાએ પૅન્ડન્ટ લાઈટ વ્યાજ, માર્કેટ વેલ્યુના નુકસાન અંગેના વળતરનો પણ દાવો કર્યો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે જ્યાં સુધી ડીસીએ નો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, અપીલકર્તાઓને પૂરી પાડવામાં આવેલી નકલ મુજબ, તેમાં કોઈ મધ્યસ્થતા કલમ સામેલ નથી. આમ, ફરીથી જો ડીસીએ એગ્રીમેન્ટમાં કોઈ મધ્યસ્થતા કલમ સામેલ ન હોય તો તેવા કિસ્સામાં, સામાવાળા ડીસીએ એગ્રીમેન્ટનો ઉપયોગ કરીને કોમર્શિયલ કોર્ટ સમક્ષ કલમ ૯ હેઠળ અરજી દાખલ કરવા માટે હકદાર નથી. આમ, ૧૯૯૬ ના અધિનિયમની કલમ ૯ હેઠળ હુકમ પસાર કરવા માટે કોમર્શિયલ કોર્ટ દ્વારા ડીસીએ એગ્રીમેન્ટ હેઠળના રૂ. ૩,૭૪,૧૪,૯૫૪/- ના દાવા પર વિચાર કરવો જોઈતો ન હતો.

૯.૫ વધુમાં, ડીસીએ એગ્રીમેન્ટમાં ડીસીએ એગ્રીમેન્ટની શરતો અને બોલીઓના યોગ્ય પાલન માટે સિક્યુરિટી ડિપોઝિટની કલમ સામેલ છે. સામાવાળાએ અપીલકર્તા નં. ૧ દ્વારા રોકડ ડિપોઝિટ અથવા બેંક ગેરંટીમાંથી એક વિકલ્પ પસંદ કરવાનો હતો. વર્તમાન કિસ્સામાં, સામાવાળાએ રોકડ ડિપોઝિટનો વિકલ્પ પસંદ કર્યો હતો અને તે મુજબ, રૂ. ૨,૦૦,૦૦,૦૦૦/- ની રોકડ ડિપોઝિટ જમા કરાવવામાં આવી હતી અને તે સામાવાળા પાસે પડી છે. આમ, સામાવાળાએ સિક્યુરિટીના હેતુ માટે રોકડ ડિપોઝિટનો વિકલ્પ પસંદ કર્યો હોવાથી, તે હવે મધ્યસ્થતા અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૯ હેઠળ અરજી દાખલ કરવા અને બેંક ગેરંટી રજૂ કરવાની માગણી કરવા માટે હકદાર નથી. વધુમાં, તેઓએ રજૂઆત કરી છે કે અપીલકર્તા નં. ૧ સામે પણ સામાવાળા દ્વારા કરવામાં આવેલી દાદ, કરારની કલમ ૫ થી વિપરીત છે. વધુમાં, તેઓએ નિર્દેશ કર્યો છે કે એ નોંધવું મહત્વપૂર્ણ છે કે રૂ. ૧૩,૯૫,૪૫૨/- ના ચડેલા વ્યાજ સાથે રૂ. ૨,૦૦,૦૦,૦૦૦/- ની સિક્યુરિટી ડિપોઝિટ સામાવાળા પાસે પડી છે. વધુમાં, તેઓએ તારીખ ૦૭.૧૦.૨૦૨૧ ના પત્ર પર આધાર રાખ્યો છે, જે ઓપીએએલ દ્વારા અપીલકર્તા નં. ૧ ને સંબોધીને લખવામાં આવ્યો છે, જે અપીલકર્તાઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા લેખિત જવાબની નકલ સાથે રજૂ કરવામાં આવ્યો છે. વધુમાં, તેઓએ રજૂઆત કરી છે કે કલમ ૯ હેઠળ અરજી દાખલ કરતી વખતે

સામાવાળા દ્વારા આ કૃત્ય જાહેર કરવામાં આવ્યું ન હતું અને તેથી, અગત્યની હકીકત છુપાવવાના આધારે, સદર અરજી રદ થવા પાત્ર હતી.

૯.૬ વધુમાં, તેઓએ દલીલ કરી છે કે અરજીના પાના ૧૧ પર કરવામાં આવેલા નિવેદનોને ધ્યાનમાં લેતાં, આ દાવો પેરા ૧૩ માં દર્શાવેલ ઈમેઈલની વિગતોના આધારે આધારિત છે. તેથી, સદર દાવો સામાવાળા દ્વારા યોગ્ય કાર્યવાહીમાં સબળ અને માન્ય પુરાવા દ્વારા સાબિત કરવો જરૂરી છે. તેથી, જ્યાં સુધી સદર દાવો ન્યાયનિર્ણિત અને સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી, સામાવાળા એવા દાવાને સુરક્ષિત કરવા માટે બેંક ગેરંટી રજૂ કરવાનો નિર્દેશ મેળવવા માટે હકદાર નથી, જે હજુ સુધી ન્યાયનિર્ણિત અને સાબિત થવાનો બાકી છે. વધુમાં, તેઓએ દલીલ કરી છે કે દાદ માંગતી કલમમાં, દાવામાં પૅન્ડન્ટ લાઈટ વ્યાજ અને માર્કેટ વેલ્યુના નુકસાન અંગેના વળતરનો સમાવેશ થાય છે. વધુમાં, તેઓએ રજૂઆત કરી છે કે પ્રસ્થાપિત કાનૂની સ્થિતિ અનુસાર અને ખાસ કરીને ***(૨૦૧૫) ૩ જીએલએચ ૨૮*** માં રિપોર્ટ થયેલ ***'એસ્સાર ઓઈલ લિમિટેડ વિરુદ્ધ યુનાઈટેડ ઈન્સ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ'*** ના કિસ્સામાં આ અદાલતના ચુકાદાને ધ્યાનમાં લેતાં, ટ્રાયલ કોર્ટે, મધ્યસ્થતા અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૯ હેઠળ વચગાળાના પગલાં પસાર કરતી વખતે, સી.પી.સી. ની જોગવાઈઓ દ્વારા, ખાસ કરીને સી.પી.સી. ના ઓર્ડર ૩૮, રૂલ ૫ દ્વારા માર્ગદર્શિત થવું જરૂરી છે. આમ છતાં, વર્તમાન કિસ્સામાં, કોમર્શિયલ કોર્ટે એ ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ પાસા

પર વિચાર કર્યો નથી કે સામાવાળા દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા દાવામાં વળતર અને વ્યાજનો પણ સમાવેશ થાય છે, જે હજુ સુધી ન્યાયનિર્ણિત થવાનું બાકી છે. તેથી, આવી રકમને વર્તમાનમાં લેણી નીકળતી રકમ કે ચૂકવવાપાત્ર રકમ કહી શકાય નહીં.

૯.૭ તેથી, વળતર અને વ્યાજના દાવાને સુરક્ષિત કરવા માટે બેંક ગેરંટી રજૂ કરવાનો નિર્દેશ આપીને કોમર્શિયલ કોર્ટે ગંભીર ભૂલ કરી છે, જે હજુ સુધી ન્યાયનિર્ણિત થવાનું બાકી છે. વધુમાં, તેઓએ ***(૨૦૧૬) ૧૧ એસ સી સી ૭૨૦*** માં રિપોર્ટ થયેલ ***'ગંગોત્રી એન્ટરપ્રાઈઝ લિમિટેડ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા'*** ના કિસ્સામાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર અને ***(૨૦૧૫) ૩ જીએલએચ ૨૮*** માં રિપોર્ટ થયેલ '***એસ્સાર ઓઈલ લિમિટેડ વિરુદ્ધ યુનાઈટેડ ઈન્ડિયા ઈન્સ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ'*** ના કિસ્સામાં આ અદાલતના ચુકાદા પર પણ આધાર રાખ્યો છે. વધુમાં, તેઓએ રજૂઆત કરી છે કે એ નોંધવું પણ મહત્વપૂર્ણ છે કે તારીખ ૦૫.૧૦.૨૦૧૯ ની નોટિસ દ્વારા, અપીલકર્તા નં. ૧ ને આગળના હુકમો સુધી ઓપીએએલ –સામાવાળાના વાસ્તવિક ઉપભોક્તા ગ્રાહક સહિત કોઈને પણ પોતાની જાતને ઓપીએએલ–સામાવાળાના ડીસીએ અને/અથવા સીએસએ તરીકે રજૂ ન કરવા માટે ખાસ નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો. આમ, એક તરફ, અપીલકર્તા નં. ૧ ને ડીસીએ અને/અથવા સીએસએ તરીકે કામ કરતા રોકવામાં આવ્યા હતા અને બીજી તરફ, એવો આક્ષેપ કરવામાં

આવે છે કે અપીલકર્તા નં. ૧ એ ગ્રાહકની ચુકવણી એકત્રિત ન કરીને કરારનો ભંગ કર્યો છે. વધુમાં, તેમણે કલમ ૪ પર આધાર રાખ્યો છે, જેના દ્વારા પક્ષકારો દ્વારા કાર્યપદ્ધતિ અપનાવવામાં આવી હતી, તેથી, તેમણે રજૂઆત કરી છે કે કરારની કામગીરીની પદ્ધતિ પરનું સંપૂર્ણ નિયંત્રણ ઓપીએએલ–સામાવાળા પાસે હતું અને અપીલકર્તા નં. ૧–નેપિન પાસે ન હતું.

૯.૮ વધુમાં, તેમણે રજૂઆત કરી છે કે અપીલકર્તા નં. ૧ ને ઓપીએએલ – સામાવાળા પાસેથી કમિશન મળી રહ્યું હતું, જેવું કે સુનાવણી દરમિયાન સામાવાળા માટેના વિદ્વાન કૌન્સેલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું. તેથી, જો અપીલકર્તા નં. ૧ એ કલમ ૪(બી) મુજબ સમગ્ર ચુકવણી જમા ન કરાવીને ભંગ કર્યો હોય, તો ઓપીએએલ દ્વારા અપીલકર્તા નં. ૧–નેપિન ને કમિશન કેવી રીતે ચૂકવવામાં આવ્યું તે માન્યામાં ન આવે તેવું છે. તેમણે ***(i) (૨૦૧૦) ૫ એસ સી સી ૩૦૬*** માં રિપોર્ટ થયેલ ***'ઇન્ડોવિન્ડ એનર્જી લિમિટેડ વિરુદ્ધ વેસકેર (૧) લિમિટેડ', (ii) (૨૦૧૬) ૮ એસ સી સી ૭૮૮*** માં રિપોર્ટ થયેલ ***'વિમલ કિશોર શાહ વિરુદ્ધ જયેશ દિનેશ શાહ', (iii) 'સ્ટર્લિંગ એન્ડ વિલ્સન ઇન્ટરનેશનલ એફઝેડઈ અને અન્ય વિરુદ્ધ સનશક્તિ સોલાર પાવર પ્રોજેક્ટ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ અને અન્ય'*** (એસ જે) (દિલ્હી હાઈકોર્ટ) ના કિસ્સાઓમાં ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે. તેથી, તેમણે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા આક્ષેપિત હુકમને રદ કરવા અને સેટ અસાઈડ કરવા પ્રાર્થના કરી છે.

૧૦.૧ તેથી વિપરીત, સામાવાળા માટેના વિદ્વાન વકીલો સુશ્રી મંજુલા ગાંધી સાથે શ્રી સંકેત કે. પંડ્યા, શિવાંશુ કુમાર અને રાહુલ દુબેએ દલીલ કરી હતી કે વર્તમાન અપીલ અયોગ્ય રીતે રજૂ કરવામાં આવી છે અને તેને રદ કરવી જરૂરી છે. વધુમાં, તેમણે સામાવાળા વતી કન્વિનિયન્સ નોટ્સ દ્વારા પોતાની રજૂઆત દાખલ કરી છે. વધુમાં, તેમણે અપીલના મેમો [પાના ઓ–છેલ્લેથી બીજો પેરા, પાના પી–નીચેથી ચોથી છેલ્લી લીટી] માંથી નિર્દેશ કરીને રજૂઆત કરી છે કે, અપીલકર્તાઓએ બાકી નીકળતી રકમની જવાબદારીનો સ્વીકાર કર્યો છે. વધુમાં, તેમણે સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮ ના ઓર્ડર VIII, રૂલ ૫ ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં લેતાં નિર્દેશ કર્યો છે કે, અસ્પષ્ટ અને ગોળગોળ જવાબને પક્ષકાર દ્વારા ગર્ભિત સ્વીકાર ગણવો જોઈએ. આ હેતુ માટે, તેમણે અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ ન્યૂ પેપર બુકના પાના ૯ અને ૧૦ પરની કલમ ૯ ની પિટિશનના પેરા ૧૩ અને ૧૫ તથા પાના ૧૫૫–૧૫૭ પર તેનો સંબંધિત જવાબ નિર્દેશિત કર્યો છે. અપીલકર્તાની ન્યૂ પેપર બુક અનુસાર પાના ૪, ૫, ૬, ૧૬, ૨૬, ૨૭, ૩૩ અને ૩૪ પર. તેમણે રજૂઆત કરી છે કે કલમ ૪(બી) અને (સી) કાર્યપદ્ધતિ વિશે નિર્ધારિત કરે છે. વધુમાં, તેમણે નિર્દેશ કર્યો છે કે કલમ ૫ સિક્યુરિટી ડિપોઝિટ માટેની છે અને સંબંધિત ઉપ–કલમ (બી) અને (ડી) છે. વધુમાં, તેમણે નિર્દેશ કર્યો છે કે કલમ ૧૬ સમાપ્તિની જોગવાઈ કરે છે. વધુમાં, તેમણે ન્યૂ પેપર બુકના પાના ૩૪ પરની ઉપ–કલમ (એફ) માંથી

નિર્દેશ કર્યો છે કે જો ડીસીએ કરારની કોઈપણ શરતો અને બોલીઓનો ભંગ કરે છે, તો કરાર રદ થઈ જશે અને કરારની સમાપ્તિના કિસ્સામાં, ઉપ–કલમ (બી) માં ડીસીએ પાસે – કંપની પાસે બે ઉપાયો છે.

(i) તેને સિક્યુરિટી ડિપોઝિટ જપ્ત કરવાની સ્વતંત્રતા છે.

(ii) આ કરાર હેઠળના કોઈપણ વ્યવહારના સંબંધમાં ડીસીએ ને ચૂકવવાપાત્ર કોઈપણ રકમ સામે ડીસીએ પાસેથી લેણી નીકળતી કોઈપણ રકમ સરભર કરવાનો અધિકાર છે.

વધુમાં, તેમણે કલમ ૨૧ તરફ નિર્દેશ કર્યો છે, જે વૈકલ્પિક વિવાદ નિવારણ વિશે જણાવે છે. રેકોર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવેલી પાના નં. ૧૩૦–૧૩૨ પરની તારીખ ૦૫.૧૨.૨૦૧૯ ની વિવાદની નોટિસ પર પણ સામાવાળા માટેના વિદ્ધાન વકીલ દ્ધારા આધાર રાખવામાં આવ્યો છે. વધુમાં, તેમણે રજૂઆત કરી છે કે અપીલના મેમોમાં, અપીલકર્તાએ દિશાભૂલ કરનારું નિવેદન આપીને અદાલતને છુપાવવાનો અને ગેરમાર્ગે દોરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. વધુમાં, તેમણે અપીલના મેમોના પાના નં. જે ની નીચેથી ૯મી લીટી અને અપીલના મેમોના પાના નં. ઓ ની ઉપરથી ૫મી લીટી પરથી નિર્દેશ કર્યો છે અને તેથી રજૂઆત કરી છે કે અપીલકર્તાઓએ ન્યૂ પેપરબુકના ભાગ રૂપે સદર હકીકત નિર્દેશિત

કરવામાં આવ્યા પછી દાખલ કરવામાં આવેલા બે પરિશિષ્ટ એચ અને જે ને જાણી જોઈને દાખલ કર્યા ન હતા.

૧૦.૨ વધુમાં, તેમણે સિક્યુરિટી ડિપોઝિટ અંગે અપીલકર્તાઓ માટેના વિંદ્વાન વકીલ દ્વારા ઉઠાવવામા આવેલી દલીલ અંગે રજૂઆત કરી છે. તેમણે રજૂઆત કરી છે કે કલમ ૯ ની પિટિશનમાં સામાવાળા દ્વારા કશું છુપાવવામાં આવ્યું નથી અને કલમ ૫ અને ૧૬ ની સંબંધિત જોગવાઈઓના પ્રકાશમાં પોતાની પાસે પડેલી સિક્યુરિટી ડિપોઝિટને સામાવાળા દ્વારા છુપાવવા/દબાવવા સામે અપીલકર્તાની દલીલનો વિરોધ કર્યો છે, સામાવાળાને તેનાથી વિપરીત સિક્યુરિટી ડિપોઝિટની રકમને સેટ ઓફ/સરભર કરવાનો તમામ અધિકાર છે. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે અપીલકર્તાઓ પોતે માત્ર એ જ કારણસર સિક્યુરિટી ડિપોઝિટ છુપાવવા અને દબાવવા માટે દોષી ઠર્યા હતા કે સદર રકમ પર વ્યાજ મળી રહ્યું હતું. આથી, અપીલકર્તાઓને તેમના પોતાના વાંકનો લાભ લેવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં. વધુમાં, તેમણે દલીલ કરી છે કે સિક્યુરિટી ડિપોઝિટ સરભર કરવાનો પ્રશ્ન જ ઊભો થતો નથી કારણ કે ૦૧ ઓક્ટોબર, ૨૦૨૧ ના રોજ અપીલકર્તાઓની બાકી નીકળતી રકમ રૂ. ૬,૯૫,૮૩,૮૬૯/- (મુદ્દલ રૂ. ૫,૦૯,૧૫,૧૧૦/- વત્તા રૂ. ૧,૮૬,૬૮,૭૫૯/-) થી વધુ છે. અપીલકર્તાઓને રૂ. ૩.૭૮ કરોડની રકમ જમા કરાવવાનો નિર્દેશ આપતા આક્ષેપિત હુકમમાં કોઈ ક્ષતિ નહોતી, જે બીજું

કંઈ નહીં પરંતુ સ્વીકૃત રકમ છે અને અપીલકર્તાઓ દ્વારા આક્ષેપ કરાયા મુજબની કુલ રકમ નથી.

૧૦.૩ ત્યારપછી, તેમણે સહી કરનાર ન હોય તેવા પક્ષકારોને જોડવા અંગે કાનૂની રજૂઆતો કરી છે. તેમણે ***(૨૦૦૪) ૩ એસ સી સી ૧૫૫*** માં રિપોર્ટ થયેલ ***'ફર્મ અશોક ટ્રેડર્સ અને અન્ય વિરુદ્ધ ગુરુમુખ દાસ સાલુજા અને અન્ય'*** ના કિસ્સામાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા, ખાસ કરીને તે ચુકાદાના પેરા ૧૩ પર આધાર રાખ્યો છે, જે કોર્પોરેટ વેઇલ ઉઠાવવા અને ગ્રુપ ઓફ કંપનીઝના સિદ્ધાંતને આધીન છે. વધુમાં, તેમણે ***(૨૦૧૮) ૧૬ એસ સી સી ૪૧૩*** માં રિપોર્ટ થયેલ ***'ચેરન પ્રોપર્ટીઝ લિમિટેડ વિરુદ્ધ કસ્તૂરી એન્ડ સન્સ લિમિટેડ અને અન્ય'*** ના કિસ્સામાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાને ટાંક્યો છે, જેના દ્વારા તેમણે દલીલ કરી છે કે નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે આ ચુકાદાઓમાં ***(૨૦૧૩) ૧ એસ સી સી ૬૪૧*** માં રિપોર્ટ થયેલ ***'ક્લોરો કન્ટ્રોલ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ સેવર્ન ટ્રેન્ટ પ્યોરિફિકેશન ઈન્ક. અને અન્ય'*** ના કિસ્સામાં પ્રસ્થાપિત કાયદા મુજબ ગ્રુપ ઓફ કંપનીઝ અને ઓલ્ટર ઈગો એટલે કે પિયર્સિંગ ઓફ કોર્પોરેટ વેઇલના સિદ્ધાંતનું પાલન કર્યું છે. વધુમાં, તેમણે નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના (i) ***૨૦૧૦ (૨) એમએચ.એલ.જે. ૬૫૭*** માં રિપોર્ટ થયેલ ***'ગિરીશ મુલચંદ મહેતા અને અન્ય વિરુદ્ધ મહેશ એસ. મહેતા અને અન્ય'*** ના કિસ્સામાં, ખાસ કરીને પેરા ૧૨ અને ૧૩, (ii) ***(૨૦૧૯) ૨ એસ સી સી ૧*** માં રિપોર્ટ

થયેલ ***'આર્સેલર મિત્તલ ઇન્ડિયા પ્રાઈવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ સતીશ કુમાર ગુપ્તા અને અન્ય'*** ના કિસ્સામાં, ખાસ કરીને પેરા ૩૩ થી ૩૭ (પિયર્સિંગ ઓફ કોર્પોરેટ વેઈલ માટેના છ સિદ્ધાંતો-પેરા:૩૫), (iii) ***(૨૦૨૦) ૧૨ એસ સી સી ૭૬૭*** માં રિપોર્ટ થયેલ ***'મહાનગર ટેલિફોન નિગમ લિમિટેડ વિરુદ્ધ કેનરા બેંક અને અન્ય'*** ના કિસ્સામાં, ખાસ કરીને પેરા ૧૦.૭, ૧૦.૮ અને ૧૦.૯, (iv) ***ઓએમપી(આઈ) (કોમ.) ૪૬૦/૨૦૧૮*** માં રિપોર્ટ થયેલ ***'સ્ટર્લિંગ એન્ડ વિલ્સન ઈન્ટરનેશનલ એફઝેડઈ વિરુદ્ધ સનશક્તિ સોલાર પાવર પ્રોજેક્ટ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ અને અન્ય'*** ના કિસ્સામાં, ખાસ કરીને પેરા ૬૩, ૭૧ અને ૮૨ માં આપેલા ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે અને રજૂઆત કરી છે કે ઉપરોક્ત તમામ ન્યાયિક ચુકાદાઓ અપીલકર્તાઓ સામેની ડિપોઝિટના નિર્દેશોના સંદર્ભમાં છે, જે કોઈ ક્ષતિથી પીડાતા નથી.

૧૦.૪ વધુમાં, તેમણે રજૂઆત કરી છે કે અપીલકર્તાઓની તમામ જંગમ મિલકતો બોજા હેઠળ છે. વધુમાં, તેમણે નિર્દેશ કર્યો છે કે અપીલકર્તા નં. ૧ અને ૫ બંનેની નોંધાયેલી કચેરી/ગોડાઉન/વેરહાઉસ નેપિન ઈમ્પેક્સ લિમિટેડ, કિલા નં. ૯૭/૧૮/૨/૧, ૬-૨, હરિક્રિષ્ન ઈન્ડસ્ટ્રીયલ એરિયા, કુંડલી, તહસીલ-રાઈ, સોનીપત, હરિયાણા ૧૩૧૦૨૮ ખાતે આવેલા છે, જે સામાવાળા દ્વારા આ અદાલત સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવેલા સર્વિસના સોગંદનામા પરથી સ્પષ્ટ થાય છે. આ સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે અપીલકર્તાઓ માત્ર સામાવાળાની

વ્યાજબી લેણી નીકળતી રકમની ચૂકવણીમાં વિલંબ કરવા અને તેને નિષ્ફળ બનાવવવાના હેતુથી જ તેમની કિંમતી અસ્કયામતો/મિલકતોનો નાશ કરી રહ્યા છે/દૂર કરી રહ્યા છે. વધુમાં, તેમણે બે કરારો હોવા છતાં એક પિટિશનની ગ્રાહ્યતા ન હોવા અંગેના વાંધાના મુદ્દા પર દલીલ કરી છે, અને તેમણે નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના (i) ***(૨૦૧૮) ૧૫ એસ સી સી ૬૭૮*** માં રિપોર્ટ થયેલ ***'અમિત લાલચંદ શાહ અને અન્ય વિરુદ્ધ ઋષભ એન્ટરપ્રાઈઝિસ અને અન્ય'*** ના કિસ્સામાં, ખાસ કરીને પાના ૬૮૮ પરના પેરા ૧૩ અને ૧૪, (ii) ***(૨૦૨૦) ૧૨ એસ સી સી ૭૬૭*** માં રિપોર્ટ થયેલ ***'મહાનગર ટેલિફોન નિગમ લિમિટેડ વિરુદ્ધ કેનરા બેંક અને અન્ય'*** ના કિસ્સામાં, ખાસ કરીને પેરા ૧૯ થી ૨૩ માં આપેલા ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે. વધુમાં, તેમણે રજૂઆત કરી છે કે વર્તમાન કિસ્સામાં, બંને કરારોમાં, પક્ષકાર અપીલકર્તા નં. ૧ છે, જેમણે સામાવાળા સાથે બે અલગ-અલગ કરારો કર્યા છે અને નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા પ્રસ્થાપિત કરવામાં આવેલી સામ્યતા પર આધાર રાખતાં, મધ્યસ્થતાનો હેતુ અને ઉદ્દેશ્ય ત્યારે જ પ્રાપ્ત કરી શકાય કે કોઈ પણ અસંગત તારણો અને સમાંતર મધ્યસ્થતા કાર્યવાહી ટાળવા માટે શક્ય હોય ત્યાં સુધી વિવાદોનો ઉકેલ એક જ મધ્યસ્થતા કાર્યવાહીમાં લાવવો જોઈએ.

૧૦.૫ વધુમાં, તેમણે અપીલકર્તાઓ દ્વારા સિક્યુરિટી ડિપોઝિટ અંગે ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલના સંબંધમાં રજૂઆત કરી છે. તેમણે રજૂઆત કરી છે કે કોન્ટ્રાક્ટ

એક્ટની કલમ ૬૦ ને ધ્યાનમાં લેતાં, સામાવાળા ડીસીએ એગ્રીમેન્ટની કલમ ૫ અને ૧૬ હેઠળ પોતાના અધિકારોનો ઉપયોગ કરી શકે છે અને ભારતીય કરાર અધિનિયમ, ૧૮૭૨ ની કલમ ૬૦ ની જોગવાઈઓ અનુસાર, સામાવાળાએ બાકી નીકળતી રકમ સામે સિક્યુરિટી ડિપોઝિટ સરભર કરી છે. વધુમાં, તેમણે નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના (i) ***(૧૯૯૯) ૩ એસ સી સી ૮૦*** માં રિપોર્ટ થયેલ ***'ઈન્ડસ્ટ્રિયલ ક્રેડિટ એન્ડ ડેવલપમેન્ટ સિન્ડિકેટ (હવે આઈસીડીએસ લિમિટેડ તરીકે ઓળખાતી) વિરુદ્ધ સ્મિતાબેન એચ. પટેલ (શ્રીમતી) અને અન્ય'*** ના કિસ્સામાં, ખાસ કરીને પેરા ૯, ૧૪, (ii) ***(૨૦૦૬) ૮ એસ સી સી ૪૫૭*** માં રિપોર્ટ થયેલ ***'ગુરપ્રીત સિંહ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા'*** ના કિસ્સામાં, ખાસ કરીને પેરા ૨૦, ૨૫, ૨૬ અને ૫૩ માં આપેલા ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે અને રજૂઆત કરી છે કે ઉપરોક્ત હકીકતો અને રજૂઆતોને ધ્યાનમાં લેતાં, વર્તમાન અપીલકર્તાઓની અપીલ ગુણદોષ રહિત છે અને અપીલના મેમોમાં ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલો કાયદાને સુસંગત નથી. આ અદાલત દ્વારા કોઈ હસ્તક્ષેપ કરવાની જરૂર નથી, તેથી, તેઓ પ્રાર્થના કરે છે કે વર્તમાન અપીલ અપીલકર્તાઓ સામે દંડકીય ખર્ચ સાથે રદ કરવામાં આવે અને તે ઉપરાંત, આક્ષેપિત હુકમ પસાર કરતી વખતે કોમર્શિયલ કોર્ટ દ્વારા કોઈ ક્ષતિ કે ગેરકાયદેસરતા આચરવામાં આવી નથી.

૧૧.૧ અમે અપીલકર્તાઓ માટેના વિદ્વાન વકીલ શ્રી વિક્રમ જે. ઠાકોર અને સામાવાળા માટેના વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી મંજુલા ગાંધીને વિસ્તારપૂર્વક સાંભળ્યા છે. અમે વર્તમાન અપીલના રેકોર્ડ પર ઉપલબ્ધ સાહિત્યનું ઝીણવટપૂર્વક નિરીક્ષણ કર્યું છે. કેસની હકીકતો અને તેમાંથી ઉદ્ભવતા વિવાદ પર આ અદાલત દ્વારા ધ્યાનપૂર્વક લક્ષ્ય આપવામાં આવ્યું છે. અમે સંબંધિત પક્ષકારો માટેના વિદ્વાન કૌન્સેલો દ્વારા કરવામાં આવેલી વિસ્તૃત રજૂઆતો, ખાસ કરીને મધ્યસ્થતા અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૯ ની જોગવાઈઓ ધ્યાનમાં લીધી છે. સી.પી.સી. ના ઓર્ડર ૩૮ ની સાથે વંચાણે લેતાં ઓર્ડર ૩૯ ની જોગવાઈઓ અને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા વાપરવામાં આવેલી સત્તાઓને ધ્યાનમાં રાખીને, અમારા દ્વારા પણ વિચારણા કરવામાં આવી છે. મધ્યસ્થતા અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૯ વચગાળાના પગલાં માટે જોગવાઈ કરે છે, જેના માટે પક્ષકાર અદાલત સમક્ષ અરજી કરી શકે છે, જે નીચે મુજબ વંચાણે લેવાય છે:

> *"કલમ ૯: અદાલત દ્વારા વચગાળાના પગલાં, વગેરે*
>
> *(૧) કોઈપણ પક્ષકાર, લવાદ કાર્યવાહીઓ પહેલાં, અથવા તે દરમિયાન અથવા લવાદ ચુકાદો આપ્યા બાદ પરંતુ કલમ ૩૬ અનુસાર તેનો અમલ કરવામાં આવે તે પહેલાં ગમે તે સમયે, અદાલત સમક્ષ અરજી કરી શકશે—*
>
> > *(i) લવાદ કાર્યવાહીના હેતુઓ માટે સગીર અથવા અસ્થિર મગજની વ્યક્તિ માટે વાલીની નિમણૂક માટે; અથવા*

(ii) નીચેની બાબતો પૈકી કોઈપણ બાબતના સંબંધમાં વચગાળાના રક્ષણાત્મક પગલાં માટે, એટલે કે:—

(એ) લવાદ કરારની વિષયવસ્તુ હોય તેવા કોઈપણ માલની જાળવણી, વચગાળાની કસ્ટડી અથવા વેચાણ;

(બી) લવાદમાં વિવાદિત રકમને સુરક્ષિત કરવી;

(સી) લવાદમાં વિવાદની વિષયવસ્તુ હોય અથવા જેમાં કોઈ પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થઈ શકે તેવી કોઈપણ મિલકત અથવા વસ્તુની અટકાયત, જાળવણી અથવા નિરીક્ષણ કરવું અને પૂર્વસૂચિત કોઈપણ હેતુ માટે કોઈપણ પક્ષકારના કબજા હેઠળની કોઈપણ જમીન અથવા મકાનમાં પ્રવેશ કરવા માટે કોઈપણ વ્યક્તિને અધિકૃત કરવી, અથવા સંપૂર્ણ માહિતી અથવા પુરાવા મેળવવાના હેતુ માટે જરૂરી અથવા યોગ્ય હોય તેવા કોઈપણ નમૂના લેવા, નિરીક્ષણ કરવા, અથવા પ્રયોગ કરી જોવા માટે અધિકૃત કરવી;

(ડી) વચગાળાનો મનાઈહુકમ અથવા રિસીવરની નિમણૂક; અથવા

(ઈ) અદાલતને ન્યાયી અને યોગ્ય જણાય તેવા રક્ષણના અન્ય વચગાળાના પગલાં, અને અદાલત સમક્ષની કોઈપણ કાર્યવાહીના હેતુ માટે અને તેના સંબંધમાં અદાલતને જે સત્તાઓ છે, હુકમો કરવા માટે અદાલત પાસે તેવી જ સત્તાઓ રહેશે.

(2) જ્યાં, લવાદ કાર્યવાહી શરૂ થાય તે પહેલાં, અદાલત હુકમ કરે

(3) એકવાર લવાદ ટ્રિબ્યુનલનું ગઠન થઈ જાય પછી, અદાલત વિચારણા કરશે નહીં........"

૧૧.૨ અમે વિવાદની રૂપરેખા મેળવી. અપીલકર્તાઓ દ્વારા ઉપસ્થિત કરવામાં આવેલ મુખ્ય વિવાદ એ છે કે, લવાદ કલમની ગેરહાજરીમાં, વચગાળાના પગલાં માટે લવાદ અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૯ ની જોગવાઈઓ હેઠળ અરજી વિચારણામાં લેવાની કોમર્શિયલ કોર્ટ પાસે કોઈ હકુમત નથી, ખાસ કરીને કારણ કે, અપીલકર્તા નંબર ૩ થી ૫ વિવાદરહિત રીતે તારીખ ૧૧.૦૪.૨૦૧૭ ના કરાર(ઓ) ના સહી કરનાર નથી. તેથી, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે એક તરફ સામાવાળા અને બીજી તરફ અપીલકર્તા નંબર ૩ થી ૫ વચ્ચે કોઈ કરારની ગેરહાજરીમાં, અપીલકર્તા નંબર ૩ થી ૫ સામેની લવાદ કાર્યવાહી ચલાવવાપાત્ર નથી અને લવાદ અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૯ હેઠળની અરજી ચલાવવાપાત્ર નથી. પોતાની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વકીલે લવાદ અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૨(એચ) અને કલમ ૭ પર આધાર રાખવા પ્રયત્ન કર્યો છે. વધુમાં, અપીલકર્તાઓ માટેના વિદ્વાન વકીલે ઈન્ડોવિન્ડ એનર્જી લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર, ખાસ કરીને ફકરા ૧૫ પર આધાર રાખ્યો છે, જે નીચે મુજબ છે:

"ફકરો–૧૫.

એ બાબત વિવાદમાં નથી કે સુબુથી અને ઇન્ડોવિન્ડ એ કંપનીઝ એક્ટ, ૧૯૫૬ હેઠળ નોંધાયેલી બે સ્વતંત્ર કંપનીઓ છે. દરેક કંપની એક અલગ અને ભિન્ન કાનૂની સંસ્થા છે અને બે કંપનીઓમાં સમાન શેરધારકો અથવા સમાન ડાયરેક્ટર બોર્ડ હોવાની માત્ર હકીકત, બે કંપનીઓને એક જ સંસ્થા બનાવશે નહીં. કે પછી સમાન શેરધારકો અથવા ડાયરેક્ટરોનું અસ્તિત્વ એવા અનુમાન તરફ દોરી જશે નહીં કે એક કંપની બીજી કંપનીના કૃત્યોથી બંધાયેલી રહેશે. જો સુબુથી વતી સહી કરનાર ડાયરેક્ટર ઇન્ડોવિન્ડના પણ ડાયરેક્ટર હતા અને જો પક્ષકારોનો ઇરાદો ઇન્ડોવિન્ડ આ કરારથી બંધાય તેવી હતો, તો વેસ્કેરને ઇન્ડોવિન્ડને કરારમાં પક્ષકાર બનાવવા માટે આગ્રહ રાખતા અને સુબુથી વતી સહી કરનાર ડાયરેક્ટરને ઇન્ડોવિન્ડ વતી પણ સહી કરવા વિનંતી કરતા કંઇપણ રોકતું નહોતું. પક્ષકારોએ સાવધાનીપૂર્વક ઇન્ડોવિન્ડને પક્ષકાર બનાવવાનું ટાળ્યું હોવાની અને સુબુથીના ડાયરેક્ટર ઇન્ડોવિન્ડના ડાયરેક્ટર હોવા છતાં, તેમણે ઇન્ડોવિન્ડ વતી કરાર પર સહી ન કરવાની સાવચેતી રાખી હોવાની માત્ર હકીકત દર્શાવે છે કે પક્ષકારોનો ઇરાદો ઇન્ડોવિન્ડ આ કરારનો પક્ષકાર બને તેવો નહોતો. તેથી સુબુથીએ ઇન્ડોવિન્ડને તેના નોમિની તરીકે અથવા તેના દ્વારા પ્રમોટ કરાયેલી કંપની તરીકે વર્ણવી હોવાની અથવા તે કરાર કથિત રીતે ઇન્ડોવિન્ડ વતી સુબુથી દ્વારા કરવામાં આવ્યો હોવાની માત્ર હકીકત, ઇન્ડોવિન્ડ દ્વારા તારીખ ૨૨/૨/૨૦૦૬ ના કરારની બહાલી, મંજૂરી, સ્વીકાર અથવા પુષ્ટિની ગેરહાજરીમાં ઇન્ડોવિન્ડને પક્ષકાર બનાવશે નહીં."

તેથી, ઉપર્યુક્ત ચુકાદાને ધ્યાનમાં રાખીને, તેમણે એવી દલીલ કરી છે કે કલમ ૯ હેઠળની અરજીમાં અપીલકર્તા નંબર ૨ થી ૫ ને મુખ્યત્વે અપીલકર્તા નંબર ૧–નાપિન દ્વારા અપીલકર્તા નંબર ૫–એમગ્રીનને અરજદારના ૧૩૨ એમ.ટી. પ્રોડક્ટના કથિત ગેરકાયદેસર વેચાણના આધારે જોડવામાં આવ્યા છે. તેથી, તેમણે એવી દલીલ કરી છે કે ડીસીએ કરારમાંથી ઉદ્ભવતી કોઈપણ જવાબદારીના સંબંધમાં અપીલકર્તા નંબર ૨ થી ૫ ને કોઈ લેવાદેવા નથી. આ દલીલનો વિરોધ કરવા માટે, સામાવાળા માટેના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે અપીલકર્તા નંબર ૧ અને ૫ એ ગ્રુપ કંપનીઓ છે, જેની ચર્ચા ***ચેરાન પ્રોપર્ટીઝ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત)*** ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદામાં કરવામાં આવી છે. વધુમાં, તેમણે રજૂઆત કરી છે કે વર્તમાન બાબતમાં કોર્પોરેટ પડદો ઉંચકવાની બાબત પણ અમલમાં આવે છે, કારણ કે સામાવાળા નંબર ૨ થી ૪ એ કંપની નંબર ૧ અને ૫ ના ડાયરેક્ટરો છે, અને કંપનીઓનું એક સમાન રજિસ્ટ્રી સરનામું પણ છે.

૧૧.૩ વધુમાં, તેમણે ***ફર્મ અશોક ટ્રેડર્સ અને અન્ય (ઉપરોક્ત)*** ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે, ખાસ કરીને ફકરો ૧૩ મહત્વપૂર્ણ છે, જે નીચે મુજબ છે:

"૧૩. એ એન્ડ સી એક્ટ, ૧૯૯૬ એ વૈકલ્પિક વિવાદ નિવારણ પદ્ધતિઓની દિશામાં એક મોટી છલાંગ છે. તે યુએનસીઆઈટીઆરએએલ મોડેલ પર આધારિત છે. નવા અધિનિયમ હેઠળ નિર્ણય માટે ઉપસ્થિત થતા મુદ્દાઓ નક્કી કરવા માટે અગાઉના ૧૯૪૦ ના અધિનિયમ હેઠળ નક્કી થયેલા કેસોને સાવચેતીપૂર્વક લાગુ કરવા પડશે. એ એન્ડ સી એક્ટની યોજના હેઠળ કલમ ૯ હેઠળની અરજી એ દીવાની દાવો નથી. નિઃશંકાસ્પદ રીતે, આવી અરજીના પરિણામે દીવાની કાર્યવાહી શરૂ થાય છે પરંતુ શું એમ કહી શકાય કે કલમ ૯ હેઠળ અરજી કરનાર પક્ષકાર કરારમાંથી ઉદ્‌ભવતા અધિકારનો અમલ કરાવી રહ્યો છે? એ એન્ડ સી એક્ટની કલમ ૨ ની ઉપ–કલમ (૧) ના ખંડ (એચ) માં પક્ષકારની વ્યાખ્યા લવાદ કરારના પક્ષકાર તરીકે કરવામાં આવી છે. તેથી, કલમ ૯ દ્વારા આપવામાં આવેલ અધિકાર લવાદ કરારના પક્ષકારને છે. કલમ ૯ હેઠળ અદાલતની હકુમતનો ઉપયોગ કરવા માટેનો સમય અથવા તબક્કો (i) લવાદ કાર્યવાહી પહેલાં, અથવા (ii) તે દરમિયાન, અથવા (iii) લવાદ ચુકાદો આપ્યા પછી પરંતુ કલમ ૩૬ અનુસાર તેનો અમલ કરવામાં આવે તે પહેલાં ગમે તે સમયે હોઈ શકે છે. મેસર્સ સુંદરમ ફાઈનાન્સ લિમિટેડ વિ. મેસર્સ એનઈપીસી ઈન્ડિયા લિમિટેડ – એઆઇઆર ૧૯૯૯ એસસી ૫૬૫ માં આ અદાલતના ચુકાદા સાથે શંકાઓ સ્પષ્ટ થઈ ગઈ છે અને શાંત થઈ ગઈ છે અને કલમ ૯ હેઠળ અરજી દાખલ કરવામાં આવે તે પહેલાં લવાદ કાર્યવાહી પેન્ડિંગ હોવી જોઈએ અથવા ઓછામાં ઓછી લવાદ કલમનો ઉપયોગ કરતી નોટિસ આપવી જોઈએ તે જરૂરી નથી. થોડી વાર પછી આપણે આ વિષય પર ફરીથી આવીશું. હાલ પૂરતું એ કહેવું પૂરતું છે કે કલમ ૯ દ્વારા આપવામાં આવેલ અધિકાર કરારમાંથી ઉદ્‌ભવતો અધિકાર છે તેમ કહી શકાય નહીં. કલમ ૯ હેઠળ અદાલતની હકુમતનો ઉપયોગ કરનાર વ્યક્તિ પાસે લવાદ

કરારના પક્ષકાર હોવાની પાત્રતા હોવી આવશ્યક છે. લવાદ કરારનો પક્ષકાર ન હોય તેવી વ્યક્તિ કલમ ૯ હેઠળ રક્ષણ માટે અદાલતમાં પ્રવેશ કરી શકતી નથી. આને અરજદાર તરીકેના તેના લોકસ સ્ટેન્ડાઇ (અરજી કરવાની ક્ષમતા/હક) સાથે જ સંબંધ છે. આને અદાલત પાસેથી માંગવામાં આવેલી રાહત અથવા રાહતના સમર્થનમાં રજૂ કરવામાં આવેલા અધિકાર સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી. કલમ ૯ ના ખંડ (i) અને (ii) હેઠળ અદાલત પક્ષકારને જે રાહતો આપી શકે છે તે વિચારાધીન, પેન્ડિંગ અથવા પૂર્ણ થયેલ લવાદ કાર્યવાહીના સંદર્ભમાં વાપરી શકાય તેવી અદાલતમાં નિહિત સત્તામાંથી વહે છે. અદાલત સમક્ષની કોઈપણ કાર્યવાહીના હેતુ માટે અને તેના સંબંધમાં અદાલત પાસે જે સત્તા છે, નિર્દિષ્ટ હુકમો કરવા માટે અદાલતને તેવી જ સત્તા આપવામાં આવી છે, ભલે તે કાર્યવાહીનું સ્થળ લવાદ ટ્રિબ્યુનલ હોય જેના સંબંધમાં કલમ ૯ હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરવા માંગવામાં આવે છે. એ એન્ડ સી એક્ટની યોજના હેઠળ, લવાદ કલમ ભાગીદારી કરારની અન્ય કલમોથી અલગ છે. લવાદ કલમ એ પોતે જ એક કરાર બનાવે છે. ટૂંકમાં, લવાદ કરારનો પક્ષકાર હોવાના નાતે પક્ષકાર દ્વારા અરજી દાખલ કરવી એ એવી રાહત મેળવવા માટે છે જે અદાલતને એ એન્ડ સી એક્ટની કલમ ૯ ના બળે લવાદ કાર્યવાહી પહેલાં, દરમિયાન અથવા પછી આપવાની સત્તા છે. એ એન્ડ સી એક્ટની કલમ ૯ હેઠળની અરજીમાં માંગવામાં આવેલી રાહત એ દીવાની દાવામાં નથી કે કરારમાંથી ઉદ્ભવતો અધિકાર નથી. ભાગીદારી કરારમાંથી ઉદ્ભવતો અથવા ભાગીદારી અધિનિયમ દ્વારા આપવામાં આવેલ અધિકાર લવાદ ટ્રિબ્યુનલમાં અમલમાં મૂકવામાં આવી રહ્યો છે; કલમ ૯ હેઠળની અદાલત માત્ર વચગાળાના પગલાં ઘડી રહી છે જેથી લવાદ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષની અરજી હેઠળના અધિકારને નિષ્ફળ જતો અટકાવી શકાય. લવાદ

કલમના પક્ષકારના કલમ ૯ હેઠળ અરજી કરવાના અધિકાર પર ભાગીદારી અધિનિયમની કલમ ૬૯ ની કોઈ અસર નથી."

વધુમાં, તેમણે ***ગિરીશ મુલચંદ મહેતા અને અન્ય (ઉપરોક્ત)*** ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે, ખાસ કરીને ફકરા ૧૨ અને ૧૩ મહત્વપૂર્ણ છે, જે નીચે મુજબ છે:

*"૧૨. હવે પછીનો પ્રશ્ન એ છે કે શું વચગાળાના પગલાં ઘડવાનો હુકમ અદાલત દ્વારા અધિનિયમની કલમ ૯ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને માત્ર લવાદ કરાર અથવા લવાદ કાર્યવાહીના પક્ષકાર વિરુદ્ધ જ કરી શકાય. જેમ કે અગાઉ નોંધ્યું છે, કલમ ૯ હેઠળની હુકમતનો ઉપયોગ માત્ર લવાદ કરારના પક્ષકાર દ્વારા જ કરી શકાય છે. જોકે, **કલમ ૯** અદાલતની હુકમતને માત્ર **લવાદ કરાર** અથવા લવાદ કાર્યવાહીના પક્ષકાર વિરુદ્ધ જ વચગાળાના પગલાંનો હુકમ કરવા સુધી મર્યાદિત કરતી નથી; જ્યારે અદાલત સમક્ષની કોઈપણ કાર્યવાહીની જેમ જ અધિનિયમની કલમ ૯ હેઠળની અરજીના પક્ષકાર વિરુદ્ધ યોગ્ય હુકમ કરવા માટે અદાલત તેવી જ સત્તાનો ઉપયોગ કરવા માટે મુક્ત છે. હુકમ લવાદ કરાર અથવા લવાદ કાર્યવાહીના પક્ષકાર ન હોય તેવી વ્યક્તિને અસર કરશે તે હકીકત, અધિનિયમની કલમ ૯ હેઠળની અદાલતની હુકમતને અસર કરતી નથી જેનો હેતુ લવાદ કરારની વિષયવસ્તુના રક્ષણ અથવા જાળવણીના વચગાળાના પગલાંનો હુકમ કરવાનો છે.*

૧૩. અપીલકર્તાઓ, જોકે, એઆઇઆર ૨૦૦૬ કેરળ ૨૦૬ પર રિપોર્ટ થયેલ શોની સુનિલ વિ. કોસ્ટલ ફાઉન્ડેશન્સ (પી) લિમિટેડના કેસમાં કેરળ હાઈકોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખે છે. તે કેસમાં વિચારવામાં આવેલો પ્રશ્ન એ હતો કે શું રિટ–અરજદાર, જે સ્વીકાર્યપણે સામાવાળાના આપસના કથિત લવાદ કરારનો તૃતીય પક્ષકાર છે, અને જે એક સ્વતંત્ર હુકમનામા હેઠળ અને તેના પરથી ઉદ્‌ભવેલ કન્ફર્મ થયેલ અદાલતી વેચાણ અને તેવા વેચાણનું પ્રમાણપત્ર તથા કબજાની સોંપણી ધરાવે છે, તેને અધિનિયમની કલમ ૯ હેઠળ કબજા રહિત કરી શકાય, મનાઈહુકમ આપી શકાય અથવા અદાલતની અન્ય કાર્યવાહીને આધીન કરી શકાય? કેરળ હાઇકોર્ટે ઠરાવ્યું કે કલમ ૯(ii)(સી) હેઠળના હુકમો માત્ર લવાદમાં વિવાદની વિષયવસ્તુના સંબંધમાં જ કરી શકાય છે જે કોઈપણ પક્ષકારના કબજામાં હોઈ શકે છે, કારણ કે લવાદના કાયદા દ્વારા પ્રસ્તાવિત લવાદ કાર્યવાહીનો અથવા આ અધિનિયમનો હેતુ તૃતીય પક્ષકારના અધિકારોમાં દખલગીરી કરવાનો કે તેમાં હસ્તક્ષેપ કરવાનો નથી. તેણે એવું તારણ કાઢ્યું કે અધિનિયમની કલમ ૯ ના સીધા વાંચન પરથી અને સદર અધિનિયમની યોજના અનુસાર જતાં, એવું માનવાને કોઈ અવકાશ નથી કે કલમ ૯ હેઠળના વચગાળાના પગલાં દ્વારા અદાલતી વેચાણના આધારે કબજો ધરાવતા તૃતીય પક્ષકારના અધિકારોમાં દખલગીરી કરી શકાય, મનાઈહુકમ આપી શકાય કે અધિનિયમની કલમ ૯ હેઠળની કાર્યવાહીને આધીન કરી શકાય. તેના બદલે, તેણે ઠરાવ્યું કે અધિનિયમની કલમ ૯ લવાદ કરારની વિષયવસ્તુના સંબંધમાં માત્ર લવાદ કરારના પક્ષકારની વિનંતી પર અદાલત દ્વારા વચગાળાના પગલાં જારી કરવાની વિચારણા કરે છે. જોકે, અદાલતે નોંધ્યું છે કે આવો હુકમ માત્ર લવાદ કરારના

પક્ષકાર વિરુદ્ધ અથવા વધુમાં વધુ તેના હેઠળ દાવો કરતી કોઈપણ વ્યક્તિ વિરુદ્ધ હોઈ શકે છે. આ ચુકાદામાં રજૂ કરવામાં આવેલ સિદ્ધાંત એ છે કે જો તૃતીય પક્ષકારનો લવાદ કરારની વિષયવસ્તુમાં સ્વતંત્ર અધિકાર હોય, તો તેના અધિકારોને અસર કરવા માટે કલમ ૯ નો ઉપયોગ કરી શકાય નહીં. તે જ સમયે, કેરળ હાઈકોર્ટે સ્પષ્ટપણે અભિપ્રાય આપ્યો છે કે જો આવી વ્યક્તિ લવાદ કરારના પક્ષકાર હેઠળ દાવો કરતી હોય તો તૃતીય પક્ષકાર વિરુદ્ધ કલમ ૯ હેઠળ હુકમો કરવા શક્ય છે. આ રીતે સમજતાં, કલમ ૯ નો ઉપયોગ લવાદ કરાર અથવા લવાદ કાર્યવાહીનો પક્ષકાર ન હોય તેવા તૃતીય પક્ષકાર વિરુદ્ધ પણ કરી શકાય છે, જો તે લવાદ કરારના પક્ષકાર હેઠળ દાવો કરનાર વ્યક્તિ હોય અને વચગાળાના પગલાંથી અસર પામે તેમ હોય. અહીં અપીલકર્તાઓએ એ સાબિત કરવું પડશે કે તેઓ લવાદ કરારની વિષયવસ્તુના કોઈપણ ભાગના સંબંધમાં પોતાની રીતે સ્વતંત્ર અધિકારનો દાવો કરતા હતા અને સામાવાળા નંબર ૨ સોસાયટી જે લવાદ કરારના પક્ષકાર છે તેમની હેઠળ દાવો કરતા નહોતા. તેના અભાવે, અપીલકર્તાઓ લવાદ કરાર કે લવાદ કાર્યવાહીના પક્ષકાર નથી તે હકીકત હોવા છતાં, અદાલત પાસે અહીંના અપીલકર્તાઓ વિરુદ્ધ પણ વચગાળાના પગલાં તરીકે યોગ્ય હુકમ કરવાની ચોક્કસપણે હકુમત રહેશે."

વધુમાં, તેમણે ***આર્સેલર મિત્તલ ઈન્ડિયા પ્રાઈવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત)*** ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે, ખાસ કરીને ફકરા ૩૩ થી ૩૭ અને ફકરો ૭૧ મહત્વપૂર્ણ છે (કોર્પોરેટ પડદો ઉંચકવા માટેના છ સિદ્ધાંતો:- ફકરો ૭૧), જે નીચે મુજબ છે:

"૩૩. એ જ રીતે દિલ્હી ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી વિ. સ્કીપર કન્સ્ટ્રક્શન કંપની (પી) લિમિટેડ અને અન્ય, (૧૯૯૬) ૪ એસસીસી ૬૨૨ માં, આ અદાલતે ઠરાવ્યું:"

"૨૪. સોલોમન વિ. સોલોમન એન્ડ કંપની લિમિટેડ [૧૮૯૭ એસી ૨૨] માં હાઉસ ઓફ લોર્ડ્સે અવલોકન કર્યું હતું કે, "કંપની કાયદાની દ્રષ્ટિએ સબ્સ્ક્રાઇબર્સથી તદ્દન અલગ વ્યક્તિ છે...; અને, ભલે નોંધણી પછી વ્યવસાય બિલકુલ એવો જ હોય જેવો તે પહેલાં હતો, તે જ વ્યક્તિઓ મેનેજર હોય, અને તે જ હાથ નફો મેળવતા હોય, છતાં કાયદાની દ્રષ્ટિએ કંપની સબ્સ્ક્રાઇબર્સની એજન્ટ કે તેમના માટે ટ્રસ્ટી નથી. તેમજ સબ્સ્ક્રાઇબર્સ સભ્યો તરીકે, તે અધિનિયમ દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલ મર્યાદા અને પદ્ધતિ સિવાય, કોઈપણ સ્વરૂપ કે પ્રકારે જવાબદાર નથી." ત્યારથી, જોકે, અદાલતોએ સદર નિયમના કેટલાક અપવાદોને સ્વીકારવાનું શરૂ કર્યું છે. જોકે તે બધાનો ઉલ્લેખ કરવો જરૂરી નથી, આપણા માટે સુસંગત અપવાદ એ છે કે "જ્યારે કોર્પોરેટ વ્યક્તિત્વનો કપટ અથવા અયોગ્ય આચરણ માટે સ્પષ્ટપણે બહાના તરીકે ઉપયોગ કરવામાં આવી રહ્યો હોય". [ગોવર: મોડર્ન કંપની લો ૪ થી આવૃત્તિ (૧૯૭૯) પાના નંબર ૧૩૭ પર.] પેનિંગ્ટન (કંપની લો ૫ મી આવૃત્તિ ૧૯૮૫ પાના નંબર ૫૩ પર) પણ જણાવે છે કે "જ્યાં જાહેર હિતોનું રક્ષણ અત્યંત મહત્વનું હોય અથવા જ્યાં કાયદા દ્વારા લાદવામાં આવેલા જવાબદારીઓમાંથી છટકી જવા માટે કંપનીની રચના કરવામાં આવી હોય", ત્યાં અદાલત કોર્પોરેટ પડદાની અવગણના કરશે. કાયદાના પ્રોફેસર, એસ.

> ઓટ્ટોલેંઘી તેમના લેખ "ફ્રોમ પીપિંગ બિહાઇન્ડ ધ કોર્પોરેટ વેઇલ, ટુ ઇગ્નોરિંગ ઇટ કમ્પ્લીટલી" માં કહે છે "યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સમાં 'પડદો ઉંચકવાની' વિભાવના યુકે કરતાં ઘણી વધુ વિકસિત છે. મોટો ન્યાયમૂર્તિ સેનબોર્ન દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું હતું.

અને ત્યારથી કાયદા તરીકે ટાંકવામાં આવ્યું છે, તે એ છે કે 'જ્યારે કાનૂની સંસ્થાના ખ્યાલનો ઉપયોગ જાહેર સુવિધાને નિષ્ફળ બનાવવા, ખોટા કૃત્યને વાજબી ઠેરવવા, કપટને રક્ષણ આપવા અથવા ગુનાનો બચાવ કરવા માટે કરવામાં આવે છે, ત્યારે કાયદો કોર્પોરેશનને વ્યક્તિઓના મંડળ તરીકે ગણશે'. આ જ બાબત વિવિધ યુરોપીયન હકુમતોમાં પણ જોઈ શકાય છે." [(૧૯૯૦) ૫૩ મોડર્ન લો રિવ્યૂ ૩૩૮] વાસ્તવમાં, છેક ૧૯૧૨ માં, અન્ય એક અમેરિકન પ્રોફેસર એલ. મોરિસ વોર્મસરે "પીઅર્સિંગ ધ વેઇલ ઓફ કોર્પોરેટ એન્ટિટી" [પ્રકાશિત (૧૯૧૨) XII કોલંબિયા લો રિવ્યૂ ૪૯૬ માં] નામના શાનદાર રીતે લખાયેલા લેખમાં આ વિષય પરના અમેરિકન ચુકાદાઓની તપાસ કરી હતી અને તેમના મુખ્ય ઠરાવનો સારાંશ નીચેના શબ્દોમાં આપ્યો હતો:

> "વિવિધ વર્ગના કેસો જેમાં કોર્પોરેટ સંસ્થાના ખ્યાલની અવગણના કરવી જોઈએ અને પડદો દૂર કરવો જોઈએ તેની હવે ટૂંકમાં સમીક્ષા કરવામાં આવી છે. જો કોઈ હોય, તો કયો સામાન્ય નિયમ નિર્ધારિત કરી શકાય? સત્તાધિકારીઓની વર્તમાન સ્થિતિ જે સામાન્યીકરણની સૌથી નજીકની શક્યતા આપે છે તે આ છે: જ્યારે ક્રેડિટર્સ સાથે છળકપટ કરવા, હાલની જવાબદારીમાંથી છટકી જવા, કાયદાને

નિષ્ફળ બનાવવા, એકાધિકાર મેળવવા કે તેને કાયમી બનાવવા, અથવા લુચ્ચાઈ કે ગુનાને રક્ષણ આપવા માટે કોર્પોરેટ સંસ્થાના ખ્યાલનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે, ત્યારે અદાલતો સંસ્થાના આ જાળને દૂર કરશે, કોર્પોરેટ કંપનીને જીવંત, સક્રિય, પુરુષ અને સ્ત્રી શેરધારકોના મંડળ તરીકે ગણશે, અને વાસ્તવિક વ્યક્તિઓ વચ્ચે ન્યાય કરશે."

"૨૫. પામર્સ કંપની લો માં, આ વિષયની ચર્ચા ભાગ II, વોલ્યુમ I માં કરવામાં આવી છે. અદાલત કોર્પોરેટ પડદાની અવગણના કરશે તેવી કેટલીક પરિસ્થિતિઓ દર્શાવવામાં આવી છે. આપણા હેતુઓ માટે આઠમો અપવાદ ટાંકવો પૂરતો રહેશે. તે આ પ્રમાણે છે:"

"અદાલતોએ વધુમાં 'પડદો ઉંચકવા' માટે પોતાની તૈયારી દર્શાવી છે જ્યાં નોંધણી (ઇનકોર્પોરેશન) ના ઉપાયનો ઉપયોગ કોઈ ગેરકાયદેસર અથવા અયોગ્ય હેતુ માટે કરવામાં આવે છે..... જ્યાં જમીનના વેચનારે કરારનો ભંગ કરીને તે હેતુ માટે સ્થાપેલી કંપનીને જમીન ટ્રાન્સફર કરીને વિશિષ્ટ પાલન ના દાવાથી બચવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો, ત્યાં અદાલતે કંપનીને માત્ર એક બહાનું ગણી હતી અને વેચનાર તથા કંપની બંને વિરુદ્ધ વિશિષ્ટ પાલનનો હુકમ કર્યો હતો." કંપની લો ના તમામ ટીકાકારો દ્વારા આવા જ વિચારો વ્યક્ત કરવામાં આવ્યા છે જેનો ઉલ્લેખ કરવો અમે જરૂરી માનતા નથી.

"૨૬. પામર અને ગોવર દ્વારા જણાવવામાં આવેલા કાયદાને આ અદાલત દ્વારા ટેલ્કો વિ. સ્ટેટ ઓફ બિહાર [(૧૯૬૪) ૬ એસસીઆર ૮૮૫] માં મંજૂર કરવામાં આવ્યો છે. ચુકાદામાંથી નીચે મુજબનો ફકરો યોગ્ય છે:"

> "... ગોવરે કેસોની એવી સાત શ્રેણીઓનું વર્ગીકરણ કર્યું છે જ્યાં કોર્પોરેટ સંસ્થાનો પડદો ઉંચકવામાં આવ્યો છે. પરંતુ, એક એવો તાર્કિક, સુસંગત અને અપરિવર્તનીય સિદ્ધાંત વિકસાવવો શક્ય બનશે નહીં જેનો ઉપયોગ કોર્પોરેશનનો પડદો ઉંચકવો જોઈએ કે નહીં તે પ્રશ્ન નક્કી કરવા માટે કરી શકાય. મોટા ભાગે કહીએ તો, જ્યાં કપટ અટકાવવાનો હેતુ હોય, અથવા દુશ્મન દેશ સાથેનો વેપાર નિષ્ફળ બનાવવો હોય, ત્યાં અદાલતી ચુકાદાઓ દ્વારા કોર્પોરેશનનો પડદો ઉંચકવામાં આવે છે અને શેરધારકોને એવી વ્યક્તિઓ તરીકે ગણવામાં આવે છે જેઓ ખરેખર કોર્પોરેશન માટે કામ કરે છે."

"૨૭. ડીએચએન ફૂડ ડિસ્ટ્રીબ્યુટર્સ લિમિટેડ વિ. લંડન બોરો ઓફ ટાવર હેમલેટ્સ [(૧૯૭૬) ૩ ઓલ ઇઆર ૪૬૨] માં કોર્ટ ઓફ અપીલે કંપનીઓના એક જૂથ સાથે વ્યવહાર કર્યો હતો. લોર્ડ ડેનિંગે ગોવર્સ કંપની લો ના તે વિધાનને મંજૂરી આપતાં ટાંક્યું હતું કે "એક જૂથની વિવિધ કંપનીઓની અલગ કાનૂની સંસ્થાઓની અવગણના કરવાનો અને તેના બદલે સમગ્ર જૂથની આર્થિક સંસ્થા તરીકે જોવાનો સામાન્ય વલણ હોવાના પુરાવા છે".

"વિદ્વાન માસ્ટર ઓફ રોલ્સે અવલોકન કર્યું કે "આ જૂથ વાસ્તવમાં એક ભાગીદારી સમાન જ છે જેમાં તમામ ત્રણેય કંપનીઓ ભાગીદારો છે". તેમણે

આને "ત્રણમાં એક"–અને, તેના વિકલ્પ તરીકે, "એકમાં ત્રણ" નો કેસ કહ્યો."

"૨૮. કોર્પોરેટ સંસ્થાનો ખ્યાલ વેપાર અને વાણિજ્યને પ્રોત્સાહન આપવા અને વધારવા માટે વિકસાવવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ ગેરકાયદેસરતાઓ આચરવા અથવા લોકોને છળકપટ કરવા માટે નહીં. તેથી, જ્યાં ગેરકાયદેસરતા આચરવાના અથવા અન્ય લોકોને છળકપટ કરવાના હેતુથી કોર્પોરેટ સ્વરૂપનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે, ત્યાં અદાલત કોર્પોરેટ સ્વરૂપની અવગણના કરશે અને કોર્પોરેટ પડદા પાછળની વાસ્તવિકતા તરફ જોશે જેથી કરીને તે સંબંધિત પક્ષકારો વચ્ચે ન્યાય કરવા યોગ્ય હુકમો પસાર કરવા માટે સક્ષમ બની શકે. તેજવંત સિંહ અને તેમના પરિવારના સભ્યોએ કેટલીક કોર્પોરેટ સંસ્થાઓની રચના કરી છે તે હકીકત આ અદાલતને તે તમામ સંસ્થાઓને તેજવંત સિંહ અને પરિવારની માલિકીની અને તેમના દ્વારા નિયંત્રિત એક જ સંસ્થા તરીકે ગણવામાં અટકાવતી નથી, જો એવું જણાશે કે આ કોર્પોરેટ સંસ્થાઓ માત્ર બહાનાઓ છે જેની પાછળ તેજવંત સિંહ અને/અથવા તેમના પરિવારના સભ્યો છુપાયેલા છે અને નોંધણી નો ઉપાય એ ખરેખર ગેરકાયદેસરતાઓ આચરવા અને/અથવા લોકોને છળકપટ કરવા માટે અપનાવવામાં આવેલી એક યુક્તિ હતી." (ભારપૂર્વક ટાંકવામાં આવ્યું છે)

૩૪. આમ એ સ્પશ્ટ છે કે, જ્યાં કોઈ વિધાન પોતે જ કોર્પોરેટ પડદો ઉંચકે છે, અથવા જ્યાં જાહેર હિતનું રક્ષણ અત્યંત મહત્વનું હોય, અથવા જ્યાં કાયદા દ્વારા લાદવામાં આવેલા જવાબદારીઓમાંથી છટકી જવા માટે કંપનીની રચના

કરવામાં આવી હોય, ત્યાં અદાલત કોર્પોરેટ પડદાની અવગણના કરશે. વધુમાં, આ સિદ્ધાંત જૂથ કંપનીઓને પણ લાગુ કરવામાં આવે છે, જેથી કરીને સમગ્ર જૂથની આર્થિક સંસ્થા તરીકે જોઈ શકાય.

૩૫. કલમ ૨૯એ ના પ્રારંભિક વાક્યમાં "સંયુક્ત રીતે કાર્ય કરવું" અભિવ્યક્તિને "સંયુક્ત સાહસ કરારો" સાથે ગૂંચવી શકાય નહીં, જેવો કે શ્રી રોહતગી દ્વારા દલીલ કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો. તેમણે તેમના રજૂઆતને સમર્થન આપવા માટે ફકીર ચંદ ગુલાટી વિ. અપ્પલ એજન્સીઝ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ અને અન્ય, (૨૦૦૮) ૧૦ એસસીસી ૩૪૫, અને લોરેલ એનર્જેટિક્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ વિ. સિક્યોરિટીઝ એન્ડ એક્સચેન્જ બોર્ડ ઓફ ઈન્ડિયા, (૨૦૧૭) ૮ એસસીસી ૫૪૧ સહિતના વિવિધ ચુકાદાઓ ટાંક્યા હતા કે સંયુક્ત સાહસ એ આર્થિક પ્રવૃત્તિ પરના નિયંત્રણની કરારબદ્ધ રીતે સંમત થયેલી વહેંચણી છે. અમને ખેદ છે કે આ ચુકાદાઓ સંપૂર્ણપણે અપ્રસ્તુત છે. "સંયુક્ત રીતે કાર્ય કરવું" અભિવ્યક્તિ દ્વારા માત્ર એ જ જોવાનું છે કે શું અમુક વ્યક્તિઓ ભેગા થયા છે અને એકસાથે કામ કરવાના અર્થમાં "સંયુક્ત રીતે" કાર્ય કરી રહ્યા છે. જો આ હકીકતો પરથી સાબિત થાય છે, તો કાયદામાં સમજવામાં આવે છે તેમ "સંયુક્ત સાહસ" નો કોઈ ઉપરી ઉમેરાયેલ તત્વ જોવાનું નથી. બીજો મહત્વનો શબ્દસમૂહ "મૂક સંમતિથી/સાથે મળીને" છે. સંહિતાની કલમ ૩(૩૭) દ્વારા, સંહિતામાં વપરાયેલા પરંતુ વ્યાખ્યાયિત ન થયેલા પરંતુ સેબી એક્ટ, ૧૯૯૨, અને કંપનીઝ એક્ટ, ૨૦૧૩ દ્વારા અન્ય બાબતોની સાથે વ્યાખ્યાયિત થયેલા શબ્દો અને અભિવ્યક્તિઓનો અર્થ તે કાયદાઓમાં અનુક્રમે તેમને સોંપવામાં આવેલ અર્થ રહેશે. સેબી એક્ટ,

૧૯૯૨ ની કલમ ૧૧ અને ૩૦ દ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને, સેબી દ્વારા ૨૦૧૧ ટેકઓવર નિયમો મંજૂર કરવામાં આવ્યા છે.

૩૬. મૂળરૂપે, સેબી (સબસ્ટેન્શિયલ એકવિઝિશન ઓફ શેર્સ એન્ડ ટેકઓવર્સ) રેગ્યુલેશન્સ, ૧૯૯૭ માં "સંયુક્ત રીતે કાર્ય કરતી વ્યક્તિઓ" ની વ્યાખ્યા નીચે મુજબ આપવામાં આવી હતી:

"(ડી) "સંયુક્ત રીતે કાર્ય કરતી વ્યક્તિઓ" માં એવી વ્યક્તિઓનો સમાવેશ થાય છે જેઓ, કરાર અથવા સમજૂતીના અનુલક્ષણમાં શેર્સના નોંધપાત્ર સંપાદનના સમાન ઉદ્દેશ્ય અથવા હેતુ માટે કંપનીમાં શેર્સ સંપાદિત કરે છે અથવા સંપાદિત કરવા માટે સંમત થાય છે અને તેમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:

૧. એક કંપની, તેની હોલ્ડિંગ કંપની, અથવા આવી કંપનીઓની સહાયક કંપનીઓ અથવા એક જ સંચાલન હેઠળની કંપનીઓ કાં તો વ્યક્તિગત રીતે અથવા તમામ એકબીજા સાથે.

૨. તેના કોઈપણ ડિરેક્ટરો સાથેની કંપની, અથવા કંપનીના ભંડોળના સંચાલન સોંપવામાં આવેલ કોઈપણ વ્યક્તિ;

૩. ખંડ (૧) માં ઉલ્લેખિત કંપનીઓના ડિરેક્ટરો અને તેના સહયોગીઓ ; અને ૪. મ્યુચ્યુઅલ ફંડ, નાણાકીય સંસ્થા, મરચન્ટ

બેન્કર, પોર્ટફોલિયો મેનેજર અને કોઈપણ રોકાણ કંપની જેમાં કોઈપણ વ્યક્તિ ડિરેક્ટર, ફંડ મેનેજર, ટ્રસ્ટી તરીકે અથવા તે કંપનીની ભરેલી મૂડીના ૨% થી ઓછી નહીં એટલા શેર ધરાવનાર શેરધારક તરીકે હિત ધરાવે છે. સ્પષ્ટતા આ ખંડના હેતુઓ માટે "સહયોગી" (એસોસિએટ) એટલે:–

એ. કંપનીઝ એક્ટ, ૧૯૫૬ (૧/૧૯૫૬) ની કલમ ૬ ના અર્થમાં તે વ્યક્તિના કોઈપણ સગાં;

બી. ડિરેક્ટર અથવા તેના સગાં કાં તો વ્યક્તિગત રીતે અથવા એકત્રિત રીતે આવી કંપનીની ભરેલી ઈક્વિટી મૂડીના ૨% થી વધુ ધરાવતા હોય." આને ૧૯૯૭ માં ૧૯૯૭ ના નિયમો દ્વારા, અને ત્યારબાદ ૨૦૧૧ ના ટેકઓવર નિંયમો દ્વારા આગળ બદલવામા આવ્યું હતું.

૩૭. ટેકઓવર્સ પર ન્યાયમૂર્તિ શ્રી પી.એન. ભગવતી કમિટી રિપોર્ટ, ૧૯૯૭, જેના અનુલક્ષણમાં ૧૯૯૭ ના નિયમો તૈયાર કરવામાં આવ્યા હતા, તેમાં નીચે મુજબ જણાવવામાં આવ્યું હતું:

"૨.૨૨ 'સંયુક્ત રીતે કાર્ય કરતી વ્યક્તિઓ' ની વ્યાખ્યા જાહેર ઓફરો માટે 'સંયુક્ત રીતે કાર્ય કરતી વ્યક્તિઓ' વિશેષ સુસંગતતા ધરાવે છે, કારણ કે ઘણીવાર સંપાદક અન્ય કોઈપણ વ્યક્તિ સાથે 'મૂક સંમતિથી/સાથે મળીને' કંપનીમાં શેર્સ અથવા મતાધિકાર એ રીતે

સંપાદિત કરી શકે છે જેથી તેના દ્વારા કરવામાં આવેલ સંપાદન મર્યાદા રેખા થી નીચે રહે, જોકે મૂક સંમતિથી કાર્ય કરતી વ્યક્તિઓના મતાધિકારો સાથે મળીને ગણવામાં આવે તો, મર્યાદા રેખા વધી જાય તેવું બની શકે છે. તેથી, 'સંયુક્ત રીતે કાર્ય કરતી વ્યક્તિઓ' ને વ્યાખ્યાયિત કરવી મહત્વપૂર્ણ છે.

સંપાદક સાથે મૂક સંમતિથી/સાથે મળીને કાર્ય કરવા માટે, વ્યક્તિઓએ અમુક "ચોક્કસ માપદંડ" કસોટીઓ પૂર્ણ કરવી આવશ્યક છે. તેઓમાં ઉદ્દેશ્યોની સમાનતા અને હિતોની ભાગીદારી હોવી જોઈએ જે મર્યાદા રેખા થી વધુ શેર્સ અથવા મતાધિકારોનું સંપાદન હોઈ શકે છે, અથવા કંપની પર નિયંત્રણ મેળવવાનું હોઈ શકે છે અને કંપનીમાં શેર્સ અથવા મતાધિકારો સંપાદિત કરવાનું તેમનું કૃત્ય આ સમાન ઉદ્દેશ્યને સિદ્ધ કરતું હોવું જોઈએ. આ વ્યક્તિઓની એકસંપે થયેલી કાર્યવાહીમાં સહકારનું તત્વ અંતર્નિહિત હોવું જોઈએ. અને જેમ અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે તેમ, આ સહકાર પ્રત્યક્ષ કે અપ્રત્યક્ષ રીતે, અથવા ઔપચારિક કે અનૌપચારિક કરાર દ્વારા વિવિધ રીતે વિસ્તારી શકાય છે. સમિતિનો એવો મત હતો કે મૂક સંમતિથી કાર્ય કરવાનો અર્થ સ્પષ્ટપણે બહાર લાવવા માટે ઉપરોક્ત ફકરામાં ચર્ચા કરાયેલા તમામ ઘટકોનો સમાવેશ કરીને નિયમન ૨ ના ઉપ–ખંડ (ડી) માં "સંયુક્ત રીતે કાર્ય કરતી વ્યક્તિઓ" ની વર્તમાન વ્યાખ્યાને સુદ્રઢ કરવાની જરૂર હતી.

"ચોક્કસ માપદંડ" કસોટીઓ પૂર્ણ કરતી કોઈપણ વ્યક્તિ મૂક સંમતિથી/સાથે મળીને કાર્ય કરતી ગણાશે. પરંતુ એવી પણ કેટલીક વ્યક્તિઓ હોઈ શકે છે કે જેમણે, સંપાદક ના સંબંધમાં તેમના સ્થાન દ્વારા

અથવા તેમના વ્યવસાયના સ્વરૂપ દ્વારા જ, વિપરીત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી, સામાન્ય રીતે મૂક સંમતિથી/સાથે મળીને કાર્ય કરતી હોવાનું માની લેવામાં આવી શકે છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, આ વ્યક્તિઓ સામે મૂક સંમતિથી કાર્ય કરતી વ્યક્તિઓ હોવાની ખંડનપાત્ર ધારણા ઉભી કરવામાં આવશે જેનો પુરાવાનો બોજ તેમના પર રહેશે. સમિતિનો એવો મત હતો કે આવી તમામ વ્યક્તિઓનો સમાવેશ કરવા માટે ધારણાનું ઝાળ ફેલાવવું જોઈએ, પરંતુ તે એટલું વ્યાપકપણે ન ફેંકવું જોઈએ જેથી કોઈપણ વ્યક્તિની તેની સામાન્ય વ્યવસાયિક પ્રવૃત્તિઓ ચાલુ રાખવાની સ્વતંત્રતા પર તરાપ મારે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, ધારણાની યોગ્ય રીતે વ્યાખ્યાયિત સીમાઓ હોવી જોઈએ."

XXX XXX XXX ૨.૨૩ 'સંયુક્ત રીતે કાર્ય કરતી વ્યક્તિઓ' પર પુરાવાનો બોજ સમિતિએ વધુમાં નોંધ્યું છે કે હયાત નિયમોમાં, 'સંયુક્ત રીતે કાર્ય કરતી વ્યક્તિઓ' પર પુરાવાનો કોઈ બોજ નથી. એકવાર મૂક સંમતિથી/સાથે મળીને કાર્ય કરવા માટે ધારણા કરાયેલી વ્યક્તિઓ પર પુરાવાનો બોજ લાદવામાં આવે, પછી તે સુનિશ્ચિત કરવું મહત્વપૂર્ણ બનશે કે વ્યક્તિઓને એવી શ્રેણીઓમાં જૂથબદ્ધ કરવામાં આવે જેથી વ્યક્તિઓ માત્ર તે જ શ્રેણીની અન્ય વ્યક્તિ સાથે મૂક સંમતિથી/સાથે મળીને કાર્ય કરતી હોવાનું માની શકાય. હયાત જોગવાઈઓના સામાન્ય વાંચનથી એવું સૂચિત થાય છે કે નિયમન ૨ ના ખંડ (ડી) ના ઉપ-ખંડ (૧) થી (૪) માં ઉલ્લેખિત શ્રેણીઓમાંથી કોઈપણ એક શ્રેણીની વ્યક્તિ અન્ય કોઈપણ શ્રેણીની વ્યક્તિ સાથે મૂક સંમતિથી/સાથે મળીને કાર્ય કરતી હોવાનું માની શકાય છે. આમ, એક કંપની મરચન્ટ બેન્કર, મ્યુચ્યુઅલ ફંડ અથવા અન્ય કોઈ સંસ્થા સાથે

મૂક સંમતિથી/સાથે મળીને કાર્ય કરતી હોવાનું માની શકાય છે, ભલે તેઓ કોઈપણ સંબંધ વગર સંપૂર્ણપણે સ્વતંત્ર સંસ્થાઓ હોય. અસંબંધિત પક્ષકારો વચ્ચે સમાન હેતુની આવી અખંડનીય ધારણા અસંગત અને કાયદાકીય રીતે ટકાવી શકાય તેવી રહેશે નહીં. વિપરીત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી મૂક સંમતિથી/સાથે મળીને કાર્ય કરતી હોવાનું માની શકાય તેવી વ્યક્તિઓ અને અન્ય વ્યક્તિઓ કે જેમની સામે આવી ધારણા ન કરી શકાય તેમ છતાં તેઓ મૂક સંમતિથી/સાથે મળીને કાર્ય કરતી હોઈ શકે છે, તેમની વચ્ચે ભેદ પાડવો જ જોઈએ. આ સંદર્ભમાં, નોંધ કરી શકાય છે કે યુકે સિટી કોડ ઓફ ટેકઓવર્સ એન્ડ મર્જર્સે, આ જ કારણસર, મૂક સંમતિથી/સાથે મળીને કાર્ય કરતી વ્યક્તિઓને એ રીતે જૂથોમાં વિભાજિત કરી છે જેથી આ વ્યક્તિઓ બાબતોના કુદરતી ક્રમમાં માત્ર એક જ જૂથની અન્ય વ્યક્તિ સાથે મૂક સંમતિથી/સાથે મળીને કાર્ય કરતી હોવાનું માની શકાય. આનાથી ખંડનપાત્ર ધારણાઓ ઉભી કરવાનો એક ઢાંચો સ્થાપિત થયો.

સમિતિ ભલામણ કરે છે કે સંયુક્ત રીતે કાર્ય કરતી વ્યક્તિઓની વ્યાખ્યામાં, વ્યક્તિઓને એક જ જૂથ અથવા શ્રેણીમાં એવી રીતે જૂથબદ્ધ કરવામાં આવે કે તેઓ પોતાની વચ્ચે એવો સંબંધ ધરાવે જેથી બાબતોના સામાન્ય ક્રમમાં તેઓ મૂક સંમતિથી/સાથે મળીને કાર્ય કરી રહ્યા છે તેવી ધારણા ઉભી કરવાનું વાજબી ઠેરવી શકાય. ઉદાહરણ તરીકે, મ્યુચ્યુઅલ ફંડના સ્પોન્સરને તે જ મ્યુચ્યુઅલ ફંડની ટ્રસ્ટી કંપની અથવા એસેટ મેનેજમેન્ટ કંપની સાથે મૂક સંમતિથી/સાથે મળીને કાર્ય કરતો હોવાનું માની શકાય છે; તે જ રીતે મરચન્ટ બેન્કરને સંપાદક (એક્વાયરર) તરીકેના તેના અસીલ (ક્લાયન્ટ) સાથે મૂક સંમતિથી/સાથે મળીને કાર્ય કરતો હોવાનું માની શકાય છે. પરંતુ

એક જૂથની વ્યક્તિઓ બીજા જૂથની વ્યક્તિઓ સાથે મૂક સંમતિથી/સાથે મળીને કાર્ય કરી રહી છે તેવી કોઈ ધારણા કરી શકાય નહીં. તે પુરાવા દ્વારા સાબિત કરવું પડશે કે તેઓ મૂક સંમતિથી/સાથે મળીને કાર્ય કરી રહ્યા છે. (સંદર્ભ: અહેવાલનો ભાગ ૨, નિયમન ૨ ના ઉપ-નિયમ (૧) નો ઉપ-ખંડ (ઈ)).

ઉપર વ્યાખ્યાયિત કર્યા મુજબ સંયુક્ત રીતે કાર્ય કરતી વ્યક્તિઓ ની વ્યાખ્યાનો અર્થ એક ખંડનપાત્ર ધારણા સૂચવે છે. પ્રશ્ન એ ઊભો થાય છે કે આ ધારણાનું ખંડન થયું છે કે નહીં તેનો નિર્ણય કોણ કરશે. આ નિર્ણય લેવાની જવાબદારી સેબી ની રહેશે અને સમય જતાં, આ વિષય પર વિધિશાસ્ત્ર વિકસિત થશે."

વધુમાં, તેમણે ***મહાનગર ટેલિફોન નિગમ લિમિટેડ, (ઉપરોક્ત)*** ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે, તેમાં પણ ખાસ કરીને પેરા ૧૦.૭, ૧૦.૮ અને ૧૦.૯ મહત્વપૂર્ણ છે, જે નીચે મુજબ છે:

"૧૦.૭ જૂથ કંપનીઓના સિદ્ધાંત નો ઉપયોગ એવા કિસ્સાઓમાં પણ કરવામાં આવ્યો છે જ્યાં મજબૂત સંસ્થાકીય અને નાણાકીય કડીઓ સાથે એક ચુસ્ત જૂથ માળખું હોય, જેથી એક આર્થિક એકમ , અથવા એક આર્થિક વાસ્તવિકતા ની રચના થાય. આવી સ્થિતિમાં, સહી કરનાર અને સહી ન

કરનાર બંને પક્ષકારો મધ્યસ્થતા કરાર હેઠળ એકસાથે બંધાયેલા છે. આ બાબત ખાસ કરીને ત્યારે લાગુ પડશે જ્યારે એક કંપનીના ભંડોળનો ઉપયોગ જૂથના અન્ય સભ્યોને નાણાકીય રીતે ટેકો આપવા અથવા પુનઃરચના કરવા માટે કરવામાં આવે છે.

૧૦.૮ જૂથ કંપનીઓના સિદ્ધાંત ને આ અદાલત દ્વારા ક્લોરો કંટ્રોલ્સ (ઈન્ડિયા) (પી) લિમિટેડ વિ. સેવર્ન ટ્રેન્ટ વોટર પ્યુરિફિકેશન ઈન્ક. ના કેસમાં આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યાપારી કરારના સંદર્ભમાં લાગુ કરવામાં આવ્યો હતો અને બિરદાવવામાં આવ્યો હતો. તાજેતરમાં, આ અદાલતે અમિત લાલચંદ શાહ વિ. ઋષભ એન્ટરપ્રાઈઝીસ ના કેસમાં ૧૯૯૬ ના એક્ટના ભાગ ૧ હેઠળની સ્થાનિક મધ્યસ્થતામાં જૂથ કંપનીઓના સિદ્ધાંતનો ઉપયોગ કર્યો હતો.

૧૦.૯. વર્તમાન કેસના તથ્યો તરફ આવતા, કેનફિના ની સ્થાપના કેનરા બેંકની સંપૂર્ણ માલિકીની સહાયક કંપની તરીકે કરવામાં આવી હતી. આ બાબત સિક્યોરિટીઝ અને બેંકિંગ ટ્રાન્ઝેક્શન્સમાં અનિયમિતતાઓની તપાસ માટેની સંયુક્ત સમિતિના અહેવાલ, ૧૯૯૩,૧૪ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે, જે નીચે મુજબ જણાવે છે:

"કેનબેંક ફાઈનાન્સિયલ સર્વિસીસ લિ.

૧૧ આઇસીસી કેસ નં. ૪૧૩૧ ઓફ ૧૯૮૨, આઇસીસી કેસ નં. ૫૧૦૩ ઓફ ૧૯૮૮.

૧૨ (૨૦૧૩) ૧ એસ સી સી ૬૪૧.

મદ્રાસ હાઇકોર્ટે એસઇઆઇ અધાવાન પાવર પ્રા. લિ. વિ. જિન્નેંગ ક્લીન એનર્જી ટેકનોલોજી લિ. અને અન્ય, ૨૦૧૮ (૪) સીટીસી ૪૬ ના કેસમાં વિદેશી પીઠ ધરાવતી મધ્યસ્થતામાં જૂથ કંપનીઓના સિદ્ધાંતનો ઉપયોગ કર્યો છે.

૧૩ (૨૦૧૮) ૧૫ એસ સી સી ૬૭૮.

૧૪ ૨૧મી ડિસેમ્બર, ૧૯૯૩ ના રોજ લોકસભા સમક્ષ રજૂ કરાયેલ અહેવાલ.

૬.૧૪ કેનફિના ની સ્થાપના કેનરા બેંકની સંપૂર્ણ માલિકીની સહાયક કંપની તરીકે કરવામાં આવી હતી અને તેણે ૧લી જૂન, ૧૯૮૭ ના રોજ બેંગલોર ખાતે તેની મુખ્ય કચેરી સાથે તેનું કામકાજ શરૂ કર્યું હતું. તેની અધિકૃત અને ભરેલી મૂડી અનુક્રમે રૂ. ૫૦ કરોડ અને રૂ. ૧૦ કરોડ છે. તેમાં મોટે ભાગે કેનરા બેંકના કર્મચારીઓ તૈનાત કરવામાં આવ્યા હતા અને બેંગલોર ઉપરાંત અમદાવાદ, બોમ્બે, કલકત્તા, હૈદરાબાદ, મદ્રાસ અને નવી દિલ્હી ખાતે તેની શાખાઓ છે. બોર્ડમાં મોટે ભાગે કેનરા બેંકના વરિષ્ઠ અધિકારીઓ સામેલ હોવાથી અને તેના ચીફ એક્ઝિક્યુટિવ પણ તે જ બેંકના વરિષ્ઠ અધિકારી હોવાથી કંપનીએ વાલી બેંક ના છત્ર હેઠળ કાર્ય કર્યું હતું; આ ઉપરાંત તે

માહિતી માટે કેનરા બેંકના બોર્ડને તેની કામગીરી અંગેના સામયિક પત્રકો સબમિટ કરે છે.

૬.૧૫ કંપની દ્વારા હાથ ધરવા માટે અધિકૃત કરવામાં આવેલી પ્રવૃત્તિઓમાં સાધનો લીઝ પર આપવા , મરચન્ટ–બેંકિંગ, વેન્ચર કેપિટલ અને કન્સલ્ટન્સી સેવાઓનો સમાવેશ થાય છે. કંપનીએ, શરૂઆતમાં તેના પોતાના ભંડોળ અને થાપણોનો મોટો હિસ્સો સાધનો લીઝ પર આપવાના વ્યવસાયમાં રોક્યો હતો અને આરબીઆઈ ના ફાઈનાન્સ કંપનીઝ વિભાગમાંથી 'ઈક્વિપમેન્ટ લીઝિંગ કંપની' નું વર્ગીકરણ મેળવ્યું હતું; આ વર્ગીકરણ કંપનીને તેના પોતાના ભંડોળના દસ ગણા સુધી જાહેર થાપણો એકત્રિત કરવા માટે હકદાર બનાવે છે.

૬.૨૫ સમિતિ આશા રાખે છે કે કેનરા બેંક દ્વારા તેની સહાયક કંપનીઓને પૂરી પાડવામાં આવતી નાણાકીય સહાયનું સ્વરૂપ અને પ્રમાણ એવા પ્રકારનું હોય કે જેને ડહાપણભર્યા વ્યાપારી ધોરણો પર વાજબી ઠેરવી શકાય. વધુમાં, વાલી બેંક તેની સહાયક કંપનીની વિવિધ અનિયમિતતાઓ માટેની જવાબદારીમાંથી મુક્ત થઈ શકે નહીં." (ભાર ઉમેર્યો) ૧૦.૮. પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદો ૧૦.૦૨.૧૯૯૨ ના રોજ થયેલા વ્યવહારમાંથી ઉદ્ભવ્યા હતા, જેના દ્વારા કેનફિના એ એમટીએનએલ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા બોન્ડ્સ ખરીદ્યા (સબસ્ક્રાઈબ કર્યા) હતા. કેનફિનાએ ત્યારપછી તે

બોન્ડ્સ તેની હોલ્ડિંગ કંપની – કેનરા બેંકને ટ્રાન્સફર કર્યા હતા. એમટીએનએલ નો દાવો છે કે, કેનફિનાએ બોન્ડ્સ માટે પૂરેપૂરું વેચાણ અવેજ ચૂકવ્યું ન હોવાથી, એમટીએનએલ એ આખરે બોન્ડ્સનું ફાળવણી રદ્દ કરવાની ફરજ પડી હતી."

વધુમાં, તેમણે ***સ્ટર્લિંગ એન્ડ વિલ્સન ઈન્ટરનેશનલ એફઝેડઈ (ઉપરોક્ત)*** ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે, તેમાં પણ ખાસ કરીને પેરા ૬૩, ૭૧ અને ૮૨ મહત્વપૂર્ણ છે, જે નીચે મુજબ છે:

"૬૩. વર્તમાન અરજીમાં અદાલતના વિચારણા અર્થે બે ગણા મુદ્દાઓ ઉપસ્થિત થાય છે. ઉપસ્થિત થતો પ્રથમ મુદ્દો એ છે કે એક્ટની કલમ ૯ હેઠળ સામાવાળા નં. ૨ થી ૮ સામે અદાલત દ્વારા કોઈ નિર્દેશો જારી કરી શકાય કે કેમ અને બીજો મુદ્દો, એક્ટની કલમ ૯ હેઠળ અદાલતની સત્તાના પ્રયોગને નિયંત્રિત કરતા સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખીને, અરજદાર જે રાહત માટે હકદાર છે તે રાહત અંગેનો છે.

૭૧. અરજદાર તરફથી ઉપસ્થિત રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલોએ કોર્પોરેટ વેઇલ ભેદવાના સિદ્ધાંત પર યોગ્ય રીતે આધાર રાખ્યો છે. આર્સેલર મિત્તલ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આ સિદ્ધાંતને સમજાવતા ચુકાદાના સુસંગત પેરા નીચે મુજબ છે:

"૩૩. કોર્પોરેટ વેઇલ ભેદવાનો સિદ્ધાંત એ સોલોમન [સોલોમન વિ. એ. સોલોમન એન્ડ કું. લિ., ૧૮૯૭ એસી ૨૨ (એચએલ)] ના સિદ્ધાંત જેટલો જ સુસ્થાપિત છે. એલઆઇસી વિ. એસ્કોર્ટ્સ લિ. [એલઆઇસી વિ. એસ્કોર્ટ્સ લિ., (૧૯૮૬) ૧ એસ સી સી ૨૬૪] ના કેસમાં, આ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું: (એસ સી સી પૃ. ૩૩૪-૩૬, પેરા ૯૦):

***

પામર્સ કંપની લો (૨૩મી આવૃત્તિ) માં, ઇંગ્લેન્ડની વર્તમાન પરિસ્થિતિ જણાવવામાં આવી છે અને જ્યારે કોર્પોરેટ વેઇલ ઉઠાવી શકાય તેવા પ્રસંગોને ચૌદ શ્રેણીઓમાં ગણાવવામાં આવ્યા છે અને વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યા છે. તેવી જ રીતે ગોવર્સ કંપની લો (૪થી આવૃત્તિ) માં, એક પ્રકરણ "વેઇલ ઉઠાવવા" માટે સમર્પિત છે અને જ્યારે તે કરી શકાય તેવા વિવિધ પ્રસંગો વિશે ચર્ચા કરવામાં આવી છે.

ટેલ્કો લિ. [ટેલ્કો લિ. વિ. સ્ટેટ ઓફ બિહાર, (૧૯૬૪) ૬ એસસીઆર ૮૮૫: એઆઇઆર ૧૯૬૫ એસસી ૪૦] ના કેસમાં કંપની બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૨ હેઠળ કંપની દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીને, તે કંપનીના શેરધારકો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી હોવાનું ગણીને, તેની ટકાવપાત્રતા જાળવી રાખવા માટે કોર્પોરેટ વેઇલ ભેદવા માંગતી હતી. કંપનીની આ વિનંતીને એવા ગ્રાઉન્ડ પર ફગાવી દેવામાં આવી હતી કે અનુચ્છેદ ૧૯ ના હેતુઓ માટે કંપનીને નાગરિક

તરીકે ગણવી શક્ય ન હતી. સીઆઈટી વિ. શ્રી મીનાક્ષી મિલ્સ લિ. [સીઆઇટી વિ. શ્રી મીનાક્ષી મિલ્સ લિ., (૧૯૬૭) ૧ એસસીઆર ૯૩૪: એઆઇઆર ૧૯૬૭ એસસી ૮૧૯] ના કેસમાં કોર્પોરેટ વેઇલ ભેદવામાં આવ્યો હતો અને કાનૂની બહાના પાછળની આર્થિક વાસ્તવિકતાઓને ધ્યાનમાં રાખીને આવકવેરાની ચોરી અટકાવવામાં આવી હતી.

વર્કમેન વિ. એસોસિએટેડ રબર ઇન્ડસ્ટ્રી લિ. [વર્કમેન વિ. એસોસિએટેડ રબર ઇન્ડસ્ટ્રી લિ., (૧૯૮૫) ૪ એસ સી સી ૧૧૪: ૧૯૮૫ એસ સી સી (એલ એન્ડ એસ) ૯૫૭] ના કેસમાં કલ્યાણકારી કાયદાઓને ટાળવાની તરકીબોને અટકાવવા માટે વેઇલ ઉઠાવવાના સિદ્ધાંતનો આશરો લેવામાં આવ્યો હતો. એ વાત પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો કે વ્યવહારના સ્વરૂપ પર નહીં પરંતુ તેના સારતત્ત્વ પર ધ્યાન આપવું જોઈએ. સામાન્ય રીતે અને વ્યાપકપણે કહીએ તો, આપણે કહી શકીએ કે કોર્પોરેટ વેઇલ ત્યારે ઉઠાવી શકાય છે જ્યારે કોઈ કાયદો જ વેઇલ ઉઠાવવાની વિચારણા કરતો હોય, અથવા કપટ કે અયોગ્ય આચરણને અટકાવવાનો ઈરાદો હોય, અથવા કરવેરાના કાયદા કે કલ્યાણકારી કાયદાની છટકબારી શોધવામાં આવી રહી હોય અથવા જ્યાં સંલગ્ન કંપનીઓ એવી રીતે જટિલ રીતે જોડાયેલી હોય કે, વાસ્તવમાં, એક જ સંસ્થાનો ભાગ હોય. કયા પ્રકારના કિસ્સાઓમાં વેઇલ ઉઠાવવાની મંજૂરી છે તેની યાદી આપવી ન તો જરૂરી છે અને ન તો ઇચ્છનીય છે, કારણ કે તે ચોક્કસપણે સુસંગત વૈધાનિક અથવા અન્ય જોગવાઈઓ, પ્રાપ્ત

કરવાના હેતુ, પડકારવામાં આવેલા આચરણ, જાહેર હિતના તત્ત્વની સંડોવણી, અસરગ્રસ્ત થઈ શકે તેવા પક્ષકારો પર થતી અસર વગેરે પર આધાર રાખે છે."

૭૧. તાજેતરના સમયમાં, બેન હાસેમ વિ. અલી શાયિફ [બેન હાસેમ વિ. અલી શાયિફ, ૨૦૦૮ ઇડબલ્યુએચસી ૨૩૮૦ (ફેમ): (૨૦૦૯) ૧ એફએલઆર ૧૧૫] ના કેસમાં મુનબી, જે. દ્વારા ઘડવામાં આવેલા છ સિદ્ધાંતોની આસપાસ કાયદો સ્પષ્ટ થયો છે. કેસના પેરા ૧૫૯–૬૪ પર મળી આવેલ છ સિદ્ધાંતો નીચે મુજબ છે:

(i) કંપનીની માલિકી અને નિયંત્રણ એ કોર્પોરેટ વેઇલ ભેદવાને વાજબી ઠેરવવા માટે પૂરતા ન હતા;

(ii) માત્ર ન્યાયના હિતમાં જરૂરી માનવામાં આવે છે તે કારણોસર, કંપનીમાં તૃતીય-પક્ષના હિતોનો અભાવ હોય તો પણ, અદાલત કોર્પોરેટ વેઇલ ભેદી શકતી નથી;

(iii) જો કોઈ અયોગ્યતા હોય તો જ કોર્પોરેટ વેઇલ ભેદી શકાય છે;

(iv) પ્રશ્નમાં રહેલી અયોગ્યતા જવાબદારીમાંથી બચવા અથવા તેને છુપાવવા માટે કંપનીના માળખાના ઉપયોગ સાથે જોડાયેલી હોવી જોઈએ;

(v) કોર્પોરેટ વેઇલ ભેદવાને વાજબી ઠેરવવા માટે, કસૂરવાર(ઓ) દ્વારા કંપનીનું નિયંત્રણ અને અયોગ્યતા એમ બંને હોવું જરૂરી છે, એટલે કે તેમના દ્વારા ખોટા કામોને છુપાવવાના સાધન અથવા બહાના તરીકે કંપનીનો ઉપયોગ કે દુરુપયોગ થયેલો હોવો જોઈએ; અને

(vi) કંપની મૂળરૂપે કોઈ કપટપૂર્ણ ઈરાદા સાથે સ્થપાઈ ન હોવા છતાં પણ તે એક "બહાનું" હોઈ શકે છે, શરત એ છે કે સુસંગત વ્યવહારોના સમયે તેનો ઉપયોગ કપટના હેતુ માટે કરવામાં આવી રહ્યો હોય. જોકે, અદાલત કોર્પોરેટ વેઇલ માત્ર તે હદ સુધી જ ભેદશે જ્યાં સુધી કંપની પર નિયંત્રણ ધરાવતા લોકોએ કરેલા ચોક્કસ ખોટા કામ માટે ઉપાય પૂરો પાડવો જરૂરી હોય.

૩૬. તેવી જ રીતે ડીડીએ વિ. સ્કિપર કન્સ્ટ્રક્શન કંપની (પી) લિ. [ડીડીએ વિ. સ્કિપર કન્સ્ટ્રક્શન કંપની (પી) લિ., (૧૯૯૬) ૪ એસ સી સી ૬૨૨] ના કેસમાં, આ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું: (એસ સી સી પૃ. ૬૩૭–૩૯, પેરા ૨૪–૨૮)

**** *** ****

૨૬. પામર અને ગોવર દ્વારા દર્શાવવામાં આવેલા કાયદાને આ અદાલત દ્વારા ટેલ્કો લિ. વિ. સ્ટેટ ઓફ બિહાર [ટેલ્કો લિ. વિ. સ્ટેટ ઓફ બિહાર, (૧૯૬૪) ૬ એસસીઆર ૮૮૫: એઆઇઆર ૧૯૬૫

એસસી ૪૦] માં મંજૂર કરવામાં આવ્યો છે. આ નિર્ણયમાંથી નીચે મુજબનો ફકરો યોગ્ય છે: (એઆઇઆર પૃ. ૪૭, પેરા ૨૭) ૨૭. ... ગોવરે એવા કિસ્સાઓની સાત શ્રેણીઓનું વર્ગીકરણ કર્યું છે જ્યાં કોર્પોરેટ બોડીનો વેઇલ ઉઠાવવામાં આવ્યો છે. પરંતુ, કોઈ તર્કસંગત, સુસંગત અને અટલ સિદ્ધાંત વિકસાવવો શક્ય બનશે નહીં જેનો ઉપયોગ કોર્પોરેશનનો વેઇલ ઉઠાવવો જોઇએ કે નહીં તે પ્રશ્ન નક્કી કરવામાં કરી શકાય. વ્યાપકપણે કહીએ તો, જ્યાં કપટને અટકાવવાનો ઈરાદો હોય, અથવા દુશ્મન સાથેના વેપારને નિષ્ફળ બનાવવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હોય, ત્યાં અદાલતી નિર્ણયો દ્વારા કોર્પોરેશનનો વેઇલ ઉઠાવવામાં આવે છે અને શેરધારકોને એવા વ્યક્તિઓ ગણવામાં આવે છે જેઓ વાસ્તવમાં કોર્પોરેશન માટે કામ કરે છે.?

૨૭. ડી.એચ.એન. ફૂડ ડિસ્ટ્રીબ્યુટર્સ લિ. વિ. ટાવર હેમ્લેટ્સ લંડન બોરો કાઉન્સિલ [ડી.એચ.એન. ફૂડ ડિસ્ટ્રીબ્યુટર્સ લિ. વિ. ટાવર હેમ્લેટ્સ લંડન બોરો કાઉન્સિલ, (૧૯૭૬) ૧ ડબલ્યુએલઆર ૮૫૨ (૨): (૧૯૭૬) ૩ ઓલ ઇઆર ૪૬૨ (સીએ)] ના કેસમાં કોર્ટ ઓફ અપીલે કંપનીઓના એક જૂથનો નિકાલ કર્યો હતો. લોર્ડ ડેનિંગે ગોવર્સ કંપની લો ના તે વિધાનને મંજૂરી સાથે ટાંક્યું હતું કે, જૂથમાંની વિવિધ કંપનીઓની અલગ કાનૂની ઓળખને અણગણવાની અને તેના બદલે સમગ્ર જૂથની આર્થિક ઓળખ તરફ જોવાની સામાન્ય પ્રવૃત્તિના પુરાવા છે.

વિદ્વાન માસ્ટર ઓફ રોલ્સે અવલોકન કર્યું હતું કે આ જૂથ વર્ચ્યુઅલી ભાગીદારી જેવું જ છે જેમાં ત્રણેય કંપનીઓ ભાગીદાર છે?. તેમણે તેને "ત્રણમાં એક" અને, વિકલ્પ તરીકે, "એકમાં ત્રણ" ના કિસ્સા તરીકે ઓળખાવ્યો હતો.

૨૮. કોર્પોરેટ સંસ્થાની વિભાવના વેપાર અને વાણિજ્યને પ્રોત્સાહન આપવા અને આગળ ધપાવવા માટે વિકસાવવામાં આવી હતી, પરંતુ ગેરકાયદેસરતાઓ આચરવા અથવા લોકો સાથે છેતરપિંડી કરવા માટે નહીં. તેથી, જ્યાં ગેરકાયદેસરતા આચરવાના અથવા અન્યો સાથે છેતરપિંડી કરવાના હેતુ માટે કોર્પોરેટ સ્વરૂપનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે, ત્યાં અદાલત કોર્પોરેટ સ્વરૂપને અણગણશે અને કોર્પોરેટ વેઇલ પાછળની વાસ્તવિકતા તરફ જોશે જેથી તે સંબંધિત પક્ષકારો વચ્ચે ન્યાય કરવા માટે યોગ્ય હુકમો પસાર કરવા સક્ષમ બની શકે. તેજવંત સિંહ અને તેમના પરિવારના સભ્યોએ કેટલીક કોર્પોરેટ સંસ્થાઓ બનાવી છે તે હકીકત આ અદાલતને તે તમામ સંસ્થાઓને તેજવંત સિંહ અને પરિવારની માલિકીની અને તેમના દ્વારા નિયંત્રિત એક જ સંસ્થા તરીકે ગણવામાં અટકાવતી નથી, જો એમ જણાય કે આ કોર્પોરેટ સંસ્થાઓ માત્ર એવા પોશાક છે જેની પાછળ તેજવંત સિંહ અને/અથવા તેમના પરિવારના સભ્યો છુપાયેલા છે અને કોર્પોરેશનનું સાધન ખરેખર ગેરકાયદેસરતાઓ આચરવા અને/અથવા લોકો સાથે છેતરપિંડી કરવા માટે અપનાવવામાં આવેલી એક યુક્તિ હતી." (ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે)

૩૭. આમ તે સ્પષ્ટ થાય છે કે, જ્યાં કોઈ કાયદો જ કોર્પોરેટ વેઈલ ઉઠાવે છે, અથવા જ્યાં જાહેર હિતનું રક્ષણ અત્યંત મહત્વનું હોય છે, અથવા જ્યાં કાયદા દ્વારા લાદવામાં આવેલી મજબૂરીઓ/જવાબદારીઓમાંથી બચવા માટે કંપનીની રચના કરવામાં આવી હોય, ત્યાં અદાલત કોર્પોરેટ વેઈલને અણગણશે. વધુમાં, આ સિદ્ધાંત જૂથ કંપનીઓને પણ લાગુ કરવામાં આવે છે, જેથી કરીને સમગ્ર જૂથની આર્થિક ઓળખ તરફ જોઈ શકાય.

૮૨. ચુકાદાઓનું વાંચન દર્શાવે છે કે સીપીસીના ઓર્ડર XXXIX રૂલ ૧ અને ૨ હેઠળના ત્રિપુટી સિદ્ધાંતો (trinity principles) અને સીપીસીના ઓર્ડર XXXVIII રૂલ ૫ ના અંતર્નિહિત સિદ્ધાંતો ધ્યાનમાં રાખવાના રહે છે. આ સિદ્ધાંતોની એરણ પર વર્તમાન કેસની તપાસ કરતા મારા મતે, અરજદારે તેની તરફેણમાં પ્રથમ દર્શનીય કેસ સ્થાપિત કર્યો છે. જે પરિબળો આ અદાલતને આમ માનવા માટે પ્રેરે છે, તે અવિવાદિત હકીકતો છે કે (એ) ઓએસએ હેઠળ અરજદારની મજબૂરીઓ/જવાબદારીઓ ઓફશોર સપ્લાય સુધી મર્યાદિત હતી (બી) અરજદારે મજબૂરીઓ/જવાબદારીઓ પૂરી કરી હતી (સી) અરજદારને કોઈ ઓફશોર સિક્યોરિટી કવર આપવામાં આવ્યું ન હતું (ડી) ઓએસએ હેઠળ સંપૂર્ણ સપ્લાય કરવામાં આવી હોવા છતાં અને સીઓડી પ્રાપ્ત કર્યા હોવા છતાં, અરજદારને કોઈ નાણાં મળ્યા નથી અને (ઈ) ઓફશોર સપ્લાય માટે ઓએસએ અરજદાર અને સામાવાળા નં. ૧ વચ્ચે સ્વતંત્ર રીતે એક્ઝિક્યુટ કરવામાં આવ્યો હતો."

ઉપરોક્ત દર્શાવેલ નિર્ણય અપીલકર્તાઓ સામે ડિપોઝિટ કરવાના નિર્દેશો અંગે ટાંકવામાં આવ્યો છે, જેમાં કોઈ ખામી જણાતી નથી.

૧૧.૩ વધુમાં, તેણીએ રજૂઆત કરી છે કે અપીલકર્તાની તમામ જંગમ મિલકતો ચાર્જ હેઠળ છે, જે એમસીએ ના દસ્તાવેજ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે, જે સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે અપીલકર્તા નં. ૧ અને ૫ ની તમામ જંગમ મિલકતો (ચાલુ અસ્કયામતો) ચાર્જ હેઠળ છે. વધુમાં, તેણીએ નિર્દેશ કર્યો છે કે અપીલકર્તા નં. ૧ અને ૫ બંનેનું રજિસ્ટર્ડ ઓફિસ/ગોડાઉન/વેરહાઉસ નેપિન ઈમ્પેક્સ લિ. કિલ્લા નં. ૯૭/૧૮/૨/૧, ૬-૨, હરિક્રિષ્ન ઈન્ડસ્ટ્રીયલ એરિયા, કુંડલી, તહસીલ-રાઈ, સોનીપત, હરિયાણા ૧૩૧૦૨૮ ખાતે આવેલું છે, જે આ અદાલત સમક્ષ સામાવાળા દ્વારા ફાઈલ કરવામાં આવેલા એફિડેવિટ ઓફ સર્વિસ પરથી પ્રતીત થાય છે. આ સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે અપીલકર્તાઓ માત્ર સામાવાળાના કાયદેસરના લેણાંની ચૂકવણીમાં વિલંબ કરવા અને તેને નિષ્ફળ બનાવવાના હેતુથી જ તેમની મૂલ્યવાન અસ્કયામતો/મિલકતોનો નાશ કરી રહ્યા છે/દૂર કરી રહ્યા છે. બિન-સહી કરનાર એટલે કે અપીલકર્તા નં. ૨ થી ૪ ના જોડાણ અંગેના ઉપરોક્ત પાસા પર અમે હરીફ પક્ષકારોની રજૂઆતો ધ્યાને લીધી છે. વિદ્વાન વકીલ મિ. ઠાકુર દ્વારા ***ઈન્ડોવિન્ડ એનર્જી લિ., (ઉપરોક્ત)*** ના કેસમાં નિર્ણય પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે જે આર્બિટ્રેશન એન્ડ કોન્સિલિયેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૧૧ હેઠળની અરજી પરથી ઉદ્‌ભવ્યો

હતો, જેનો ***ચેરન પ્રોપર્ટીઝ લિ. વિ. કસ્તુરી (ઉપરોક્ત)*** ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય દ્વારા સ્પષ્ટપણે નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો, જ્યાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ડોક્ટ્રિન ઓફ ગ્રુપ કંપનીઝ અને અલ્ટર ઈગો એટલે કે, પિયર્સિંગ ઓફ કોર્પોરેટ વેઈલના સિદ્ધાંતનું પાલન કર્યું છે. તેથી, અપીલકર્તાઓ દ્વારા ટાંકવામાં આવેલો ચુકાદો અપીલકર્તાના બચાવમાં આવી શકે નહીં અને સામાવાળા દ્વારા ટાંકવામાં આવેલો ચુકાદો જે દર્શાવે છે કે ગ્રુપ કંપનીઝનો સિદ્ધાંત એટલે કે અપીલકર્તા નં. ૧ અને ૫ એક જ સરનામે કોર્પોરેટ રજિસ્ટર્ડ ઓફિસ ધરાવે છે. તદુપરાંત, બંને કંપનીઓના ડિરેક્ટરો સમાન છે અને જ્યારે તેઓ તેમની મિલકતોનો નાશ કરવાનો કે નિકાલ કરવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે, ત્યારે અપીલકર્તા નં. ૨ થી ૪, જેઓ ડિરેક્ટરો છે, તેમને પક્ષકાર તરીકે જોડીને અપીલકર્તા નં. ૧ અને ૫ સામે સામાવાળા દ્વારા કરવામાં આવેલી કાર્યવાહીને ક્ષતિપૂર્ણ ગણાવી શકાય નહીં. વિશેષરૂપે, ગ્રુપ કંપનીઝ અલ્ટર ઈગો એટલે કે, પિયર્સિંગ ઓફ કોર્પોરેટ વેઈલના નીચે મુજબના સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખીને, વર્તમાન કેસમાં પિયર્સિંગ ઓફ કોર્પોરેટ વેઈલ પર વિચારણા કરવી જરૂરી છે. તે હેતુ માટે, જો આપણે બ્લેક્સ લો ડિક્શનરીનો સંદર્ભ લઈએ, તો પિયર્સિંગ ઓફ કોર્પોરેટ વેઈલનો સિદ્ધાંત નીચે મુજબ છે:

> ***"નિગમ (કોર્પોરેશન) ના ગેરકાયદેસર કામો માટે અન્યથા મુક્ત એવા કોર્પોરેટ અધિકારીઓ, ડિરેક્ટરો અને શેરધારકો પર વ્યક્તિગત જવાબદારી લાદવાનું અદાલતી કૃત્ય. તેને કોર્પોરેટ સંસ્થાને અણગણવી ; વેઈલ–પિયર્સિંગ પણ***

કહેવાય છે. કોર્પોરેટ વેઈલ જુઓ. [કેસો: કોર્પોરેશન્સ =૧.૪(૧). સી.જે.એસ. કોર્પોરેશન્સ ૯, ૧૩]

"અદાલતો વારંવાર 'કોર્પોરેટ વેઈલ ભેદવા' અને શેરધારકોને કોર્પોરેટ દેવાં અથવા જવાબદારીઓ માટે વ્યક્તિગત રીતે જવાબદાર ઠેરવવા માટે સામાન્ય કાયદાના સિદ્ધાંતો લાગુ કરે છે. કમનસીબે, આ ક્ષેત્રમાં અસંખ્ય દાવાઓ હોવા છતાં, કેસ લો એવા કોઈ સમજદારીભર્યા તર્ક અથવા નીતિને સ્પષ્ટ કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે જે સમજાવે કે કોર્પોરેટ અસ્તિત્વને ક્યારે અણગણવું જોઈએ. ખરેખર, અદાલતો સંબંધોના લેબલ અથવા વર્ગીકરણ (જેવા કે 'અલ્ટર ઈગો,' 'ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટાલિટી,' અથવા 'શામ/બહાનુ') પર આધાર રાખવા માટે નોંધપાત્ર રીતે વલણ ધરાવે છે અને આ નિર્ણયો કયા ગણાવેલા પરિબળો નિર્ણાયક હોવા જોઈએ તેનો કોઈ આગાહી કરી શકાય તેવો કે તાર્કિક ખુલાસો બહુ ઓછો પૂરો પાડે છે." બેરી આર. ફરો અને અન્ય, હેલ્થ લો § ૫–૪, પૃ. ૧૮૨ (બીજી આવૃત્તિ ૨૦૦૦)."

ઈસ્ટર્ન બુક કંપનીના લો લેક્સિકન વિથ મેક્સિમ્સ પુસ્તકનો સંદર્ભ લેવો પણ ફળદાયી રહેશે, જ્યાં કોર્પોરેટ વેઈલ ઉઠાવવાની વ્યાખ્યા અને ચર્ચા કરવામાં આવી છે, જે નીચે મુજબ છે:

"૧. નિગમ (કોર્પોરેશન) અથવા કંપની પોતાનું એક કાનૂની અને અલગ અસ્તિત્વ ધરાવે છે તે સિદ્ધાંતને કોર્પોરેટ વેઈલ ઉઠાવી શકાય છે અને વાસ્તવમાં તેના ચહેરાની તપાસ કરી શકાય છે તેવા કાલ્પનિક ખ્યાલના

પ્રયોગ દ્વારા કેટલાક અપવાદોને આધીન કરવામાં આવ્યો છે. આ રીતે વેઇલ ઉઠાવવાનો સિદ્ધાંત નિગમના અલગ અસ્તિત્વ અથવા વ્યક્તિત્વના ખ્યાલ તરફ કાયદાએ મૂળભૂત રીતે અપનાવેલા વલણમાં ફેરફાર દર્શાવે છે. આર્થિક પરિબળોની જટિલતાની અસરના પરિણામે, અદાલતી નિર્ણયોએ ક્યારેક નિગમના કાનૂની વ્યક્તિત્વ અંગેના નિયમના અપવાદોને માન્યતા આપી છે. બની શકે કે સમય જતાં આ અપવાદોની સંખ્યામાં વધારો થાય અને વિવિધ આર્થિક સમસ્યાઓની જરૂરિયાતો પૂરી કરવા માટે, નિગમના વ્યક્તિત્વ અંગેનો સિદ્ધાંત વધુ ને વધુ મર્યાદિત થાય. વેઇલ ઉઠાવવાનો સિદ્ધાંત એક તરફ નિગમ અથવા કંપની અને બીજી તરફ તેના સભ્યો અથવા શેરધારકો વચ્ચે દ્વૈતતાના અસ્તિત્વનો સ્વીકાર કરે છે. વેઇલ ઉઠાવવાનો સિદ્ધાંત પામરના શબ્દોમાં પાંચ શ્રેણીના કેસોમાં લાગુ કરવામાં આવ્યો છે; જ્યાં કંપનીઓ હોલ્ડિંગ અને સબસિડિયારી (અથવા સબ–સબસિડિયારી) કંપનીઓના સંબંધમાં હોય; જ્યાં સભ્યની જાણમાં, કંપનીના સભ્યોની સંખ્યા કાનૂની લઘુત્તમ મર્યાદા કરતાં ઘટી ગયાના છ મહિના પછી પણ કંપનીએ વ્યવસાય ચાલુ રાખ્યો હોય તેવા ગ્રાઉન્ડ પર શેરધારકે મર્યાદિત જવાબદારીનો વિશેષાધિકાર ગુમાવ્યો હોય અને કંપનીના કેટલાક લેણદારો પ્રત્યે પ્રત્યક્ષ રીતે જવાબદાર બન્યો હોય; કરવેરા, મૃત્યુ કર અને સ્ટેમ્પ સંબંધિત કાયદાની કેટલીક બાબતોમાં, ખાસ કરીને જ્યાં "કંટ્રોલિંગ ઈન્ટરેસ્ટ" નો પ્રશ્ન મુદ્દા પર હોય; વિદેશી હૂંડિયામણ નિયંત્રણ ને લગતા કાયદામાં; અને દુશ્મન સાથેના વેપારને લગતા કાયદામાં જ્યાં કંટ્રોલની કસોટી અપનાવવામાં આવે છે. (પામર્સ કંપની લો, ૨૦મી આવૃત્તિ)"

વર્તમાન સમયમાં, કોર્પોરેટ શેલ ને તોડીને ખોલવા અંગેનો અદાલતી અભિગમ કંઈક અંશે સાવચેતીભર્યો અને સાવધ છે. માત્ર જ્યાં કાયદાકીય જોગવાઈ આ પ્રકારનો માર્ગ અપનાવવાનું વ્યાજબી ઠેરવે છે ત્યાં જ વેઈલ ઉઠાવવામાં આવ્યો છે. અપવાદરૂપ કિસ્સાઓમાં જ્યાં અદાલતોએ "પોતાને કોર્પોરેટ સંસ્થાને અણગણવા અને વ્યક્તિગત શેરધારકને તેના કામો માટે જવાબદાર ગણવા માટે સક્ષમ" અનુભવી હોય (ગોવર્સ મોડર્ન કંપની લો, ૨જી આવૃત્તિ), ત્યાં જ આ જ માર્ગ અપનાવવામાં આવ્યો છે, ટાટા એન્જિ. એન્ડ લોકોમોટિવ કો. લિમિટેડ વિ. સ્ટેટ ઓફ બિહાર, એઆઈઆર ૧૯૬૫ એસસી ૪૦: (૧૯૬૪) ૬ એસસીઆર ૮૮૫: ૧૯૬૪ બીએલજેઆર ૮૩૪: (૧૯૬૪) ૩૪ કમ્પ કેસ ૪૫૮: (૧૯૬૪) ૧ કમ્પ એલજે ૨૮૦. ૨. "વેઈલ ઉઠાવવા" ની અભિવ્યક્તિ હેઠળ, કાયદો કાં તો કોર્પોરેટ વ્યક્તિત્વની પાછળ જઈને વ્યક્તિગત સભ્યો સુધી પહોંચે છે અથવા સંલગ્ન કંપનીઓના એક જૂથ દ્વારા રચાયેલી આર્થિક ઓળખની તરફેણમાં દરેક કંપનીના અલગ વ્યક્તિત્વને અણગણે છે. આ માર્ગ ત્યારે અપનાવવામાં આવે છે જ્યારે એમ જણાય કે કોર્પોરેટ વ્યક્તિત્વનો સિદ્ધાંત ન્યાય, અનુકૂળતા અથવા મહેસૂલના હિતની અત્યંત વિરુદ્ધ છે, ન્યુ હોરાઈઝન્સ લિમિટેડ વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા, (૧૯૯૫) ૧ એસ સી સી ૪૭૮. ૩. કોર્પોરેટ વેઈલ ઉઠાવવાનો સિદ્ધાંત એ શોધી કાઢવા માટેનો છે કે કપટ કરવા અને કંપનીની અસ્કયામતોને ડાયવર્ટ કરવા માટે કોણ જવાબદાર હતું. ડિરેક્ટર અથવા પ્રોમોટર શેરધારક સામે જ વસૂલાત કરવી જરૂરી નથી. વેઈલ ઉઠાવવાનો હેતુ તે વ્યક્તિને શોધી કાઢવાનો છે, જે પોતાના વ્યક્તિગત લાભ માટે કોર્પોરેટ વ્યક્તિત્વની પાછળથી કામગીરી કરી રહ્યો હતો, આર.કે. ચઢ્ઢા વિ. સ્ટેટ ઓફ યુ.પી., ૨૦૧૪ એસ સી સી ઓનલાઈન અલ્હાબાદ ૬૨૪૮."

તેથી, બિન–સહી કરનારને પક્ષકાર તરીકે જોડવા અંગેની દલીલ હકીકતોના આધારે યોગ્ય ઠરતી નથી. હવે, જો આપણે બે કરારો સામે એક અરજીની બિન–પોષણક્ષમતા અંગેની અપીલકર્તાની બીજી રજૂઆત પર વિચાર કરીએ, તો તે હેતુ માટે, વિદ્વાન વકીલ મિસ ગાંધીએ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ***અમિત લાલચંદ શાહ અને અન્ય (ઉપરોક્ત)*** ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે જેને આપણે સીધા ધ્યાને લઈએ છીએ, જેમાં ખાસ કરીને પેરા ૧૩ અને ૧૪ મહત્વપૂર્ણ છે, જે નીચે મુજબ છે:

"૧૩. પ્લાન્ટ/દવાના કથનો પણ પ્રથમ દર્શનીય રીતે દર્શાવે છે કે ચારેય કરારો પરસ્પર જોડાયેલા છે અને અપીલકર્તા નં. ૧ – અમિત લાલચંદ શાહ એસ્ટનફીલ્ડ તેમજ ડાંટે એનર્જી બંનેના પ્રોમોટર અને કંટ્રોલિંગ મેન હોવાનું જણાવવામાં આવ્યું છે. અમો પ્લાન્ટ/દવાના સંબંધિત કથનોનો ઉપયોગી સંદર્ભ આપી શકીએ છીએ જે નીચે મુજબ વંચાય છે:–

"પ્રતિવાદી નં. ૧, મિ. અમિત લાલચંદ શાહ, પ્રતિવાદી નં. ૨ અને ૩ કંપનીઓના પ્રોમોટર છે. તેમની અન્ય ગ્રુપ કંપનીઓ મારફતે, પ્રતિવાદી નં. ૧ પ્રતિવાદી નં. ૨ અને ૩ ના કંટ્રોલિંગ શેરધારક પણ છે. તેઓ સદર કંપનીઓની દૈનિક કામગીરી ચલાવવામાં સામેલ છે અને તેમની સૂચનાઓ અને નિર્દેશો પર તેમજ તેમના સમગ્ર નિયંત્રણ અને આદેશ હેઠળ જ સદર કંપનીઓ ચલાવવામાં આવે છે. તેઓ

ભારતમાં અને ભારત બહાર નોંધાયેલી વિવિધ કંપનીઓ ધરાવતા "એસ્ટનફીલ્ડ ગ્રુપ" (www.astonfield.com) ના સહ-સ્થાપક અને સહ-ચેરમેન છે. વાદીઓ પર આચરવામાં આવેલા ગંભીર કપટ પાછળ પ્રતિવાદી નં. ૧ જ મુખ્ય સૂત્રધાર છે અને આ દાવાના તમામ અન્ય પ્રતિવાદીઓના મુખ્ય સંત મન, શરીર, આત્મા અને કંટ્રોલિંગ સંસ્થા છે. જો આ માનનીય અદાલત દ્વારા કોર્પોરેટ વેઇલ ઉઠાવવામાં આવે (અને, આ કોર્પોરેટ વેઇલ ઉઠાવવા માટેનો એક યોગ્ય કેસ છે), તો એમ જણાઈ આવશે કે, વાસ્તવમાં, પ્રતિવાદી નં. ૧ જ તમામ અન્ય પ્રતિવાદીઓ પાછળની વાસ્તવિક સંસ્થા છે અને તેમના નિર્દેશો પર જ અન્યોએ પ્રશ્નાસ્પદ વ્યવહારોમાં પોતાની સંબંધિત ભૂમિકાઓ ભજવી છે અને/અથવા ભાગ લીધો છે....... વધુમાં, પ્રતિવાદી નં. ૧ પ્રતિવાદી નં. ૨ અને ૩ વતી પણ વાદીઓ સાથે પત્રવ્યવહાર કરી રહ્યા છે. સદર પ્રતિવાદી નં. ૧ પણ આ કંપનીની દૈનિક કામગીરી ચલાવવા માટે જવાબદાર છે જે તેમના નિર્દેશો પર અને તેમના નિયંત્રણ હેઠળ ચલાવવામાં આવે છે. પ્રતિવાદી નં. ૨ એ વાદીઓ સાથે વેચાણ અને ખરીદીનો કરાર કર્યો હતો, જે હેઠળનો વ્યવહાર ગંભીર કપટથી દૂષિત છે. "જો કે બે કરારો છે, તેમ છતાં વેચાણ અને ખરીદી કરાર (૦૫.૦૩.૨૦૧૨) અને સાધન સામગ્રી ભાડાપટ્ટા કરાર (ડાંટે એનર્જી) ના વ્યક્તિગત પક્ષકારો એક અને સમાન જ છે. જો કે જુવી ઈન્ડિયા પ્રતિવાદી નથી, તેમ છતાં નીચે ચર્ચા કર્યા મુજબ, જુવી ઈન્ડિયા સાથેના સાધન સામગ્રી અને માલ સામાન પુરવઠા કરાર અને એન્જિનિયરિંગ, ઈન્સ્ટોલેશન અને કમિશનિંગ કરાર પોતે ડોંગરી,

રક્ષા, જિલ્લો ઝાંસી, ઉત્તર પ્રદેશ ખાતે ફોટોવોલ્ટેઈક સોલાર પ્લાન્ટ ચાલુ કરવાના હેતુ માટે જ હતા.

૧૪. ઋષભ અને જુવી ઈન્ડિયા વચ્ચેના સાધન સામગ્રી અને માલ સામાન પુરવઠા કરાર (૦૧.૦૨.૨૦૧૨) ની કલમો સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે ઋષભે ડાંટે એનર્જી સાથે ભાડાપટ્ટા કરાર કર્યો છે અને ઋષભ તે માલ ડાંટે એનર્જીને આગળ ભાડાપટ્ટે આપવાના હેતુસર ફોટોવોલ્ટેઈક પ્રોડક્ટ્સ/પેનલ્સ વગેરે અને તે જ પ્રકારના સોલાર પાવર ઉત્પાદક સાધનો મેળવવાનો પ્રસ્તાવ મૂકે છે. સદર સાધન સામગ્રી અને માલ સામાન પુરવઠા કરારની નીચે મુજબની કલમો ડાંટે એનર્જી સાથેના મુખ્ય ભાડાપટ્ટા કરાર સાથે સાધન સામગ્રી અને માલ સામાન પુરવઠા કરારની લીંક સ્પષ્ટપણે પ્રસ્થાપિત કરશે:-

> "આ સાધન સામગ્રી અને માલ સામાન પુરવઠા કરાર મેસર્સ ઋષભ એન્ટરપ્રાઈઝિસ ('ગ્રાહક/ક્લાયન્ટ') અને જુવી ઈન્ડિયા રિન્યુએબલ એનર્જીસ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ ....('સપ્લાયર') વચ્ચે થયેલ છે જ્યારે:-
>
> એ. ગ્રાહક (ઋષભ) મેસર્સ ડાંટે એનર્જી પ્રા. લિ. ('ભાડાપટ્ટો રાખનાર/લેસી') સાથે ભાડાપટ્ટા કરાર કરી રહેલ છે અને ભાડાપટ્ટો રાખનાર (ડાંટે એનર્જી) પાસે ડોંગરી, રક્ષા, જિલ્લો-ઝાંસી, યુ.પી. (પ્લાન્ટ સાઈટ) ખાતે ૨ એમ ડબલ્યુ પી થીન-ફિલ્મ ફોટોવોલ્ટેઈક સોલાર પ્લાન્ટ, પાવર પ્લાન્ટથી ગ્રીડ સબસ્ટેશન સુધીની ટ્રાન્સમિશન લાઈન, ગ્રીડ સબસ્ટેશન ખાતે બે એક્સ્ટેન્શન કાર્ય,

જેમાં યુ.પી., ભારત ખાતે ગ્રીડ સબસ્ટેશન ખાતે વીજળી ઉત્પાદક સાધનોને વિતરણ/ટ્રાન્સમિશન ગ્રીડ સાથે જોડવા માટે જરૂરી તમામ માળખાકીય સુવિધાઓ અને સંબંધિત ઈન્સ્ટોલેશન્સ સમાવિષ્ટ છે, તેને વિકસાવવાની, માલિકી ધરાવવાની, સંચાલિત કરવાની અને વ્યવસાયિક રીતે ઉપયોગ કરવાની જરૂરી સત્તાઓ છે. બી. ગ્રાહક (ઋષભ) ગ્રાહક (ઋષભ) ને માલસામાનના વેચાણ માટે ફોટોવોલ્ટેઈક પ્રોડક્ટ્સ/પેનલ્સ, ઈન્વર્ટર, ટ્રાન્સફોર્મર અને સમાન સોલાર પાવર ઉત્પાદક સાધનો વગેરે મેળવવાનો પ્રસ્તાવ મૂકે છે અને ગ્રાહક (ઋષભ) આ માલસામાન આગળ મેસર્સ ડાંટે એનર્જી પ્રા. લિ. (ભાડાપટ્ટો રાખનાર/લેસી) ને ભાડાપટ્ટે આપશે.

સી. ગ્રાહક (ઋષભ) સોલાર પાર્કના વિકાસના સંદર્ભમાં સાધન સામગ્રી (નીચે વ્યાખ્યાયિત કર્યા મુજબ) અને માલસામાનના પુરવઠા માટે સપ્લાયર (જુવી ઈન્ડિયા) ને રોકવા/જોડવા ઈચ્છે છે. ડી. મેસર્સ ડાંટે એનર્જી પ્રાઈવેટ લિમિટેડ (ભાડાપટ્ટો રાખનાર) ને ગ્રાહક (ઋષભ) દ્વારા મેળવવામાં આવનાર સંબંધિત માલસામાનની તપાસ કરવાનો અધિકાર રહેશે અને મેસર્સ ડાંટે એનર્જી પ્રાઈવેટ લિમિટેડ (ભાડાપટ્ટો રાખનાર) ની પુષ્ટિના આધારે, સંબંધિત માલસામાન ગ્રાહક (ઋષભ) દ્વારા મેસર્સ ડાંટે એનર્જી પ્રાઈવેટ લિમિટેડ (ભાડાપટ્ટો રાખનાર) ને આગળ વેચાણ માટે ખરીદવામાં આવશે અને પ્રોજેક્ટ સાઈટ પર મોકલવામાં આવશે.

સપ્લાયર (જુવી ઈન્ડિયા) આ કરારની શરતો અનુસાર ગ્રાહક (ઋષભ) ને સાધન સામગ્રી અને માલસામાનનો પુરવઠો પૂરો પાડવા માટે સહમતી ધરાવે છે."

તે હેતુ માટે, આપણે સીધા જ ઉપરોક્ત ચુકાદાને ધ્યાને લઈએ છીએ. અને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ***મહાનગર ટેલિફોન નિગમ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત)*** ના કેસમાં આપેલો બીજો નિર્ણય, જેમાં ખાસ કરીને પેરા ૧૯ થી ૨૩ મહત્વપૂર્ણ છે.

૧૧.૪ રેકોર્ડ પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે બંને કરારોમાં આ કામના અપીલકર્તા નં. ૧ પક્ષકાર છે, જેમણે વર્તમાન પ્રત્યક્ષી/સામાવાળા સાથે બે અલગ-અલગ કરારો કર્યા છે અને જો આપણે સમાનતા ને ધ્યાને લઈએ, તો ઉપરોક્ત બંને ચુકાદાઓમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા સ્થાપિત કાયદા અનુસાર, મધ્યસ્થતા નો હેતુ અને ઉદ્દેશ્ય ત્યારે જ પ્રાપ્ત કરી શકાય છે કે જ્યારે કોઈપણ અસંગત તારણો અને સમાંતર મધ્યસ્થતા કાર્યવાહીને ટાળવા માટે, શક્ય હોય ત્યાં સુધી વિવાદોનો ઉકેલ એક જ મધ્યસ્થતા કાર્યવાહીમાં લાવવામાં આવે. સામાવાળાની આ દલીલ સ્વીકાર્ય છે અને અમોને જણાય છે કે વિશિષ્ટ હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતા, અપીલકર્તા નં. ૧ અને ૫ બંનેને કંપનીઓના જૂથ તરીકે ગણી શકાય અને જો કે બે અલગ કરારો છે પરંતુ વર્તમાન અરજીની વિષયવસ્તુને ધ્યાનમાં લેતા તેઓ પરસ્પર જોડાયેલા છે, તેથી અમોના મતે, બે

અલગ કરારો માટે એક જ અરજી દાખલ કરવામાં આવી હોય તો તે ટકવાપાત્ર થઈ શકે છે. ત્યારબાદ, સામાવાળા પાસેની સિક્યોરિટી ડિપોઝિટ સંબંધિત બીજી દલીલ, કે જે અપીલકર્તાઓના કથન મુજબ રૂ. ૨,૦૦,૦૦,૦૦૦/- ની છે, તેના જવાબમાં સામાવાળાએ એવો દાવો કર્યો છે કે કન્ટ્રાક્ટ એક્ટની કલમ ૬૦ નો સંદર્ભ લેતા, ડીસીએ કરાર ની કલમ ૫ અને ૧૬ હેઠળ પોતાના અધિકારોનો ઉપયોગ કરીને, સામાવાળાએ બાકી નીકળતી લેણી રકમની ચુકવણી સામે તેમની સિક્યોરિટી ડિપોઝિટ સરભર કરી દીધી છે. વધુમાં, પોતાની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, તેમણે ***ઈન્ડસ્ટ્રિયલ ક્રેડિટ એન્ડ ડેવલપમેન્ટ સિન્ડિકેટ જેને હવે આઈસીડીએસ લિમિટેડ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે (ઉપરોક્ત)*** ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે, જેમાં ખાસ કરીને પેરા ૯ અને ૧૪ મહત્વપૂર્ણ છે, અને ***ગુરપ્રીત સિંહ (ઉપરોક્ત)*** ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતનો બીજો ચુકાદો, જેમાં ખાસ કરીને પેરા ૨૦, ૨૫, ૨૬ અને ૫૩ મહત્વપૂર્ણ છે, જે નીચે મુજબ છે:

> *"૨૦. આમ, નાણાકીય હુકમનામા અથવા એવોર્ડ હુકમનામા, અથવા તેના બદલે, ગીરો હુકમનામા સિવાયના હુકમનામાના અમલીકરણના કિસ્સાઓમાં, જમા કરાવવામાં આવેલી રકમની હદ સુધી તે રકમ પર વ્યાજ ચાલુ રહેવાનું બંધ થાય છે. એ વાત સાચી છે કે જો રકમ ઓછી પડે, તો હુકમનામું ધરાવનાર રકમને પ્રથમ વ્યાજ પેટે, ત્યારબાદ ખર્ચ પેટે અને ત્યારબાદ હુકમનામા હેઠળ બાકી નીકળતી મુદલ રકમ પેટે વિનિયોજિત કરીને*

વિનિયોગનો નિયમ લાગુ કરવા માટે હકદાર બની શકે છે. પરંતુ હકીકત એ રહે છે કે જમા કરાવવામાં આવેલી રકમની હદ સુધી, તેના પર હુકમનામું ધરાવનારને આગળ કોઈ વ્યાજ ચૂકવવાપાત્ર રહેતું નથી અને જ્યારે એવું જણાય કે તેની વધુ રકમ લેણી નીકળે છે અને સદર રકમ પણ દેવાદાર દ્વારા જમા કરાવવામાં આવે છે, ત્યારે હુકમનામું ધરાવનાર દ્વારા પુનઃવિનિયોગ નો દાવો કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થતો નથી. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, આ યોજનામાં જમા રકમ દ્વારા જે હદ સુધી ભરપાઈ થઈ ગઈ હોય તેને પુનઃ ખોલવાની વિચારણા કરવામાં આવી નથી. મુદલ પેટે વિનિયોજિત કરાયેલી રકમ પર આગળ કોઈ વ્યાજ ચાલુ રહેશે નહીં.

૨૫. કાયદાની કલમ ૫૪ હેઠળ, કાયદાની કલમ ૧૮ હેઠળના સંદર્ભ પર પોતાના લાભમાં થયેલા વળતર વધારાના હુકમનામાથી હજુ પણ અસંતોષ્ટ વ્યક્તિને હાઇકોર્ટમાં અપીલ કરવાનો અને આવી અપીલમાં હાઇકોર્ટના નિર્ણય સામે સુપ્રીમ કોર્ટમાં અપીલ કરવાનો અધિકાર છે. જો કાયદાની કલમ ૩(ડી) માં આવતી 'કોર્ટ' ની વ્યાખ્યા મુજબ જવામાં આવે, તો વધારાના વળતર પર વ્યાજની ચુકવણીની જોગવાઈ કરતી કલમ ૨૮, જો હાઇકોર્ટ દ્વારા અથવા ત્યારબાદની અપીલમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા વધારો કરવામાં આવ્યો હોય તો, કાયદાની કલમ ૫૪ હેઠળ વધારા પરની અપીલને લાગુ પડે નહીં. પરંતુ જ્યારે કાયદાની કલમ ૫૪ હેઠળની અપીલમાં, અપીલ અદાલત વળતરમાં વધુ વધારો કરે છે, ત્યારે તે એવું વળતર મંજૂર કરે છે જે સંદર્ભ અદાલતે મંજૂર કરવું જોઈતું હતું અને તે રીતે સમજવામાં આવે તો, અપીલના તબક્કે કાયદાની કલમ ૨૮ લાગુ કરી શકાય છે. જો કાયદાની કલમ ૨૮ માં વપરાયેલા 'કોર્ટ' શબ્દપ્રયોગને સામાન્ય અર્થમાં સમજવામાં આવે, (સંદર્ભ

અન્યથા જરૂરી બનાવે છે તેના આધારે), તો પરિણામ સમાન જ આવશે. નોંધવા યોગ્ય અન્ય જોગવાઈ કાયદાની કલમ ૫૩ છે જે કાયદા હેઠળ અદાલત સમક્ષની તમામ કાર્યવાહીઓને સિવિલ પ્રોસિજર કોડ લાગુ પાડે છે, સિવાય કે જ્યાં સુધી કોડની જોગવાઈઓ કાયદામાં સમાવિષ્ટ કોઈપણ બાબત સાથે અસંગત જણાય. કલમ ૫૪ પણ કોડને બહાર રાખતી નથી, પરંતુ તેની હેઠળની અપીલને મૂળ હુકમનામા સામેની અપીલોને લાગુ પડતી કોડની જોગવાઈઓને આધીન બનાવે છે.

૨૬. કાયદાની યોજના મુજબ, એ જોવા મળે છે કે વળતરની મંજૂરી આપવાના તબક્કાઓ જુદા જુદા છે. પ્રથમ તબક્કો ત્યારે આવે છે જ્યારે એવોર્ડ પસાર કરવામાં આવે છે. સ્પષ્ટપણે, એવોર્ડ કાયદાની કલમ ૨૩(૧), કાયદાની કલમ ૨૩(૧એ), કાયદાની કલમ ૨૩(૨) દ્વારા વિચારાયેલી તમામ રકમો અને કાયદાની કલમ ૩૪ દ્વારા વિચારાયેલા વ્યાજનો સમાવેશ કરે છે. તે આખી રકમ કાયદાની કલમ ૩૧ ની શરતો અનુસાર કલેક્ટર દ્વારા ચૂકવવામાં આવે છે અથવા જમા કરાવવામાં આવે છે. આ તબક્કે, જમા રકમમાં કોઈ ઘટ પડે તે વિચારાયેલ નથી, કારણ કે કલેક્ટરે પોતે નક્કી કરેલી/મંજૂર કરેલી રકમ ચૂકવવાની અથવા જમા કરાવવાની હોય છે. જો રકમમાં કોઈ ઘટ દર્શાવવામાં આવે, તો તે તબક્કે તેની ભરપાઈ કરવી પડી શકે છે અને વિનિયોગનો સિદ્ધાંત લાગુ થઈ શકે છે, જો કે તે તબક્કે અંશતઃ/આંશિક ડિપોઝિટની વિચારણા કરવી મુશ્કેલ છે. કાયદાની કલમ ૩૧ હેઠળ કલેક્ટર દ્વારા ડિપોઝિટ કરાવવા પર, ડિપોઝિટની નોટિસ અને વાંધા સાથે અથવા વાંધા વિના રકમ ઉપાડવા કે સ્વીકારવાના દાવેદારના અધિકારને આધીન રહીને પ્રથમ તબક્કો પૂર્ણ થાય છે.

"૫૩. આમ, એકંદરે, અમોને સંતોષ થાય છે કે જુદા જુદા તબક્કે વિનિયોગ અંગે પ્રેમનાથ કપૂરના કેસમાં રહેલો મુખ્ય નિર્ણય વ્યાજબી છે, જો કે જો કોઈ ચોક્કસ તબક્કે રકમમાં ઘટ પડે, તો એવોર્ડ મેળવનાર–હુકમનામું ધરાવનાર વિનિયોગના સામાન્ય સિદ્ધાંત અનુસાર, પ્રથમ વ્યાજ પેટે, ત્યારબાદ ખર્ચ પેટે અને ત્યારબાદ મુદલ પેટે તેને વિનિયોજિત કરવા માટે હકદાર બનશે, સિવાય કે, દેવાદારે ડિપોઝિટ કરતી વખતે હુકમનામું ધરાવનારને પોતાના ઈરાદાની જાણ કરીને ચોક્કસ શીર્ષકો પેટે ડિપોઝિટ હોવાનું દર્શાવ્યું હોય. આમ, અમો વિનિયોગના પાસા પર પ્રેમનાથ કપૂરના નિર્ણય ને મંજૂરી આપીએ છીએ."

ત્યારબાદ, તેમણે રજૂઆત કરી છે કે સામાવાળા દ્વારા સરભર કરવાનો અધિકાર ઉપયોગમાં લેવાયો છે, જે કાયદા હેઠળ પરવાનગીપાત્ર છે. આ હેતુ માટે, આ રજૂઆતને ધ્યાનમાં લેતા, ભારતીય કરાર અધિનિયમ, ૧૮૭૨ ની કલમ ૬૦ નો સંદર્ભ લેવો ફળદાયી રહેશે, જે નીચે મુજબ છે:

"કલમ ૬૦:–

ચુકવણી ક્યા દેવા પેટે મુક્ત/ભરપાઈ કરવાની છે તે દર્શાવવામાં આવેલ ન હોય ત્યારે ચુકવણીનો વિનિયોગ.– જ્યાં દેવાદારે જાણ કરવાનું ચૂક્યું હોય, અને ક્યા દેવા પેટે ચુકવણી વિનિયોજિત કરવાની છે તે દર્શાવતા અન્ય કોઈ સંજોગો ન હોય, ત્યાં લેણદાર પોતાના વિવેકબુદ્ધિ અનુસાર તે ચુકવણી દેવાદાર પાસેથી તેને ખરેખર લેણી નીકળતી અને ચૂકવવાપાત્ર હોય તેવા

કોઈપણ કાયદેસરના દેવા પેટે વિનિયોજિત કરી શકે છે, પછી ભલે તેના વસુલાતનો દાવો કરવા અંગે તે સમયે અમલમાં હોય તેવા કાયદા દ્વારા મર્યાદા નડતી હોય કે ન હોય. જ્યાં દેવાદારે જાણ કરવાનું ચૂક્યું હોય, અને ક્યા દેવા પેટે ચુકવણી વિનિયોજિત કરવાની છે તે દર્શાવતા અન્ય કોઈ સંજોગો ન હોય, ત્યાં લેણદાર પોતાના વિવેકબુદ્ધિ અનુસાર તે ચુકવણી દેવાદાર પાસેથી તેને ખરેખર લેણી નીકળતી અને ચૂકવવાપાત્ર હોય તેવા કોઈપણ કાયદેસરના દેવા પેટે વિનિયોજિત કરી શકે છે, પછી ભલે તેના વસુલાતનો દાવો કરવા અંગે તે સમયે અમલમાં હોય તેવા કાયદા દ્વારા મર્યાદા નડતી હોય કે ન હોય."

અને કલમ ૬૦ ની આ રજૂઆત પર વિચાર કરવા માટે, જો અમો એ વાત પર વિચાર કરીએ કે સામાવાળા દ્વારા તારીખ ૦૧.૧૦.૨૦૨૧ ના રોજ મુદલ અને તેના પરના વ્યાજ તરીકે રૂ. ૬,૯૫,૮૨,૮૬૯/- નો દાવો કરવામાં આવ્યો છે. સિક્યોરિટી ડિપોઝિટનું એડજસ્ટમેન્ટ કરવામાં આવેલું હોવા છતાં, કોમર્શિયલ કોર્ટે રૂ. ૩,૭૮,૭૧,૫૬૯/- ની બેંક ગેરંટી આપવાનો નિર્દેશ આપ્યો છે, જે યોગ્ય અને વ્યાજબી જણાય છે અને સિક્યોરિટી ડિપોઝિટ, જે સામાવાળા દ્વારા અધિકારોનો ઉપયોગ કરીને અથવા સરભર કરીને જપ્ત કરવામાં આવી છે. આ તબક્કે, તે યોગ્ય અને વ્યાજબી જણાય છે. જો કે, અપીલકર્તાઓએ પોતે નીચલી અદાલત/ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ સિક્યોરિટી ડિપોઝિટની હકીકત છુપાવી છે અને દબાવી રાખી છે અને અમોના મતે, ડીસીએ કરાર ની કલમ ૫ અને ૧૬ ની જોગવાઈઓ અનુસાર, સામાવાળા પાસે સિક્યોરિટી ડિપોઝિટની રકમ સરભર /એડજસ્ટ કરવાનો તમામ અધિકાર હતો.

૧૧.૫ અમોએ પક્ષકારોના પ્લીડિંગ્સ ને પણ ધ્યાને લીધા છે, જ્યાં પ્લીડિંગ્સ અને અપીલના મેમો પરથી પણ સૂર્યપ્રકાશ જેટલું સ્પષ્ટ થાય છે કે અપીલકર્તાએ સામાવાળાની બાકી નીકળતી લેણી રકમની જવાબદારીનો સ્વીકાર કર્યો છે. વધુમાં, સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VIII, રૂલ ૫ ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં લેતા, અસ્પષ્ટ અને ગોળગોળ જવાબને સ્વીકૃતિ માની લેવામાં આવેલ ગણી શકાય અને અમોએ ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ સામાવાળા દ્વારા કલમ ૯ હેઠળ કરાયેલી અરજીના પેરા ૧૩ અને ૧૫ ને ધ્યાને લીધા છે, જેનો વર્તમાન અપીલકર્તા દ્વારા જવાબ આપવામાં આવ્યો હતો, જે નવા પેપર બુકમાં રજૂ કરવામાં આવેલ છે. અમોને જણાયું કે કરારનો અંત લાવવાના કિસ્સામાં, ડીસીએ કરાર ની કલમ ૧૬, સબ–કલમ (બી) અનુસાર રહેશે, કંપની પાસે બે ઉપચાર છે:

(i) તેને સિક્યોરિટી ડિપોઝિટ જપ્ત કરવાની સ્વતંત્રતા છે.

(ii) આ કરાર હેઠળની કોઈપણ લેવડદેવડના સંબંધમાં ડીસીએ ને ચૂકવવાપાત્ર કોઈપણ રકમ સામે ડીસીએ પાસેથી બાકી નીકળતી કોઈપણ રકમ સરભર/એડજસ્ટ કરવાનો અધિકાર છે.

તે કરારની કલમ ૨૧ પરથી આગળ એ પણ ફલિત થાય છે કે તે વૈકલ્પિક વિવાદ નિવારણ અંગેની છે અને તારીખ ૦૫.૧૨.૨૦૧૯ ની વિવાદની

નોટિસ ધ્યાને લેતાં, સામાવાળા દ્વારા આવા અધિકારનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે. ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાનમાં લેતા, અમોએ નીચલી અદાલત/ટ્રાયલ કોર્ટના કારણો આપતા ભાગ ને ધ્યાને લીધો છે અને આ પૃષ્ઠભૂમિમાં ટ્રાયલ કોર્ટે યોગ્ય રીતે ઠરાવ્યું છે.

૧૧.૬ ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાનમાં લેતા, અમોએ વિચારણા કરી છે કે, નીચલી અદાલતે/ટ્રાયલ કોર્ટે પરસ્પર વિરોધી પક્ષકારોની રજૂઆતો ધ્યાને લઈને સચોટ અને ખાતરીપૂર્વકના કારણો આપ્યા છે અને મધ્યસ્થતા અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૯ હેઠળ દાખલ કરાયેલી અરજી સાથેની વિગતોનું અવલોકન કર્યા પછી ટ્રાયલ કોર્ટે યોગ્ય રીતે ફલિત કર્યું છે કે, સીએસએ અને ડીસીએ કરારો અનુસાર, મધ્યસ્થતા કલમ પહેલેથી જ અસ્તિત્વમાં છે અને વૈકલ્પિક વિવાદ નિવારણના પેરા ૨૧ અનુસાર તેમજ ગવર્નિંગ લો ના પેરા ૨૦ અનુસાર, હકુમત વડોદરા, ગુજરાત ખાતે છે. એ પણ જણાયું છે કે આ વચગાળાના પગલાં અંગેની અરજીના ન્યાયી નિર્ણય માટેની પ્રથમ આવશ્યકતા અને રેકોર્ડ પરની ઉપલબ્ધ હકીકતોના આધારે, ટ્રાયલ કોર્ટે એવું ઠરાવ્યું છે કે અરજદારે સામાવાળા નં. ૧ ને પોલિમર અને કેમિકલ ઉત્પાદનોના વેચાણ અને માર્કેટિંગ માટે નીમ્યા હતા, અને ૨૦૧૫ માં, અરજદારે ભારતમાં વિવિધ વિસ્તારો માટે પોતાના ડીસીએ એજન્ટ અને સીએસએ એજન્ટની નિમણૂક કરવા માટે સંભવિત સ્થાનિક ચેનલ ભાગીદારો પાસેથી ઓનલાઇન અરજીપત્રકો મંગાવ્યા હતા. જેમાં, કલમ ૯

હેઠળની તે અરજીમાં વર્તમાન સામાવાળા નં. ૧ એવા અપીલકર્તા નં. ૧, ગુરુગ્રામ રીજન ટેરિટરી, હરિયાણા ખાતે પ્રોડક્ટના માર્કેટિંગ અને વિતરણ માટે ૧૧.૦૪.૨૦૧૭ થી ૧૦.૦૪.૨૦૨૦ સુધીના ત્રણ વર્ષના સમયગાળા માટે અરજદારના ડીસીએ એજન્ટ તેમજ સીએસએ એજન્ટ તરીકે પસંદગી પામ્યા હતા. ટ્રાયલ કોર્ટે એ બાબત પણ ધ્યાને લીધી છે કે સામાવાળા નં. ૧ એ સામાવાળા નં. ૫ ને ૧૩૨ એમટી ગેરકાયદેસર રીતે વેચી દીધું હતું અને સામાવાળા નં. ૫ એ સદર પ્રોડક્ટ વેચી દીધી હતી અને તે રીતે, કલમ ૯ [અહીં મૂળ લખાણમાં 'સેક્શન ૫' દર્શાવેલ છે] હેઠળની તે અરજીમાં સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ એ જવાબ દાખલ કર્યો છે અને સામાવાળા નં. ૩ અને ૪ તે કંપનીના ડિરેક્ટરો છે, એટલું જ નહીં, પરંતુ સામાવાળા નં. ૨, ૩ અને ૪ એ તે અરજીમાં સામાવાળા નં. ૫ કંપનીના પણ ડિરેક્ટરો છે, જેઓ વર્તમાન અપીલકર્તાઓ છે. અને તેથી, ચુકાદાના પેરા ૬ અને ૭ માં ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણો કાયદાનુસારના છે. અમોને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા આક્ષેપિત ચુકાદામાં, જે ટ્રાયલ કોર્ટની વિષયવસ્તુ છે, તેમાં કોઈ ખામી કે ગેરકાયદેસરતા જણાતી નથી.

૧૧.૭ એ પણ વધુ નોંધપાત્ર છે કે, મધ્યસ્થતા અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૯ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી આવી અરજીમાં, સમાનતા ની બાબત ધ્યાને લેવામાં આવે છે, જે રીતે દીવાની દાવો માં મનાઈહુકમ ની દાદ ધ્યાને લેતી

વખતે સી.પી.સી. ના ઓર્ડર XXXIX, રૂલ ૧ અને ૨ હેઠળના અધિકારોનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. મનાઈહુકમ એ ન્યાયીપણા/સમાનતા પર આધારિત દાદ હોવાથી, મધ્યસ્થતા અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૯ હેઠળના અધિકારોનો ઉપયોગ કરતી વખતે અદાલત દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવતા અથવા નિર્દેશિત કરવામાં આવતા પગલાં પણ મધ્યસ્થતામાં પક્ષકારોના અધિકારો નક્કી થાય ત્યારે તેના સંબંધમાં સમાનતા સુરક્ષિત કરવાના હેતુથી જ હશે.

૧૧.૮ આ કોર્ટની સમકક્ષ બેંચ દ્વારા સંઘી ઈન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ વિ. રવિન કેબલ લિમિટેડ વાળા ફર્સ્ટ અપીલ નં. ૩૨૫૩/૨૦૨૧ ના કેસમાં તારીખ ૧૧.૦૨.૨૦૨૨ ના રોજ આપવામાં આવેલા ચુકાદા અનુસાર મધ્યસ્થતા અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૯ ના વ્યાપ અને અમલીકરણ સંબંધિત સિદ્ધાંતો રદબતલ કરવામાં આવ્યા હતા અને તેના પર પ્રકાશ પાડવામાં આવ્યો હતો, જેમાં આ કોર્ટે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

> "મધ્યસ્થતા અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૯ માં, ઉપર નોંધ્યા મુજબ, કલમ ૯(ii) ની ઉપ-કલમ (ઈ) છે જે લાગુ કરવા માટે યોગ્ય અને અનુકૂળ હોય તેવા તમામ પગલાંઓને આવરી લે છે. મધ્યસ્થતાના પક્ષકારો વચ્ચે સમાનતા સુનિશ્ચિત કરવી એ ખરેખર આ ઉપ-કલમ હેઠળ આવતું એક પગલું બનશે. કલમ ૯ હેઠળની અરજીનો નિર્ણય કરતી વખતે

ન્યાયી વચગાળાના પગલાં નો હુકમ કરવાનો તે અદાલતને અપાયેલો વિવેકાધીન અધિકાર છે."

૧૧.૯ વધુમાં નીચે મુજબ પણ અવલોકન કરાયું અને ઠરાવવામાં આવ્યું હતું:

"કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, આક્ષેપિત નિર્દેશો એ વાપરેલી સત્તાઓનું મિશ્રણ છે. આ હુકમને કાયદાની કલમ ૯(ii)(બી) અને ૯(ii)(ઈ) વચ્ચે સાધવામાં આવેલ સુમેળ કહી શકાય, જોકે તમામ હેતુઓ માટે, કોમર્શિયલ કોર્ટે કલમ ૯(ii)(ઈ) નો ઉપયોગ કર્યો છે. આ હુકમ મૂળભૂત રીતે કાયદાની કલમ ૯(ii) ની કલમ (ઈ) ના વ્યાપ અને મર્યાદા હેઠળ આવશે. કારણ કે, આવશ્યકપણે, આ હુકમ એ પક્ષકારો વચ્ચે તેમના વિવાદમાં સમાનતા સુનિશ્ચિત કરતો એક ન્યાયી હુકમ છે. સી.પી.સી. ના ઓર્ડર XXXIX હેઠળ મનાઈહુકમ મંજૂર કરતી વખતે સમાનતા પ્રાપ્ત થાય તે અમલમાં મૂકાતો મુખ્ય સિદ્ધાંત છે. અદાલત દ્વારા આવી જ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે જે કલમ ૯(ii)(ઈ) હેઠળ સંપૂર્ણપણે વ્યાજબી છે. જ્યારે સમાનતા ની સરભર કરવામાં આવે છે, ત્યારે અધિકારોનું રક્ષણ શ્રેષ્ઠ રીતે સુરક્ષિત થાય છે."

૧૨. આક્ષેપિત હુકમ પસાર કરવામાં કોમર્શિયલ કોર્ટના ભાગે અમોને કોઈ ભૌતિક ગેરરીતિ જણાતી નથી. તમામ હકીકતોને ધ્યાનમાં રાખીને વિવેકાધીન સત્તાનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે. વન્ડર લિમિટેડ વિ. એન્ટોક્સ ઈન્ડિયા પી. લિમિટેડ, રિપોર્ટેડ [૧૯૯૦ (સપ્લી.) એસ સી સી ૭૨૭] ના કેસમાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

> *"ડિવિઝન બેંચ સમક્ષની અપીલો સિંગલ જજ દ્વારા વિવેકાધીન સત્તાના ઉપયોગ સામેની હતી. આવી અપીલોમાં, અપીલ અદાલત પ્રથમ તબક્કાની અદાલતના વિવેકાધીન સત્તાના ઉપયોગમાં હસ્તક્ષેપ કરશે નહીં અને તેના સ્થાને પોતાની વિવેકાધીન સત્તાનો ઉપયોગ કરશે નહીં, સિવાય કે જ્યાં એવું દર્શાવવામાં આવ્યું હોય કે વિવેકાધીન સત્તાનો ઉપયોગ મનસ્વી રીતે, અથવા ચંચળતાપૂર્વક અથવા વિકૃત રીતે કરવામાં આવ્યો છે અથવા જ્યાં અદાલતે વચગાળાના મનાઈહુકમ મંજૂર કરવા કે નાંજૂર કરવાને નિયંત્રિત કરતા કાયદાના સ્થાપિત સિદ્ધાંતોની ઉપેક્ષા કરી હોય. વિવેકાધીન સત્તાના ઉપયોગ સામેની અપીલને સિદ્ધાંત પરની અપીલ કહેવામાં આવે છે. જો નીચલી અદાલત દ્વારા પહોંચવામાં આવેલ નિષ્કર્ષ સાધન-સામગ્રી/રેકોર્ડ પર વ્યાજબી રીતે શક્ય હોય, તો અપીલ અદાલત તે સામગ્રીનું પુનઃમૂલ્યાંકન કરશે નહીં અને નીચલી અદાલત દ્વારા પહોંચેલા નિષ્કર્ષથી અલગ નિષ્કર્ષ પર પહોંચવાનો પ્રયાસ કરશે નહીં. અપીલ અદાલત સામાન્ય રીતે માત્ર એવા આધાર પર અપીલ હેઠળની વિવેકાધીન સત્તાના ઉપયોગમાં હસ્તક્ષેપ કરવા માટે વ્યાજબી ઠરશે નહીં કે જો તેણે ટ્રાયલ તબક્કે આ બાબત પર વિચાર કર્યો હોત તો તે વિપરીત નિષ્કર્ષ પર પહોંચી હોત. જો ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા વિવેકાધીન*

સત્તાનો ઉપયોગ વ્યાજબી રીતે અને ન્યાયિક રીતે કરવામાં આવ્યો હોય, તો અપીલ અદાલતે અલગ વલણ અપનાવ્યું હોત તે હકીકત ટ્રાયલ કોર્ટના વિવેકાધીન સત્તાના ઉપયોગમાં હસ્તક્ષેપને વ્યાજબી ઠેરવી શકે નહીં."

૧૩. ઉપરોક્ત હકીકતલક્ષી અને કાનૂની ચર્ચાને ધ્યાનમાં લેતાં, કોમર્શિયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ આક્ષેપિત હુકમમાં, અમોને લાગતું નથી કે કોઈપણ હિસાબે આ હુકમમાં કોઈ ક્ષતિ રહેલી છે. કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર જણાતી નથી.

૧૪. અપીલ ગુણદોષ વિનાની છે અને આથી તે રદ કરવામાં આવે છે. પરિણામે, સિવિલ એપ્લિકેશનનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

૧૫. અપીલ રદ કરવામાં આવી હોવાથી, આક્ષેપિત હુકમમાં બેંક ગેરંટી રજૂ કરવા અંગેનો નિર્દેશ સુધારેલ ગણાશે અને બેંક ગેરંટી રજૂ કરીને પાલન કરવાનો સમય આજથી ચાર અઠવાડિયા સુધી લંબાવવામાં આવે છે.

(ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એન. વી. અનજારીયા)

(ન્યાયમૂર્તિ શ્રી સંદીપ એન. ભટ્ટ)

વિષય : મધ્યસ્થતા અધિનિયમની કલમ ૯ હેઠળ વચગાળાની રાહત – લેણી રકમની સુરક્ષા માટે બેંક ગેરંટી – અપીલમાં હસ્તક્ષેપનો ઇનકાર; ગ્રુપ કંપનીઓ અને કોર્પોરેટ વેઇલ ભેદવાના સિદ્ધાંતનો ઉપયોગ – કોમર્શિયલ કોર્ટના આદેશને યથાવત્ રાખવામાં આવ્યો.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

===

<u>અસ્વીકરણ</u>: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

<u>DISCLAIMER:</u> *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*